

PREGLED IZVAJANJA UKREPOV IN AKTIVNOSTI SAMOUPRAVNIH LOKALNIH SKUPNOSTI ZA ROMSKO SKUPNOST V LETIH 2023 IN 2024

Kazalo

UVODNA POJASNILA.....	2
1. OBČINE Z ROMSKIM SVETNIKOM IN USTAVLJENIM DELOVNIM TELESOM OBČINSKEGA SVETA ZA SPREMLJANJE POLOŽAJA ROMSKE SKUPNOSTI	3
1.1 Občina Beltinci	3
1.2 Občina Cankova	4
1.3 Občina Črenšovci	7
1.4 Občina Črnomelj	8
1.5 Občina Dobrovnik	13
1.6 Občina Grosuplje	15
1.7 Občina Kočevje	19
1.8 Mestna občina Krško	25
1.9 Občina Kuzma	28
1.10 Občina Lendava	31
1. 11 Občina Metlika	35
1.12 Mestna občina Murska Sobota	39
1.13 Mestna občina Novo mesto	62
1.14 Občina Puconci	64
1.15 Občina Rogašovci	66
1.16 Občina Semič	69
1.17 Občina Šentjernej	71
1.18 Občina Tišina	73
1.19 Občina Trebnje	76
1.20 Občina Turnišče	78
2. DRUGE OBČINE Z ROMSKIM PREBIVALSTVOM	80
2.1 Občina Brežice	80
2.2 Občina Ivančna Gorica	83
2.3 Občina Ribnica	85
2.4 Občina Šalovci	88
2.5 Občina Škocjan	91
2.6 Mestna občina Ljubljana	93
2.7 Mestna občina Maribor	94
2.8 Mestna občina Velenje	98
2.9 Mestna občina Celje	99

UVODNA POJASNILA

V tej prilogi so navedene informacije o izvedenih ukrepih in aktivnostih samoupravnih lokalnih skupnosti in njihovem financiranju v letih 2023 in 2024.

Samoupravne lokalne skupnosti so bile za pripravo tega poročila zaprosene za informacije:

1. o uresničevanju 6. člena ZRomS-1, ki določa, da tudi organi samoupravnih lokalnih skupnosti sprejmejo podrobne področne programe in ukrepe ter v svojih finančnih načrtih za to predvidijo potrebna sredstva:
 - če občina še ni sprejela podrobnega področnega programa in ukrepov oziroma akcijskega načrta na tem področju, je bila zaprosena, da sporoči razloge, zakaj do tega še ni prišlo in kdaj načrtuje njegovo pripravo in sprejetje;
 - o izvedenih ukrepih in aktivnostih v letih 2023 in 2024 na področjih:
 - urejanja prostorskega vprašanja romskih naselij in izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti;
 - vzgoje in izobraževanja, zvišanje izobrazbene ravni pripadnikov romske skupnosti in izboljšanje štipendijske politike;
 - spodbujanja zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja pripadnikov romske skupnosti;
 - spodbujanja ohranjanja in razvoja romskega jezika ter kulturne, informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti;
2. o višini in namenih porabe sredstev za izvajanje ukrepov oziroma aktivnosti v zvezi z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti v občini. Občine z romskimi naselji, ki v skladu z 20.a členom ZFO-1 prejmejo dodatna sredstva, so bile zaprosene, da poročajo tudi o porabi teh sredstev, čeprav k temu niso zavezane. Skoraj vse občine so vsaj okvirno poročale o tem, kako so porabile dodatna sredstva, prejeta na podlagi 20.a člena ZFO-1.

Poziv za sporočanje informacij je bil poslan 29 samoupravnim lokalnim skupnostim¹. UN je prejel odgovore in prispevke od vseh samoupravnih lokalnih skupnosti, kjer živijo pripadniki romske skupnosti.

Pridobljene informacije omogočajo vpogled v izvedene aktivnosti občin v letih 2023 in 2024, v kolikšnem obsegu so bile te aktivnosti financirane iz občinskega proračuna in sredstev na podlagi 20.a člena ZFO-1 ter tudi s kakšnimi izzivi se občine spoprijemajo na področju urejanja položaja pripadnikov romske skupnosti na svojem območju.

¹ UN je zaprosilo za informacije pred pripravo poročila poslal 29 občinam, in sicer Beltinci, Cankova, Črenšovci, Črnomelj, Dobrovnik, Grosuplje, Kočevje, Krško, Kuzma, Lendava, Metlika, Murska Sobota, Novo mesto, Puconci, Rogašovci, Semič, Šentjernej, Tišina, Trebnje, Turnišče, Brežice, Ribnica, Škocjan, Ivančna Gorica, Šalovci, Ljubljana, Maribor, Velenje in Celje.

1. OBČINE Z ROMSKIM SVETNIKOM IN USTANOVLJENIM DELOVNIM TELESOM OBČINSKEGA SVETA ZA SPREMLJANJE POLOŽAJA ROMSKE SKUPNOSTI

1.1 Občina Beltinci

Poročilo za leto 2023

Občina Beltinci v letu 2023 še ni sprejela podrobnega področnega programa oziroma akcijskega načrta za romsko skupnost. Pripravila je osnutek akcijskega načrta, ki pa je potreboval dodatne popravke. V ta namen je ustanovila delovno skupino, ki je prvič zasedala 8. novembra 2023. V skupino so bili vključeni predstavniki Vrtca Beltinci, OŠ Beltinci, KS Beltinci, CSD za Pomurje, zavoda za zaposlovanje, Zdravstvenega doma Murska Sobota, Policijske uprave Murska Sobota, foruma romskih svetnikov, sveta romske skupnosti in Občine Beltinci. Na prvem srečanju so opisali razmere v romskem naselju Beltinci. Nadaljnjih srečanj delovna skupina v letu 2023 ni izvedla, vendar je načrtovala nadaljevanje dela.

Občina je že dalj časa iskala možnosti za izboljšanje bivalnih razmer v romskih naseljih. V letu 2023 je čakala na soglasja ministrstva za kmetijstvo in urada za ravnanje z vodami za sprejetje novega občinskega prostorskega načrta (OPN). Ne glede na postopek sprejemanja OPN in načrtovano ureditev novega naselja z bivalnimi enotami, kjer bi celostno reševali stanovanjsko vprašanje (ustrezne bivalne enote, izboljšanje zdravstvenih razmer, romski muzej, otroška igrala, igrišče in podobno), je občina izvajala aktivnosti za ureditev večnamenskega romskega centra v obstoječem naselju.

V zvezi s stanovanjskim vprašanjem je občina sodelovala tudi s Stanovanjskim skladom RS, vendar v letu 2023 ni bila dosežena rešitev, ki bi bila izvedljiva. Skupaj s predstavniki romskega naselja je organizirala letni sestanek, na katerem so obravnavali stanovanjske razmere in skupaj s prebivalci iskali nujne ukrepe za izboljšanje stanja, tudi zaradi priseljevanja prebivalcev iz drugih naselij in držav. Občinsko komunalno podjetje je sproti nasulo gramoz in utrjevalo površine, odstranjevalo zarast ter izvajalo nujna obrtniška dela. Ob koncu leta je bilo izvedeno popravilo ostrešja na starejšem objektu, v katerem je prebivalo sedem družin. Prebivalcem obeh romskih naselij so bila zagotovljena drva za kurjavo.

Na področju vzgoje in izobraževanja je občina sodelovala z OŠ Beltinci, POŠ Dokležovje, OŠ IV Murska Sobota ter Vrtcem Beltinci. Starše je spodbujala k rednemu vključevanju otrok v predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje. Vrtec Beltinci so obiskovali romski otroci, izjema je bila ena družina, ki je živela v prikolici, kar je vplivalo na higiensko stanje otrok ob prihodu v vrtec. Romski učenci so osnovno šolo obiskovali dokaj redno. V OŠ Beltinci so bili urejeni prostori za prostočasne dejavnosti romskih otrok, kjer so delovali štirje romski pomočniki. Kljub prizadevanjem je le redkim otrokom iz romskih naselij uspelo končati osnovnošolsko izobraževanje, kar je omejevalo možnosti za nadaljnje poklicno šolanje.

Zaposlovanje romskih prebivalcev je ostajalo izziv. Po podatkih občine so se nekateri občasno zaposlili v sosednji Avstriji, večinoma priložnostno in neformalno. Občina je sodelovala z zavodom za zaposlovanje, centrom za socialno delo in ljudsko univerzo, vendar se romski občani večinoma niso vključevali v organizirane programe zaposlovanja in izobraževanja. So se pa vključili v programe javnih del, kjer jih je občina vključila v skladu z dovoljenim številom. Občina je ozaveščala o pomenu izobrazbe in spodbujala nadaljnje šolanje.

Občina Beltinci si je prizadevala za ohranjanje in razvoj romskega jezika, običajev in kulture. Ugotovila je, da med mladimi v obeh naseljih ni bilo zadostnega interesa za kulturno udejstvovanje, zlasti na področju glasbene tradicije. Zato je ocenila, da bi bila vzpostavitev večnamenskega romskega centra pomembna tudi z vidika kulturnega razvoja.

Za izvajanje ukrepov za romsko skupnost je občina v letu 2023 iz proračuna porabila 88.460,93 EUR. Stroški popravila strehe niso bili vključeni v ta znesek, saj so bili plačani v letu 2024.

Poročilo za leto 2024

Občina Beltinci v letu 2023 še ni sprejela podrobnega področnega programa oziroma akcijskega načrta za romsko skupnost. Že leta 2018 je skupaj z uradom za narodnosti pripravila osnutek akcijskega načrta, ki pa takrat ni bil sprejet. Osnutek bi bilo treba dopolniti in popraviti ter ga nato poslati v obravnavo

občinskemu svetu. V ta namen je, kot je bilo že poročano v letu 2023, ustanovila delovno skupino, ki pa v letu 2024 ni nadaljevala dela.

V letu 2024 je občina izvedla popravilo oziroma zamenjavo ostrešja na starejšem zidanem objektu v romskem naselju Beltinci, kjer prebiva sedem družin (letve, špirovci, tramovi, strešniki, slemenjaki in kleparska dela). Ob koncu leta je začela nakup in urejanje kontejnerskih bivalnih enot za dve družini – eno sedemčlansko in drugo devetčlansko. Občina je že dolgo iskala rešitve za izboljšanje bivalnih razmer v romskih naseljih, pri čemer se je v iskanje vključil tudi CSD za Pomurje. V letu 2024 je še vedno čakala na soglasji ministrstva za kmetijstvo in urada za ravnanje z vodami za sprejetje novega OPN. Vzporedno so potekale aktivnosti za ureditev večnamenskega romskega centra v obstoječem naselju. Pogovori o stanovanjskem vprašanju so potekali tudi s Stanovanjskim skladom RS.

Občina je skupaj s predstavniki romskega naselja organizirala vsakoletni sestanek, na katerem so obravnavali bivanjsko vprašanje in skupaj z lokalnimi prebivalci iskali nujne ukrepe za izboljšanje razmer. Občinsko komunalno podjetje je nasulo gramoz in utrjevalo površine, odstranjevalo drevesa in drugo zarast ter izvajalo obrtniška dela po potrebi. Komunalni delavci so večkrat posredovali pri odmašitvi kanalizacije in opravilih, povezanih z vodovodno napeljavo. Občina je naročila tudi deratizacijo v obeh romskih naseljih.

Na področju vzgoje in izobraževanja je občina sodelovala z OŠ Beltinci, POŠ Dokležovje, OŠ IV Murska Sobota ter Vrtcem Beltinci. V OŠ Beltinci je bilo vpisanih 18 učencev, od katerih dva nista obiskovala pouka, drugi pa so ga dokaj redno. V POŠ Dokležovje je bilo vpisanih sedem učencev, od katerih jih je šest redno obiskovalo pouk. Nekaj učencev je obiskovalo tudi OŠ IV Murska Sobota. V vrtec je bilo vpisanih 11 otrok, pri čemer je bila prisotnost nekaterih neredna, drugi pa so vrtec obiskovali redno. V šolskem letu 2024/25 se je ena učenka iz romskega naselja Beltinci vpisala v prvi letnik Srednje gostinske in turistične šole.

Občina je skupaj s strokovnimi službami iz vrtca in šole spodbujala starše k rednemu vključevanju otrok v izobraževalni proces. Neredno obiskovanje vrtca je bilo povezano s številčno družino, ki je bivala v prikolic, kar je vplivalo na higiensko stanje otrok. V prostorih OŠ Beltinci so uredili prostore za prostčasne dejavnosti romskih otrok, kjer so delovali trije romski pomočniki. Kljub prizadevanjem je le redkim otrokom iz romskih naselij uspelo končati osnovnošolsko izobraževanje, kar je omejevalo možnosti za nadaljnje poklicno šolanje.

Občina je v letu 2024 sklenila pogodbi s Centrom za socialno delo za Pomurje za izvajanje mobilne strokovne službe, namenjene podpori romski manjšini na terenu.

Zaposlovanje romskih prebivalcev je ostajalo izziv. Po podatkih občine se je nekaj posameznikov priložnostno zaposlilo v sosednji Avstriji, večinoma neformalno. En prebivalec romskega naselja Beltinci je bil zaposlen v Perutnini Ptuj. Občina je sodelovala z zavodom za zaposlovanje, centrom za socialno delo in ljudsko univerzo, vendar se romski občani niso vključevali v organizirane programe zaposlovanja in izobraževanja. So se pa vključili v programe javnih del, v katera jih je občina vključila v skladu z dovoljenim številom. Občina je spodbujala pomen izobrazbe in nadaljnega šolanja.

Občina Beltinci si je prizadevala za ohranjanje in razvoj romskega jezika, običajev in kulture. Ugotovila je, da med mladimi v obeh naseljih ni bilo zadostnega interesa za kulturno udejstvovanje, zlasti na področju glasbene tradicije. Zato je ocenila, da bi bila vzpostavitev večnamenskega romskega centra pomembna tudi z vidika kulturnega razvoja.

Za izvajanje ukrepov za romsko skupnost je občina v letu 2024 iz proračuna neposredno porabila 228.345,89 EUR. Podrobnejši prikaz je na voljo v priloženi preglednici.

1.2 Občina Cankova

Poročilo za leto 2023

Občina Cankova v letu 2023 ni imela sprejetega akcijskega načrta za romsko skupnost, je pa izrazila interes za sodelovanje z uradom za narodnosti v okviru projekta Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa v Sloveniji z nadaljevanjem in nadgradnjo dela Nacionalne platforme za Rome – SIFOROMA3.

Poleg tega je aktivno sodelovala s pripadniki romske skupnosti pri reševanju posameznih težav. Napovedala je pripravo novega podrobnega področnega programa za obdobje 2024–2025.

V letu 2023 občina ni izvedla večjih aktivnosti, povezanih z romsko skupnostjo, razen teh ukrepov:

- omogočila je priklop dodatnih gospodinjstev na električno energijo v romskem naselju Krašči,
- sprejela je občinski prostorski načrt (OPN), ki vključuje vsa romska naselja v občini,
- izvajala je postopke OPPN in legalizacije zemljišč, zlasti v naselju Krašči, kjer so bili nekateri objekti zgrajeni brez ustreznih dovoljenj in na zemljiščih, ki niso v lasti graditeljev, kar je bil finančni izziv za občino.

V naselju Krašči je občina financirala rekonstrukcijo čistilne naprave v višini 7.400,00 EUR. Za dovoz stranske ceste je navažala gramoz v vrednosti 1.170,00 EUR. Izvedla je čistilno akcijo z namestitvijo zabojnikov za odvoz smeti, kar je pomenilo strošek 2.950,00 EUR. Gramoz je bil navožen tudi v naselju Cankova (2.100,00 EUR) in na dovozno pot do objekta v Gornjih Črncih (1.680,00 EUR). Občina je nudila tudi prevoz za dostavo pomoči starejšim pripadnikom romske skupnosti, kar je znašalo 1.950,00 EUR.

Na področju vzgoje in izobraževanja v letu 2023 občina ni zaznala posebnih težav.

Občina je spodbujala zaposlovanje pripadnikov romske skupnosti z vključevanjem v programe javnih del, zlasti za komunalno urejanje prostora.

Po svojih zmožnostih si je prizadevala za ohranjanje in razvoj romskega jezika ter kulturnih, informativnih in založniških dejavnosti romske skupnosti.

V prejšnjih letih je občina uredila osnovno infrastrukturo za romska naselja:

- Cestna infrastruktura: dostop do vseh romskih naselij je urejen z asfaltiranimi cestami, v naseljih pa so ceste zadovoljivo nasute z gramozom.
- Odvoz odpadkov: večina gospodinjstev ima zabojnike za mešane komunalne odpadke in rumene vreče za embalažo; v nekaterih naseljih so nameščeni dodatni večji zabojniki.
- Vodovod in kanalizacija: vsi objekti imajo dostop do javnega vodovoda, kanalizacijska ureditev pa je raznolika (glej tabelo spodaj).

Z. št.:	Ime naselja:	Hišne št.:	Štev. hiš:	Štev. preb.:	Vodovod:	Kanalizacija:
1.	Cankova – Hankovi	88a–90 a	7	24	Javni	RČN PE 25
2.	Gornji Črnci – Cankova	Cankova: 91–92 G. Črnci: 3739	8	27	Javni	RČN PE 35
3.	Gornji Črnci	17–25a	9	19	Javni	/
4.	Domajinci – pri Lovskem domu	62a–63f	16	35	Javni	kanalizacija
5.	Domajinci – ob cesti	64–67c	10	35	Javni	RČN PE 50
6.	Krašči – jezero	45–47	6	14	Javni	/
7.	Krašči – les	66a–83	13	46	Javni	RČN PE 50
	Skupaj:		69	200		

Občina je imenovala odbor za spremljanje položaja romske skupnosti, ki je imel šest članov. V letu 2023 sta bili izvedeni dve seji, na katerih so obravnavali sodelovanje na športnem, kulturnem in drugih področjih, povezanih z romsko populacijo. Odbor je deloval usklajeno in tvorno ter dobro sodeloval z občinsko upravo in županom.

Občina je neformalno sodelovala tudi s predstavniki romske skupnosti iz drugih občin (na primer MOMS) pri prijavi projektov. V okviru dogovora za razvoj regij je začela vključevati projekte v zvezi z romsko skupnostjo, ki prispevajo k izboljšanju življenjskih razmer.

Občina je poročala, da v letu 2023 ni v celoti porabila dodatnih sredstev, namenjenih za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo. V okviru teh sredstev je izvajala te aktivnosti:

- izvedba OPPN za romsko naselje Krašči – Les,
- legalizacija romskega naselja v Kraščih,
- umirjanje prometa na lokalni cesti v Kraščih,
- sanacija in povečanje rastlinske čistilne naprave v Kraščih (iz 30 na 50 enot),
- namestitev solarnih svetilk v naseljih Krašči in Domajinci,
- priprava in izvedba OPPN v naselju Gornji Črnci,

- legalizacija in sanacija večnamenskega objekta v Gornjih Črncih,
- navoz materiala za sanacijo dvorišč v naseljih Cankova, Krašči, Domajinci in Gornji Črnci.

Skupna vrednost vseh projektov je bila ocenjena med 110.000,00 EUR in 120.000,00 EUR.

Poročilo za leto 2024

Občina Cankova v letu 2024 ni imela sprejetega akcijskega načrta za romsko skupnost, je pa izrazila interes za sodelovanje z uradom za narodnosti v okviru projekta Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa v Sloveniji z nadaljevanjem in nadgradnjo dela Nacionalne platforme za Rome – SIFOROMA3. Aktivno je sodelovala s pripadniki romske skupnosti pri reševanju različnih težav in napovedala pripravo novega podrobnega področnega programa za obdobje 2025–2026.

V letu 2024 je občina izvedla več aktivnosti, povezanih z romsko skupnostjo. V romskem naselju Krašči je omogočila priklop dodatnim gospodinjstvom na električno energijo ter sprejela Občinski prostorski načrt (OPN), ki vključuje vsa romska naselja v občini. Izvajala je tudi postopke priprave OPPN in legalizacije zemljišč, za kar je namenila 4.934,90 EUR. Največ težav je imela v naselju Krašči, kjer so bili nekateri objekti zgrajeni brez ustreznih dovoljenj in na zemljiščih, ki niso v lasti graditeljev, kar je pomenilo finančni izziv.

V naselju Krašči je občina nadaljevala z reševanjem vprašanja čistilne naprave. Navažala je gramoz za dovozno cesto (637,00 EUR), izvedla čistilno akcijo z namestitvijo zabojnikov za odvoz odpadkov (670,68 EUR), gramoz je bil navožen tudi v naselju Cankova (1.860,00 EUR) in na dovozno pot v Gornjih Črncih (1.359,00 EUR). Občina je zagotovila tudi prevoz za dostavo pomoči starejšim pripadnikom romske skupnosti v celotni občini, kar je pomenilo strošek 2.155,00 EUR.

V romskih naseljih Krašči in Domajinci je občina namestila solarne svetilke, v obeh primerih v vrednosti 7.619,61 EUR.

Na področju vzgoje in izobraževanja v letu 2024 občina ni zaznala posebnih težav.

Občina je spodbujala zaposlovanje pripadnikov romske skupnosti z vključevanjem v programe javnih del, zlasti za komunalno urejanje prostora.

Po svojih zmožnostih si je prizadevala za ohranjanje in razvoj romskega jezika ter kulturnih, informativnih in založniških dejavnosti romske skupnosti.

V prejšnjih letih je občina uredila osnovno infrastrukturo za romska naselja:

- Cestna infrastruktura: dostop do vseh romskih naselij je urejen z asfaltiranimi cestami, v naseljih je bil na ceste zadovoljivo navožen gramoz.
- Odvoz odpadkov: večina gospodinjstev ima zabojnike za mešane komunalne odpadke in rumene vreče za embalažo; v nekaterih naseljih so nameščeni dodatni večji zabojniki.
- Vodovod in kanalizacija: vsi objekti imajo dostop do javnega vodovoda, kanalizacijska ureditev pa je raznolika (glej tabelo spodaj).

Z. št.:	Ime naselja:	Hišne št.:	Štev. hiš:	Štev. preb.:	Vodovod:	Kanalizacija:
1.	Cankova – Hankovi	88a–90 a	7	24	Javni	RČN PE 25
2.	Gornji Črnci – Cankova	Cankova: 91–92 G. Črnci: 37–39	8	27	Javni	RČN PE 35
3.	Gornji Črnci	17–25a	9	19	Javni	/
4.	Domajinci – pri Lovskem domu	62a–63f	16	35	Javni	kanalizacija
5.	Domajinci – ob cesti	64–67c	10	35	Javni	RČN PE 50
6.	Krašči – jezero	45–47	6	14	Javni	/
7.	Krašči – les	66a–83	13	46	Javni	RČN PE 50
	Skupaj:		69	200		

Občina je imenovala odbor za spremljanje položaja romske skupnosti, ki je imel šest članov. V letu 2024 sta bili izvedeni dve seji, na katerih so obravnavali sodelovanje na športnem, kulturnem in drugih področjih, povezanih z romsko skupnostjo. Odbor je deloval usklajeno in tvorno ter dobro sodeloval z občinsko upravo in županom.

Občina je neformalno sodelovala tudi s predstavniki romske skupnosti iz drugih občin (na primer MOMS) pri prijavi projektov. V okviru dogovora za razvoj regij je začela vključevati projekte v zvezi z romsko skupnostjo, ki prispevajo k izboljšanju življenjskih razmer.

Občina je poročala, da v letu 2024 ni v celoti porabila dodatnih sredstev, namenjenih za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo. V okviru teh sredstev je izvajala te aktivnosti:

- legalizacija romskega naselja v Krašči,
- izgradnja čistilne naprave v naselju Krašči,
- priprava in izvedba OPPN v naselju Gornji Črnci,
- legalizacija in sanacija večnamenskega objekta v Gornjih Črncih,
- navoz materiala za sanacijo dvorišč v naseljih Cankova, Krašči, Domajinci in Gornji Črnci.

Skupna vrednost vseh projektov je bila ocenjena od 100.000,00 EUR do 130.000,00 EU.

1.3 Občina Črenšovci

Poročilo za leto 2023

Občina Črenšovci je v letu 2023 poročala o porabi namenskih in v proračunu načrtovanih sredstev za romsko skupnost v zaselkih Kamenci in Trnje.

Na področju prostorskega urejanja in izboljšanja bivalnih razmer je bilo porabljenih skupno 135.000 EUR, in sicer za:

- dodatne odvoze komunalnih, kosovnih in nevarnih odpadkov iz naselij (7.000 EUR),
- deratizacijo in dezinfekcijo stanovanjskih objektov (2.000 EUR),
- gradbena dela za ureditev športnega igrišča v zaselku Kamenci, postavitve ograje in namakalnega sistema (47.000 EUR),
- ureditev dveh cestnih odsekov v naselju Trnje (45.000 EUR),
- urejanje okolice (košnja, posek in čiščenje zarasti) (7.000 EUR),
- sanacijo napak na javni infrastrukturi (kanalizacija, vodovod, ceste, javna razsvetljava) (17.000 EUR),
- vzdrževanje javnih objektov v romskih zaselkih (elektrika, odvoz smeti, kurjava, čiščenje in podobno) (10.000 EUR).

Na področju zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja je bilo porabljenih 6.000 EUR za:

- sofinanciranje programa javnih del za dva zaposlena Roma v programu Ureditev romskih naselij.

Za ohranjanje in razvoj romskega jezika, kulture ter informativne in založniške dejavnosti je bilo porabljenih 3.500 EUR, in sicer za:

- organizacijo srečanja romskih žena ob dnevu žena in obdaritev otrok v decembru (1.000 EUR),
- enkratno denarno pomoč ob rojstvu otroka (1.000 EUR),
- sofinanciranje romskega športno-kulturnega društva in večjih prireditev v romskih zaselkih (1.500 EUR).

Skupna vrednost porabljenih proračunskih sredstev občine za navedene namene je znašala 144.500 EUR. Višina prejetih dodatnih sredstev za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin je v letu 2023 znašala 143.942 EUR.

Poročilo za leto 2024

Občina Črenšovci je v letu 2024 nadaljevala aktivnosti za izboljšanje življenjskih razmer romske skupnosti v zaselkih Kamenci in Trnje.

Na področju prostorskega urejanja in izboljšanja bivalnih razmer je bilo porabljenih skupno 157.100 EUR, in sicer za:

- dodatne odvoze komunalnih, kosovnih in nevarnih odpadkov,
- deratizacijo in dezinfekcijo stanovanjskih objektov,

- gradbena dela za ureditev športnega igrišča v zaselku Kamenci, za postavitve ograje in razsvetljave ter izdelavo projektne dokumentacije za objekt slačilnic,
- urejanje okolice (košnja, posek, čiščenje zarasti) in nabavo opreme za vzdrževanje okolice,
- sanacijo napak na javni infrastrukturi (kanalizacija, vodovod, ceste, javna razsvetljava),
- vzdrževanje javnih objektov v romskih zaselkih (elektrika, odvoz smeti, kurjava, čiščenje, menjava vhodnih vrat, izdelava nadstreška in podobno).

Na področju vzgoje in izobraževanja ter štipendijske politike je bilo porabljenih 35.000 EUR, in sicer za:

- podporo izobraževanju romskih otrok in mladostnikov ter stroške mobilne službe CSD Lendava.

Za ohranjanje in razvoj romskega jezika, kulture ter informativne in založniške dejavnosti je bilo porabljenih 5.000 EUR, in sicer za:

- organizacijo srečanja romskih žena ob dnevu žena, obdaritev otrok v decembru, enkratno denarno pomoč ob rojstvu otroka,
- sofinanciranje romskega športno-kulturnega društva in večjih prireditev v zaselkih Kamenci in Trnje.

Skupna vrednost porabljenih proračunskih sredstev občine za navedene namene je znašala 197.100 EUR. Višina prejetih dodatnih sredstev za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin je v letu 2024 znašala 197.088 EUR.

1.4 Občina Črnomelj

Poročilo za leto 2023

Občinski svet Občine Črnomelj je 29. septembra 2022 sprejel Program ukrepov za Rome v Občini Črnomelj za obdobje 2022–2026.

Urejanje prostorskega vprašanja in izboljšanje bivalnih razmer

Po ocenah je v občini Črnomelj v letu 2023 prebivalo približno 850 Romov, kar pomeni 5,8 odstotka vseh prebivalcev občine. V občinskem prostorskem načrtu so bila opredeljena štiri romska naselja: Lokve, Kanižarica, Drenovec in Čudno selo. Do vseh naselij je bilo zagotovljeno električno in vodovodno omrežje, izvajale so se komunalne storitve (odvoz odpadnih voda, komunalnih odpadkov in podobno). Del naselja Kanižarica – Jama in del naselja Drenovec sta imela urejeno kanalizacijsko omrežje. Občina je načrtovala, da bo v letu 2024 pristopila k projektiranju kanalizacijskega omrežja v naselju Lokve.

Na področju premoženjskopravnih zadev je občina Romom nudila strokovno pomoč pri legalizaciji objektov, nakupu nepremičnin in geodetskih odmerah. V letu 2023 so bile sklenjene štiri prodajne pogodbe za nakup zemljišč v naseljih Kanižarica – Jama in Lokve, od tega dve z obročnim odplačevanjem. Ena pogodba iz leta 2021 je bila v letu 2023 dokončno poravnana, kupec pa je postal zemljiškoknjižni lastnik. Izvedena je bila tudi geodetska izmera zemljišča v Lokvah, na podlagi katere se bo v letu 2024 sklenila nova pogodba.

Občina je objavila javni razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj, na katerega se je prijavilo enajst romskih družin. Večina prijavljenih je bila številčnejših, za katere občina ni razpolagala z ustrežno velikimi stanovanji. V letu 2023 so bila dodeljena stanovanja dvema romskima družinama in enemu posamezniku. Občina je tesno sodelovala s CSD in najemniki, kar je omogočilo neposredno plačevanje stroškov iz sredstev socialne pomoči.

Občinska uslužbenka, ki je vodila postopke razpisa, je bila večkrat deležna verbalnih žaljivk in groženj s strani posameznikov iz romske skupnosti, ki niso razumeli postopka dodeljevanja stanovanj. Varuh človekovih pravic je obravnaval več primerov in ugotovil, da ni bilo zaznanih kršitev v postopkih.

Občina je dodeljevala občinsko denarno socialno pomoč za izboljšanje bivalnih razmer. Pomoč je bila enkrat letno namenjena plačilu nujnih življenjskih stroškov in je znašala največ 200 evrov za posameznika in 500 evrov za družino. V letu 2023 je pomoč prejelo 41 upravičencev, od tega 35 Romov (85,4 odstotka). Sredstva so bila porabljena že do avgusta. Opaženo je bilo povečanje števila vlog, pri čemer so bili vlagatelji pogosto isti in z enakimi nameni uporabe sredstev.

Občina je sofinancirala zaposlitev strokovnega delavca na CSD Dolenjske in Bele krajine, enota Črnomelj, za delo z romskimi družinami na terenu (87,5 odstotka stroškov zaposlitve).

Izvajala je tudi odlov zapuščenih živali v romskih naseljih kot del ukrepov za izboljšanje bivalnih razmer.

Vzgoja, izobraževanje in štipendijska politika

Na dan 31. december 2023 je bilo v Vrtec Otona Župančiča Črnomelj vključenih pet romskih otrok, večinoma v oddelke drugega starostnega obdobja. Starši otroke vključujejo celo leto, vendar jih pogosto izpišejo po kratkem času ali vrtec prenehajo obiskovati brez uradnega izpisa. Vrtec je imel težave z vzpostavljanjem stika s starši in glede plačila oskrbnin, pri čemer je sodeloval s CSD. Krajši program vrtca v šolskem letu 2023/24 ni bil izveden, saj so starši izrazili željo po dopoldanskem varstvu.

V januarju 2022 se je začel izvajati projekt Večnamenski romski center Črnomelj (VNRC Črnomelj), ki ga izvaja Center šolskih in obšolskih dejavnosti v sodelovanju z občino. V letu 2023 je VNRC izvajal aktivnosti v okviru projekta *Večnamenski centri kot inovativna učna okolja* (končan 31. 8. 2023), nato pa nadaljeval z novim projektom *Skupaj za znanje*. V aktivnosti centra je bilo vključenih 18 predšolskih in 20 šolskih otrok. Programi so bili namenjeni:

- individualiziranemu vzgojno-izobraževalnemu delu z romskimi učenci,
- spodbujanju motivacije in vedoželjnosti,
- sodelovanju s starši in družinami.

Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj je izvajal program Osnovna šola za odrasle in program Središče za samostojno učenje (SSU), v katerega se vključuje tudi romska populacija.

Romom so bila dodeljena občinska sredstva ob rojstvu otroka, delež teh sredstev je znašal 10,57 odstotka.

Občina je financirala prevoze šoloobveznih romskih otrok, pri čemer je izvajalec prevozov poročal o številnih težavah: uničevanje avtobusov, neupoštevanje varnostnih navodil, verbalno in fizično nadlegovanje voznika in drugih otrok. Zadevo so obravnavali občina, šola, CSD, policija in Posebno delovno telo za spremljanje položaja romske skupnosti. Kljub prizadevanjem se razmere niso izboljšale. V decembru 2023 je izvajalec prevozov prenehal z izvajanjem prevozov za otroke iz naselja Lokve. Občina je najela varnostno službo, ki spremlja šolske prevoze, šola pa je začela postopek za uvrstitev poti v načrt varne šolske poti. Ker je razdalja manjša od 4 km, se načrtuje ukinitve šolskega prevoza.

Spodbujanje zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja

V letu 2023 je Občina Črnomelj sofinancirala javna dela na dveh področjih:

- Na CSD Dolenjska in Bela krajina, enota Črnomelj, v okviru programa Pomoč Romom pri socializaciji, so javna dela izvajale štiri udeleženke, od tega tri Rominje. Nudile so neposredno pomoč romskim družinam pri vzgoji otrok, spodbujanju zdravega načina življenja in šolskem delu. Poseben poudarek je bil na spodbujanju zaposlovanja.
- Na JP Komunala Črnomelj je v okviru programa Urejanje in vzdrževanje javnih površin ter občinskih cest sodelovalo šest udeležencev, od tega štirje Romi. Dva izmed njih sta se 1. januarja 2024 redno zaposlila.

Občina kot ustanoviteljica Zavoda za izobraževanje in kulturo Črnomelj je zagotavljala prostore in sredstva za izvajanje programov, v katere se je v letu 2023 vključilo 188 Romov. Izvajane so bile te aktivnosti:

- osnovna šola za odrasle,
- svetovalna dejavnost,
- središče za samostojno učenje (SSU),
- nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK) za romskega pomočnika in koordinatorskega,
- program Digit Rože – digitalna vključenost romskih deklet in žensk,
- program računalniške pismenosti za odrasle.

Zaposleni so pri izvajanju programov zaznali več izzivov:

- nizka motivacija za dokončanje programov,
- finančna spodbuda pogosto ni zadostna motivacija,

- težave pri vključevanju mladih deklet (zaradi zgodnjih porok in nosečnosti),
- pomanjkanje učiteljev,
- nizka motivacija za zaposlitev zaradi prejemanja socialne pomoči,
- pomanjkanje učnih navad in potreba po intenzivni podpori pri učenju.

Spodbujanje ohranjanja romskega jezika, kulture in informiranja

Občina je v letu 2023 objavila javni razpis s področja kulture in pokroviteljstva župana, na katerega so se lahko prijavili romska društva in organizacije. Prijav na razpis ni bilo. V letu 2023 na tem področju niso bili izvedeni drugi ukrepi.

Poraba dodatnih sredstev za romsko skupnost (20.a člen ZFO)

Občina Črnomelj je v letu 2023 prejela 264.077 EUR dodatnih sredstev za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo. Sredstva so bila porabljena za te namene:

- zaposlitev strokovnega delavca na CSD Črnomelj: 31.039,01 EUR,
- občinska denarna socialna pomoč: 10.362,24 EUR,
- delovanje VNRC Črnomelj: 6.000,00 EUR,
- denarna pomoč ob rojstvu otroka: 1.100,00 EUR,
- javna dela na CSD Črnomelj: 7.047,47 EUR,
- javna dela na JP Komunala Črnomelj: 14.735,90 EUR,
- pomoč družini ob požaru: 2.181,25 EUR,
- prikazovalnik hitrosti v naselju Kanižarica: 4.749,46 EUR,
- stroški delovanja romskega svetnika: 1.298,92 EUR,
- sofinanciranje prevoza vode: 136,64 EUR,
- ureditev EKO otokov v Lokvah in Kanižarici: 8.329,00 EUR,
- izgradnja javne razsvetljave v Kanižarici – Jama: 23.043,71 EUR,
- sanacija EKO otokov po požigih v Lokvah: 4.109,86 EUR.

Preostanek sredstev je bil namenjen za izvajanje ukrepov iz Programa ukrepov za Rome 2022–2026, vključno s šolskimi prevozi, stroški vrtca in šol, programi Hiše Sadeži družbe, zavoda za izobraževanje in kulturo, odlovom psov in podobno.

Neporabljena sredstva bodo namenjena za:

- projektiranje kanalizacije in čistilne naprave v naselju Lokve (ocenjena vrednost: 1,5 milijona EUR),
- projekt varne prometne ureditve cestišča od cone TRIS do Vinice (naselje Kanižarica),
- izgradnjo OŠ Loka (vključuje 11,97 odstotka romskih učencev),
- dodatno elektrifikacijo v naseljih Lokve in Kanižarica.

Poročilo za leto 2024

Občinski svet Občine Črnomelj je 29. septembra 2022 sprejel Program ukrepov za Rome v Občini Črnomelj za obdobje 2022–2026.

Urejanje prostorskega vprašanja in izboljšanje bivalnih razmer

Po ocenah je v občini Črnomelj v letu 2024 prebivalo približno 850 Romov (5,8 odstotka prebivalcev občine), in sicer v naseljih Lokve, Kanižarica, Drenovec, Čudno selo, Pretelje, v mestu Črnomelj in drugih naseljih po občini.

V občinskem prostorskem načrtu so bila opredeljena štiri romska naselja: Lokve, Kanižarica, Drenovec in Čudno selo. Do vseh naselij je bilo zagotovljeno električno in vodovodno omrežje, izvajale so se komunalne storitve (odvoz odpadnih voda, komunalnih odpadkov in podobno). Del naselja Kanižarica – Jama in del naselja Drenovec sta imela urejeno kanalizacijsko omrežje.

Na področju premoženjskopravnih zadev je občina Romom nudila strokovno pomoč pri legalizaciji objektov, nakupu nepremičnin in geodetskih odmerah. V letu 2024 je bila sklenjena ena pogodba za nakup zemljišča v naselju Lokve, kjer je stanovanjski objekt v lasti kupca. Kupnina je bila dogovorjena z obročnim odplačevanjem.

Na podlagi dveh pogodb iz prejšnjih let je bila v letu 2024 dokončno poravnana kupnina za dve zemljišči v naselju Lokve. V teku je bil postopek zemljiškoknjižnega vpisa. Izvedena je bila tudi ena geodetska odmera, na podlagi katere se v letu 2025 načrtuje sklenitev nove kupoprodajne pogodbe.

Na podlagi javnega razpisa za dodelitev neprofitnih stanovanj iz leta 2023, na katerega se je prijavilo enajst romskih družin, je bilo v letu 2024 dodeljeno eno stanovanje štiričlanski romski družini. Občina še vedno nima na voljo zadostnega števila večjih stanovanj, primernih za številčnejše družine.

Občina je dodeljevala občinsko denarno socialno pomoč za izboljšanje bivalnih razmer. Pomoč je bila namenjena plačilu nujnih življenjskih stroškov in je znašala največ 200 evrov za posameznika in 500 evrov za družino enkrat letno. V letu 2024 je pomoč prejelo 57 upravičencev, od tega 45 Romov (78,9 odstotka). Skupna vrednost dodeljenih sredstev je znašala 15.288 EUR. Tako kot v prejšnjem letu je bilo zaznано, da so vlagatelji pogosto isti in z enako namembnostjo sredstev.

Za izboljšanje življenjskih razmer je občina sofinancirala zaposlitev strokovnega delavca na CSD Dolenjske in Bele krajine, enota Črnomelj, ki je deloval neposredno na terenu z romskimi družinami. Občina je pokrila 87,5 odstotka stroškov zaposlitve, kar je znašalo 23.431,12 EUR.

Občina je v romskih naseljih zagotavljala tudi odlov zapuščenih živali, kar je v letu 2024 pomenilo strošek 1.155,00 EUR.

Poleg tega je občina sofinancirala prevoze pitne vode za romske družine, ki so se nelegalno naselile na območjih brez dovoljenja za gradnjo in brez javne infrastrukture. Strošek je znašal 341,60 EUR.

Prometna ureditev in infrastruktura

V letu 2024 je občina začela projektirati prometno ureditev v romskem naselju Kanižarica, ki vključuje enostranski pločnik, obojestransko kolesarsko stezo in javno razsvetljavo. Strošek projektiranja je znašal 18.245,10 EUR.

Občina je nadaljevala gradnjo osnovne šole Loka, ki jo v šolskem letu 2024/2025 obiskuje 12,45 odstotka romskih otrok. Skupni strošek gradnje je znašal 7.279.137,48 EUR.

Vsem osnovnim šolam, ki jih obiskujejo romski otroci, občina pokriva stroške dodatnih programov, materialne stroške, stroške nabave opreme in investicijske vzdrževalne stroške.

Vzgoja, izobraževanje in štipendijska politika

Na dan 31. december 2024 je bilo v Vrtec Otona Župančiča Črnomelj vključenih 11 romskih otrok. Od tega jih je 8 obiskovalo redne oddelke drugega starostnega obdobja, trije pa so bili vključeni v krajši program (240 ur), ki se izvaja v popoldanskem času in ga financira Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. Od 1. decembra 2024 je bil v vrtcu zaposlen romski pomočnik za polovični delovni čas, financira ga pristojno ministrstvo.

Večnamenski romski center Črnomelj (VNRC Črnomelj) je v letu 2024 izvajal aktivnosti v okviru projekta *Skupaj za znanje: Izvajanje aktivnosti v večnamenskih romskih centrih*. V aktivnosti centra je bilo vključenih 15 predšolskih in 32 šolskih otrok. Programi so bili namenjeni:

- vzgojno-izobraževalnemu delu in učni pomoči v sodelovanju z OŠ Mirana Jarca in OŠ Milke Šobar Črnomelj,
- spodbujanju motivacije, vedoželjnosti in želje po učenju,
- aktivnemu vključevanju staršev in delu z družinami.

Primeri izvedenih aktivnosti: učenje slovenskega jezika, grafomotorične vaje, higiena in skrb za okolje, kuhanje, prometna varnost, učna pomoč, gozdna pedagogika, prosta igra v naravi, tedenski pogovori s starši, redni obiski romskih naselij.

Občina je za delovanje VNRC Črnomelj v letu 2024 namenila 5.500,00 EUR.

Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj (ZIK) je v letu 2024 izvedel sedem različnih aktivnosti, v katere je bilo vključenih 197 pripadnikov romske skupnosti:

- osnovna šola za odrasle,
- svetovalna dejavnost,
- središče za samostojno učenje,
- večgeneracijski center MARELA+,
- temeljne kompetence 2023–2029 Pokolpje,
- socialna aktivacija *Z vključenostjo do uspeha*,
- računalniška pismenost za odrasle.

Občina je zavodu zagotavljala prostore za izvajanje programov.

Romom so bila dodeljena sredstva iz naslova denarne pomoči ob rojstvu otroka v višini 1.300 EUR, kar pomeni 13,98 odstotka vseh izplačil.

Šolski prevozi

Občina je financirala prevoze šoloobveznih romskih otrok, pri čemer je izvajalec prevozov tudi v letu 2024 poročal o številnih težavah: uničevanje notranjosti avtobusov, neupoštevanje varnostnih pravil, verbalno in telesno nadlegovanje voznika in drugih otrok. Zaradi tega je bila najeta varnostna služba, ki je spremljala šolske prevoze na razdalji OŠ–Lokve. Strošek za varnostnika je znašal 1.878,92 EUR.

Spodbujanje zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja

V letu 2024 je občina sofinancirala javna dela na dveh področjih:

- Na CSD Dolenjska in Bela krajina, enota Črnomelj, v okviru programa Pomoč Romom pri socializaciji v višini 23.431,12 EUR.
- Na JP Komunala Črnomelj v okviru programa Urejanje in vzdrževanje javnih površin ter občinskih cest v višini 15.905,20 EUR.

Občina kot ustanoviteljica Zavoda za izobraževanje in kulturo Črnomelj (ZIK) je zagotavljala prostore in finančna sredstva za izvajanje programov, v katere se vključujejo tudi pripadniki romske skupnosti (glej zgoraj).

Zaposleni na ZIK so tudi v letu 2024 zaznali ponavljajoče se izzive pri izvajanju programov:

- nizka motivacija za dokončanje programov,
- finančna spodbuda pogosto ni zadostna motivacija,
- težave pri vključevanju mladih deklet (zaradi zgodnjih porok in nosečnosti),
- pomanjkanje učiteljev,
- nizka motivacija za zaposlitev zaradi prejemanja socialne pomoči,
- pomanjkanje učnih navad in potreba po intenzivni podpori pri učenju.

Spodbujanje ohranjanja romskega jezika, kulture in informiranja

V sodelovanju Knjižnice Črnomelj in VNRC Črnomelj je bila v letu 2024 ustvarjena kamišibaj predstava »Petelin in njegova suknjica«, s katero so nastopili na 9. festivalu kamišibaja v Beli krajini, ob dnevu Romov v Črnomlju in ob dnevu kamišibaja otroških ustvarjalcev Slovenije v Štanjelu.

Knjižnica je v letu 2024 izvedla osem srečanj z romskimi otroki, ki so bila v prostorih knjižnice in Pastoralnega centra Črnomelj. Srečanja je redno obiskovalo približno deset otrok. Občina zagotavlja sredstva za delovanje knjižnice.

Poraba dodatnih sredstev za romsko skupnost (20.a člen ZFO)

Občina Črnomelj je v letu 2024 prejela 397.107,00 EUR dodatnih sredstev za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo. Sredstva so bila porabljena za:

- zaposlitev strokovnega delavca na CSD Črnomelj: 23.431,12 EUR,
- občinsko denarna socialna pomoč: 15.288,00 EUR,
- delovanje VNRC Črnomelj: 5.500,00 EUR,
- denarno pomoč ob rojstvu otroka: 1.300,00 EUR,

- javna dela na CSD Črnomelj: 7.087,55 EUR,
- javna dela na JP Komunala Črnomelj: 15.905,20 EUR,
- stroške delovanja romskega svetnika: 1.434,89 EUR,
- sofinanciranje prevoza vode: 341,60 EUR,
- financiranje varnostnika na avtobusu: 1.873,92 EUR,
- projektno dokumentacijo za prometno ureditev v naselju Kanižarica: 18.245,10 EUR,
- gradnjo OŠ Loka (delež 12,45 odstotka): 906.252,60 EUR,
- denarne spodbude dijakom SŠ Črnomelj: 2.240,00 EUR,
- materialne stroške v osnovnih šolah: 83.648,52 EUR,
- dodatne programe v osnovnih šolah: 38.661,67 EUR,
- opremo v osnovnih šolah: 3.821,06 EUR,
- investicijsko vzdrževanje v osnovnih šolah: 22.334,69 EUR.

Poleg navedenega je občina financirala tudi izvajanje ukrepov iz Programa ukrepov za Rome 2022–2026, vključno s šolskimi prevozi, stroški vrtcev, programi Hiše Sadeži družbe (osem romskih prostovoljcev) ter delovanjem občinskih javnih zavodov (vrtci, knjižnica, ZIK in podobno).

Načrtovane aktivnosti in posebnosti

V letu 2025 občina načrtuje:

- začetek aktivnosti za izgradnjo kanalizacije in čistilne naprave v Lokvah (ocenjena vrednost: 1,5 milijona EUR),
- dokončanje projektiranja in recenzije projekta prometne ureditve v naselju Kanižarica.

V letu 2024 je bilo 16 gasilskih intervencij v naseljih Lokve in Kanižarica, večinoma ponoči (med 22.00 in 5.30). Intervencije so bile zaradi požigov zabojnikov, vozil, gum, smetišč, travniških površin in objektov (na primer avtobusna čakalnica). Ocenjeni strošek intervencij je znašal 3.910,26 EUR (brez stroškov vozil in gasilskega moštva). Povzročitelji so bili večinoma mladoletniki.

1.5 Občina Dobrovnik

Poročilo za leto 2023

V skladu s Statutom Občine Dobrovnik in Poslovnikom občinskega sveta je v občini kot stalno delovno telo delovala petčlanska komisija za romska vprašanja, strokovna in upravna dela pa je izvajala občinska uprava. V letu 2023 je komisija izvedla dve seji, na drugi seji 24. oktobra 2023 je obravnavala in sprejela Akcijski načrt za razvoj romske skupnosti Občine Dobrovnik.

Občinski svet je na 7. redni seji 25. oktobra 2023 sprejel akcijski načrt, katerega vizija je razvita, enakopravna in živahna romska skupnost, v kateri ima vsak posameznik možnost doseči polne razvojne zmožnosti. Cilj občine je zagotoviti enakopravnost, socialno vključenost ter trajnostni in celostni razvoj romske skupnosti s poudarkom na izboljšanju življenjske ravni, dostopa do izobraževanja, zaposlitvenih možnosti, zdravstvenega varstva in udeležbe v kulturi.

Namen akcijskega načrta je:

- izboljšanje življenjskih razmer pripadnikov romske skupnosti,
- spodbujanje socialne vključenosti, enakopravnosti in medkulturnega razumevanja,
- krepitev gospodarskega in trajnostnega razvoja lokalne skupnosti,
- razvoj inovativnih turističnih produktov, povezanih z ohranjanjem romske kulture,
- zvišanje izobrazbene ravni in razvoj poklicnih kompetenc za večjo konkurenčnost na trgu dela.

Na podlagi ugotovljenih potreb so bila oblikovana tri ključna področja: okolje, izobraževanje in usposabljanje ter turizem, v njihovem okviru pa je bilo zasnovanih 12 projektov, temelječih na načelih trajnostnega razvoja.

V okviru večdisciplinarnega tima, vzpostavljenega v sodelovanju z uradom za narodnosti v okviru projekta Nacionalna platforma za Rome, je tudi v letu 2023 potekalo sistematično obveščanje med deležniki. Spremljalo se je stanje romskih otrok, zlasti tistih v rejništvu. V letu 2023 niso bili zaznani primeri, ki bi zahtevali dodatno obravnavo pristojnih institucij.

Investicije in poraba sredstev

Občina Dobrovnik je v letu 2023 iz naslova dodatnih sredstev za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo prejela 56.972,00 EUR. Sredstva so bila namenjena za:

- zamenjavo male čistilne naprave v romskem naselju,
- sanacijo kanalizacijskega cevovoda, ceste in
- posodobitev ulične razsvetljave z LED-svetilkami in ureditvijo vklopnega mesta.

Od romskega naselja do osrednjega dela občine je bila zgrajena kolesarska steza, ki omogoča varno pot do pošte, zdravstvenega doma, občine in varno šolsko pot. Projekt se bo nadaljeval v letu 2024 z izgradnjo pločnika pred romskim naseljem.

Ob večjih projektih so se sproti izvajala investicijska vzdrževalna dela na območju obeh romskih naselij, kot so:

- izkopi jarkov,
- košnja na parcelah in ob jarkih,
- čiščenje zarasti in odpadkov.

Poročilo za leto 2024

V skladu s Statutom Občine Dobrovnik in Poslovnikom občinskega sveta je v občini kot stalno delovno telo delovala petčlanska komisija za romska vprašanja, strokovna in upravna dela pa je izvajala občinska uprava. V letu 2024 je komisija izvedla dve seji, na katerih se je seznanila z izvedenimi ukrepi v zvezi z romsko skupnostjo ter obravnavala pisne vloge za pridobitev denarne pomoči za izboljšanje bivalnih razmer v skladu s Pravilnikom o dodeljevanju denarne pomoči za pripadnike romske skupnosti.

Občina Dobrovnik je v letu 2023 sprejela akcijski načrt za razvoj romske skupnosti, katerega vizija je razvita, enakopravna in živahna romska skupnost, v kateri lahko vsak posameznik doseže svoje polne razvojne zmožnosti. Cilj občine je zagotoviti enakopravnost, socialno vključenost ter trajnostni in celostni razvoj romske skupnosti s poudarkom na izboljšanju življenjske ravni, dostopa do izobraževanja, zaposlitvenih možnosti, zdravstvenega varstva in kulturne udeležbe.

Namen akcijskega načrta je:

- izboljšanje življenjskih razmer pripadnikov romske skupnosti,
- spodbujanje socialne vključenosti, enakopravnosti in medkulturnega razumevanja,
- krepitev gospodarskega in trajnostnega razvoja lokalne skupnosti,
- razvoj inovativnih turističnih produktov, povezanih z ohranjanjem romske kulture,
- zvišanje izobrazbene ravni in razvoj poklicnih kompetenc za večjo konkurenčnost na trgu dela.

Na podlagi ugotovljenih potreb so bila oblikovana tri ključna področja: okolje, izobraževanje in usposabljanje ter turizem, v njihovem okviru pa je bilo zasnovanih 12 projektov, temelječih na načelih trajnostnega razvoja.

V okviru večdisciplinarnega tima, vzpostavljenega v sodelovanju z uradom za narodnosti v okviru projekta Nacionalna platforma za Rome, je tudi v letu 2024 potekalo sistematično obveščanje med deležniki. Spremljalo se je stanje romskih otrok, zlasti tistih v rejništvu. V letu 2024 niso bili zaznani primeri, ki bi zahtevali dodatno obravnavo pristojnih institucij.

Investicije in poraba sredstev

Občina Dobrovnik je v letu 2024 iz naslova dodatnih sredstev za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo prejela 78.962,00 EUR.

V obeh romskih naseljih so se izvajala investicijska in redna vzdrževalna dela na prometni, energetski, komunalni in drugi javni infrastrukturi, vključno z zelenimi površinami.

Na poti med romskim naseljem in centralnim delom občine se je nadaljevala izgradnja manjkajočega dela kolesarske steze v skupni vrednosti 53.025,09 EUR, pri čemer je delež lastne udeležbe občine znašal 40.174,26 EUR.

Izveden je bil tudi projekt Ureditev javne infrastrukture v romskem naselju Dobrovnik II v skupni vrednosti 317.436,90 EUR, od tega je občina prispevala 67.436,90 EUR, iz dodatnih sredstev pa je bilo za projekt namenjenih 75.791,30 EUR.

Občina je v proračunu pod posebno postavko 1804001 – podpora romski skupnosti zagotovila sredstva za:

- izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti (v skladu s pravilnikom),
- izvajanje mobilne strokovne službe CSD Pomurje, ki je nudila pomoč družinam na terenu, svetovalno delo in psihosocialno podporo.
-

Skupna poraba po tej postavki je v letu 2024 znašala 3.170,70 EUR.

1.6 Občina Grosuplje

Poročilo za leto 2023

Občina Grosuplje v letu 2023 še ni sprejela podrobnega področnega programa za romsko skupnost, vendar so bili ukrepi, ki se nanašajo na to področje, opredeljeni v strateških dokumentih občine. V preteklosti je občina ukrepe izvajala na podlagi Strategije razvoja socialnega varstva, kasneje pa jih je nadgradila v Dolgoročnem občinskem strateškem načrtu 2015–2020. Ukrepi iz obeh dokumentov se sistematično nadgrajujejo in uresničujejo.

V obravnavi je bil Akcijski načrt za vključevanje pripadnikov romske skupnosti v širšo družbeno skupnost za obdobje 2024–2034, ki naj bi bil predložen občinskemu svetu v obravnavo predvidoma marca 2024.

Uresničevanje ukrepov je bilo usmerjeno v:

- izboljšanje prostorskih in infrastrukturnih razmer v romskih naseljih,
- izvajanje programov za zagotavljanje enakopravnega razvoja romske skupnosti,
- ustvarjanje možnosti za varno sobivanje v lokalnem okolju.

Infrastrukturne izboljšave v romskih naseljih

Na območju občine Grosuplje se nahaja pet romskih naselij:

- štiri legalna: Smrekec I, Smrekec II, Oaza in Pri Nikotu,
- eno nelegalno: Benat pri Ponovi vasi.

Naselja so večinoma na občinskih zemljiščih, deloma na zemljiščih v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS ter Romov (naselje Benat).

V prejšnjih letih je občina v naselji *Smrekec I in II* vložila znatna sredstva za pridobitev zemljišč, gradbeno dovoljenje, izvedbo nasutja, gradnjo betonskih platojev, postavitev zabojnikov in barak ter napeljavo vodovoda. Sanitarije, ki so bile urejene, so bile kasneje uničene in niso več v uporabi.

Na ta zemljišča so bili preseljeni Romi iz več lokacij, kjer so bivali nelegalno na zasebnih zemljiščih, ki so bila nezazidljiva in neprimerna za bivanje.

V prejšnjih letih so bile izvedene te infrastrukturne izboljšave:

- 2006: izgradnja kanalizacije v naselju Oaza,
- 2007: ureditev naselja Smrekec (čiščenje kanalov, odvoz več kot 500 ton odpadkov),
- 2009–2010: elektrifikacija naselij Smrekec, Oaza in Pri Nikotu,
- 2011–2012: komasacija 60 ha zemljišč, parcelacija naselij Oaza in Pri Nikotu, odmera dovoznih poti.

V letu 2023 je bila izvedena:

- asfaltna cesta v naselje Oaza (vrednost: 20.286,47 EUR),
- postavitev 14 prenosnih kemičnih WC-jev v naselju Smrekec za objekte brez urejenih sanitarij.

Naselje Pri Nikotu je priključeno na kanalizacijo, v Oazi sta dve greznici, ki se praznita v okviru javne službe. Priklop na kanalizacijsko omrežje je predviden v letu 2024, investicija je ocenjena na 135.811,89 EUR.

V sklopu izgradnje kolesarske steze Grosuplje–Mlačevo je bila vzpostavljena povezava naselij Oaza in *Pri Nikotu* z mestom Grosuplje. Celotna investicija je znašala 979.555,04 EUR.

Infrastruktura v romskih naseljih je bila v letu 2023 redno vzdrževana.

Socialni ukrepi in razvojni pristopi

Občina Grosuplje je v letu 2023 v okviru sprejetega proračuna nudila romskemu prebivalstvu različne oblike pomoči, v skladu s prioritetami, ki jih je opredelil večdisciplinarni tim za pripravo akcijskega načrta.

Ukrepi so bili usmerjeni v:

- zvišanje izobrazbene ravni pripadnikov romske skupnosti,
- aktivacijo Romov na različnih življenjskih področjih,
- spodbujanje zaposlovanja,
- zagotavljanje podpornega okolja za kulturni razvoj in ohranjanje romskega jezika.

Socialna podpora in vključevanje romske skupnosti

Občina Grosuplje je v letu 2023 romski skupnosti nudila različne oblike pomoči, v skladu z veljavnim proračunom in prednostnimi nalogami, opredeljenimi v osnutku akcijskega načrta za obdobje 2024–2034. Ukrepi so bili usmerjeni v socialno podporo, izobraževanje, zaposlovanje in kulturno vključevanje.

Med izvedenimi ukrepi so bili:

- sofinanciranje romskih programov v okviru občinskih javnih razpisov,
- zaposlitev svetovalca za romsko populacijo na CSD v okviru javnih del,
- zagotavljanje prostorov za izobraževanje odraslih (osnovna šola),
- sofinanciranje programov CSD Grosuplje, namenjenih romski populaciji,
- enkratna socialna pomoč (v obliki denarja, plačila položnic, nakupa življenjskih potrebščin),
- subvencionirana šolska kosila in šolske potrebščine,
- pomoč pri plačilu stroškov pogreba, denarna pomoč ob rojstvu otroka,
- šolski prevoz z organiziranimi postajališči v vseh romskih naseljih,
- plačevanje elektrike (z naknadnim poračunavanjem).

Občina je podpirala in nadgrajevala kulturne, mladinske in socialne projekte, ki so se financirali v okviru javnih razpisov. Podprla je tudi zaposlitev v okviru javnih del, namenjeno izključno aktivnostim za romsko skupnost.

Preventivni programi in delo z otroki

V največjem romskem naselju Smrekec je občina že leta 2006 postavila mobilni objekt, namenjen izvajanju preventivnih programov za romske otroke. Namen programa je bil:

- pridobivanje veščin za vključevanje v redno šolanje,
- izboljšanje možnosti za napredovanje v šoli,
- spodbujanje socializacije in vključevanja na trg dela.

Program se je izvajal v sodelovanju z OŠ Louisa Adamiča Grosuplje, VVZ Kekec Grosuplje in Mestno knjižnico Grosuplje, in sicer neprekinjeno od leta 2015 do leta 2023.

Objekt je bil večkrat poškodovan (vlomi, kraje, vandalizem), zato je občina skrbela za nujna popravila in vzdrževanje. V letu 2022 je bil objekt temeljito obnovljen, v letu 2023 pa je bilo ponovno treba odpraviti posledice vandalizma.

Od konca leta 2014 se v objektu izvaja tudi projekt vključevanja romskih predšolskih otrok v javni vrtec, ki ga izvajajo vzgojiteljice javnega zavoda. Projekt se je nadaljeval in nadgrajeval do leta 2023.

Programi CSD Grosuplje

Občina je sofinancirala preventivne programe za Rome, ki jih je izvajal in koordiniral CSD Grosuplje, med njimi:

- Jutro nove misli,
- Tikno them.

Programi so bili namenjeni predvsem romskim otrokom in mladini ter so se izvajali tudi v letu 2023.

Finančni pregled

Občina Grosuplje je za izvajanje ukrepov in aktivnosti za izboljšanje položaja romske skupnosti v letu 2023 namenila 50.541,00 EUR. Poleg tega je bila v okviru izgradnje kolesarske steze za romska naselja vzpostavljena povezava z mestom Grosuplje (investicija: 979.555,04 EUR).

Na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin je občina prejela 364.367,00 EUR, ki jih je vključila v financiranje investicijskih projektov, namenjenih tudi romski skupnosti.

Pregled proračunskih sredstev za leto 2023

	2023
sanacija okolja v romskih naseljih (cesta in mobilna stranišča)	28.771,00 EUR
različne pomoči Romom	8.725,00 EUR
upravljanje zabojnika v romskem naselju Smrekec	3.690,00 EUR
zaposlitev v okviru javnih del – strokovna delavka za program pomoči Romom	4.580,00 EUR
sofinanciranje programov, namenjenih romski populaciji, pogodba CSD Grosuplje	4.775,00 EUR
SKUPAJ	50.541,00 EUR

Razčlenitev različnih pomoči

	2023
različne pomoči	
odobritev pomoči - socialna stiska	1.900,00 EUR
regresiranje šolskih potrebščin	1.800,00 EUR
subvencioniranje prehrane v šoli	4.400,00 EUR
vzdrževanje socialnih grobov	250,00 EUR
kulturni projekt v romskem vrtcu	375,00 EUR
pogrebni stroški	
šolski prevoz – kombi vozi v naselja	
plačevanje elektrike – izstavljamo položnice	
SKUPAJ	8.725,00 EUR

Opomba: preglednica prikazuje sredstva, ki so večinoma namenjena romski skupnosti. Poleg tega se Romom kot vsem občanom namenjujejo tudi druga sredstva (na primer darilo ob rojstvu, šolski prevoz, plačilo elektrike in podobno), ki niso posebej prikazana.

Poročilo za leto 2024

Strateški okvir in načrtovanje

Občina Grosuplje je v letu 2023 sprejela Akcijski načrt za vključevanje pripadnikov romske skupnosti v širšo družbeno skupnost za obdobje 2024–2034. Dokument določa podpirne dejavnosti za sprejemanje in nadgradnjo ukrepov, ki omogočajo vključevanje Romov v lokalno in širše družbeno okolje ter razvoj romske skupnosti v občini.

Ukrepi so bili usmerjeni v:

- zvišanje izobrazbene ravni Romov,
- aktivacijo na različnih življenjskih področjih,
- spodbujanje zaposlovanja,

- zagotavljanje podpornega okolja za kulturni razvoj in ohranjanje romskega jezika.

Infrastrukturalne izboljšave v romskih naseljih

Na območju občine so štiri legalna romska naselja (Smrekec I, Smrekec II, Oaza, Pri Nikotu) in eno nelegalno naselje (Benat pri Ponovi vasi). Naselja so večinoma na občinskih zemljiščih, deloma na zemljiščih v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS ter romskih lastnikov.

V prejšnjih letih je občina izvedla več infrastrukturnih projektov, med drugim:

- gradnjo kanalizacije (Oaza, 2006),
- elektrifikacijo naselij (Smrekec, Oaza, Pri Nikotu, 2009–2010),
- komasacijo in parcelacijo zemljišč (2011–2012),
- ureditev sanitarij, dovoznih poti in odvoz odpadkov.

V letu 2024 je občina začela izgradnjo kanalizacijskega omrežja za naselje Oaza, ki je v fazi priklopa. Vrednost investicije znaša 125.369,76 EUR.

Za naselje Smrekec je občina v letu 2023 zagotovila 14 prenosnih kemičnih WC-jev, v letu 2024 pa je za vzdrževanje in čiščenje namenila 28.771 EUR.

Infrastruktura v romskih naseljih je bila v letu 2024 redno vzdrževana.

Socialna podpora in vključevanje

Občina je v okviru sprejetega proračuna nudila romskemu prebivalstvu različne oblike pomoči, med drugim:

- sofinanciranje romskih programov v okviru javnih razpisov,
- zaposlitev svetovalca za romsko populacijo na CSD v okviru javnih del,
- zagotavljanje prostorov za izobraževanje odraslih (osnovna šola),
- sofinanciranje programov CSD Grosuplje, namenjenih Romom,
- enkratna socialna pomoč (denar, položnice, življenjske potrebščine),
- subvencionirana šolska prehrana in šolske potrebščine,
- pomoč pri pogrebnih stroških, denarna pomoč ob rojstvu otroka,
- organizirani šolski prevoz s postajališči v vseh romskih naseljih.

Preventivni programi in delo z otroki

V naselju Smrekec je občina že leta 2006 postavila mobilni objekt, namenjen izvajanju preventivnih programov za romske otroke. Program je bil usmerjen v:

- pridobivanje veščin za vključevanje v redno šolanje,
- izboljšanje možnosti za napredovanje v šoli,
- spodbujanje socializacije in vključevanja na trg dela.

Program je potekal v sodelovanju z OŠ Louisa Adamiča Grosuplje, VVZ Kekec Grosuplje in Mestno knjižnico Grosuplje, in sicer neprekinjeno od leta 2015 do leta 2023.

V letu 2024 je bilo ponovno treba odpraviti posledice vandalizma na objektu. CŠOD je zaradi nasilja nad izvajalci programa v drugi polovici leta prenehal izvajati aktivnosti v objektu.

Projekt vključevanja romskih predšolskih otrok v javni vrtec, ki se je začel konec leta 2014, se je nadaljeval in nadgrajeval do leta 2023.

Občina je financirala preventivne programe tudi v okviru CSD Grosuplje, med njimi:

- Jutro nove misli,
- Tikko Them.

Programi so bili namenjeni predvsem romskim otrokom in mladini ter so se izvajali tudi v letu 2024.

Finančni pregled

Občina Grosuplje je za izvajanje ukrepov in aktivnosti za izboljšanje položaja romske skupnosti v letu 2024 namenila 177.104,37 EUR.

Na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin je prejela 504.912,00 EUR, ki jih je vključila v financiranje investicijskih projektov, namenjenih tudi romski skupnosti.

1.7 Občina Kočevje

Poročilo za leto 2023

Občina Kočevje v letu 2023 ni imela sprejetega podrobnega področnega programa za romsko skupnost. Kljub temu je izvajala številne ukrepe za izboljšanje položaja Romov, saj le usmeritve države, ki večinoma predvidevajo mehke vsebine, ne zadoščajo za učinkovito reševanje izzivov na terenu.

Prednostna področja ukrepanja:

- urejanje bivalnih razmer v romskih naseljih,
- pomoč pri integraciji, vzgoji in izobraževanju,
- zagotavljanje varnosti.

V letu 2023 je bila preoblikovana komisija za spremljanje položaja romske skupnosti, ki deluje kot posvetovalno telo občinskega sveta. V komisiji sodelujejo predstavniki vzgoje in izobraževanja, Policije, CSD, zavoda za zaposlovanje, svetniških skupin ter romski svetnik in trije predstavniki romske skupnosti. Cilj komisije je iskanje rešitev za boljšo integracijo, zaposlovanje mladih, dokončanje izobraževanja, finančno disciplino in kulturno udejstvovanje.

Demografski in socialni izzivi

Po ocenah v občini živi med 800 in 1000 pripadnikov romske skupnosti. Več kot 90 odstotkov odraslih naj bi bilo brezposelnih. Občina se skupaj z institucijami spoprijema z izrazitim pomanjkanjem motivacije za iskanje zaposlitve in izboljšanje življenjskih razmer.

Kljub rednim nadzorom pristojnih služb se še vedno izvajajo kriminalne dejavnosti in vandalizem. V letu 2023 je bilo za dodatno varovanje javnih objektov namenjenih 75.000 EUR. Ob tem pa občina opaža pozitiven premik – zmanjšuje se število posameznikov, ki se ukvarjajo s kriminalom, in povečuje se število tistih, ki se vključujejo v družbo.

Stanovanjsko vprašanje

Občina sodeluje s Stanovanjskim skladom RS, ki upravlja naselje *Kočevska rezidenca*, kjer prebiva več romskih družin. Trenja med stanovalci so se umirila, saj so bili posamezniki, ki niso spoštovali hišnega reda, odstranjeni.

Vzgoja in izobraževanje

Občina (so)financira program za vključevanje romskih otrok v vrtce (v zadnjih treh letih približno 6.800 EUR). V šolskem letu 2023/2024 je bilo v program vključenih 38 predšolskih in 43 šoloobveznih otrok. Obiskovanje pouka presega 90 odstotkov, kar je rezultat sodelovanja z vzgojitelji, organizacije prevozov in rednega spremljanja.

Vsaka neopravičena odsotnost je takoj prijavljena CSD in inšpektoratu za šolstvo. Občina ima z ravnatelji šol in vrtcev redne sestanke, kjer izmenjujejo dobre prakse in iščejo nove rešitve za večjo vključenost romskih otrok.

Infrastruktura in bivalni pogoji

V romskih naseljih, kjer je bil že zagotovljen dostop do vode in elektrike, občina nadaljuje vzdrževanje in izboljšave. Pri tem pričakuje, da ukrepe glede njihove lastne infrastrukture sofinancirajo tudi prebivalci.

Izobraževanje odraslih in zaposlovanje

V sodelovanju z Ljudsko univerzo Kočevje, Zavodom za zaposlovanje RS in CSD so bile izvedene številne delavnice, izobraževanja in prostčasne dejavnosti. V izobraževanje so bili vključeni romski najstniki, družine in brezposelni. Za večgeneracijski center je bilo namenjenih 20.740 EUR.

V letu 2023 je bil prvič izveden posebni program za etnično skupino Romov v vrednosti 13.500 EUR.

Na največji osnovni šoli je občina sofinancirala program Pomoč Romom pri socializaciji v višini 5.800 EUR.

Socialna podpora in dolžniške stiske

CSD Kočevje je prejel sredstva za zaposlitev romskega pomočnika in upravnega delavca. Občina izvaja program prostovoljne udeležbe pri poravnavi dolgov, ki je omogočil, da Romi niso več največji dolžniki do občine in javnih podjetij. Sklenjenih je bilo več kot 300 individualnih dogovorov, kar je prispevalo k zmanjšanju izvršb in odklopov.

Probacija in družbeno koristno delo

Vzpostavljeno je bilo sodelovanje z Upravo za probacijo RS s ciljem učinkovitega izvajanja družbeno koristnega dela. Občina zagotavlja, da vsi posamezniki s tovrstno kaznijo obveznost tudi opravijo, kar ima pomembno vzgojno vlogo in prispeva k zmanjšanju povratništva.

Občina Kočevje se izzivov na področju romske skupnosti loteva odgovorno, hitro in sistematično z namenom zmanjševanja napetosti in izboljšanja sobivanja. Posebno pozornost namenja zgodnjemu vključevanju otrok v izobraževanje, zmanjšanju dolgov, izvajanju probacije in krepitvi sodelovanja z institucijami. Občina velja za nosilko dobrih praks na državni ravni.

Socialna podpora in reševanje dolžniških stisk

Občina Kočevje je v letu 2023 financirala zaposlitev romskega pomočnika in delno tudi upravnega delavca na Centru za socialno delo Kočevje. Zaradi intenzivnosti dela, zlasti na terenu, je bila dodatna kadrovska okrepitev nujna.

Z izvajanjem programa prostovoljne udeležbe pri reševanju dolžniških stisk je občina dosegla pomemben preboj: Romi niso več največji dolžniki do občine in javnih podjetij. Sklenjenih je bilo več kot 300 individualnih dogovorov, kar je prispevalo k zmanjšanju izvršb in boljši plačilni disciplini. Zato je bilo tudi manj odklopov elektrike in drugih osnovnih storitev.

Program temelji na prostovoljni vključitvi upravičencev, ki dovolijo, da se iz njihovih socialnih transferjev poravnava tekoči stroški ali dolgovi. Program se izvaja za vse ranljive skupine in ni omejen le na romsko populacijo. V praksi se je izkazal kot zelo uspešen ukrep za preprečevanje novih dolgov in socialnih stisk.

Sodelovanje z državnimi institucijami

Občina se redno udeležuje sej sveta romske skupnosti občin jugovzhodne Slovenije in sodeluje v delovni skupini Vlade RS za obravnavo romskega vprašanja. Z izmenjavo dobrih praks si prizadeva za prenos uspešnih rešitev na širše območje.

Okoljski in infrastrukturni ukrepi

Občina je v letu 2023 iz občinskega proračuna namenila 104.000 EUR za:

- urejanje bivalnih razmer,
- reševanje okoljevarstvenih vprašanj (čiščenje okolice, odvoz odpadkov),
- preprečevanje kaznivih dejanj (vključno z odvetniškimi storitvami),
- deratizacijo in dezinsekcijo,
- urejanje cest,
- posek nevarnih dreves,

- druge nepredvidene stroške.

Velik delež sredstev je bil namenjen dodatnemu varovanju javnih površin.

Sklep

Občina Kočevje se izzivov na področju sobivanja z romsko skupnostjo loteva hitro, odgovorno in sistematično. Kljub še vedno prisotnim napetostim, zlasti po poletnih incidentih, občina z nediskriminatornim pristopom in doslednim spoštovanjem zakonodaje pomembno prispeva k zmanjševanju trenj v lokalni skupnosti.

Občina velja za nosilko dobrih praks na državni ravni, zlasti na področjih:

- zgodnjega vključevanja otrok v predšolsko vzgojo,
- rednega obiskovanja pouka,
- preprečevanja kopičenja dolgov,
- učinkovitega izvajanja probacije.

Poročilo za leto 2024

Občina Kočevje v letu 2024 ni imela sprejetega podrobnega področnega programa za romsko skupnost. Kljub temu je izvajala številne ukrepe za izboljšanje položaja Romov, saj le usmeritve države, ki večinoma predvidevajo mehke vsebine, ne zadoščajo za učinkovito reševanje izzivov na terenu.

Prednostna področja ukrepanja:

- urejanje bivalnih razmer v romskih naseljih,
- pomoč pri integraciji, vzgoji, izobraževanju in zaposlovanju,
- zagotavljanje varnosti.

Demografski in socialni izzivi

Po ocenah v občini živi med 800 in 1000 pripadnikov romske skupnosti. Več kot 80 odstotkov odraslih naj bi bilo brezposelnih. Občina se skupaj z institucijami spoprijema z izrazitim pomanjkanjem motivacije za iskanje zaposlitve in izboljšanje življenjskih razmer.

Kljub rednim nadzorom pristojnih služb se še vedno dogajajo kriminalne dejavnosti in vandalizem. V drugi polovici leta so bili v sodelovanju z MNZ in Policijo sprejeti dodatni ukrepi za zagotavljanje javnega reda in miru, vključno s povečano prisotnostjo policijskih enot. Stanje se je delno izboljšalo, vendar povratništvo ostaja izziv, saj se zaposlenost med romsko populacijo ni bistveno povečala.

Vzgoja in izobraževanje

Občina nadaljuje s (so)financiranjem programov za vključevanje romskih otrok v vrtce, kar pomembno prispeva k uspešnejšemu začetku šolanja. Obiskovanje pouka v osnovnih šolah presega 90 odstotkov, kar je rezultat sodelovanja z vzgojitelji, organizacije prevozov in rednega spremljanja.

Ministrstvo za izobraževanje je sporočilo, da programa ne bo širilo, zato bo občina v letu 2025 namenila dodatna sredstva iz integralnega proračuna za delo z romskimi otroki.

Z ravnatelji šol in vrtcev občina redno izmenjuje informacije in dobre prakse. Neopravičene odsotnosti so takoj prijavljene CSD in inšpektoratu za šolstvo.

Infrastruktura in bivalni pogoji

V romskih naseljih, kjer je bil že zagotovljen dostop do vode in elektrike, občina nadaljuje vzdrževanje in izboljšave. Pri tem pričakuje, da prebivalci ukrepe glede njihove lastne infrastrukture, tudi sofinancirajo.

Izobraževanje odraslih in zaposlovanje

V sodelovanju z Ljudsko univerzo Kočevje, Zavodom za zaposlovanje RS in CSD so bile izvedene številne delavnice, izobraževanja in prostočasne dejavnosti. V izobraževanje so bili vključeni romski najstniki, družine in brezposelni z nedokončano osnovno ali srednjo šolo.

Na področju kulture je bil izveden celodnevni dogodek ob dnevu Romov.

Socialna podpora in dolžniške stiske

Občina Kočevje je tudi v letu 2024 financirala zaposlitev romskega pomočnika in delno upravnega delavca na Centru za socialno delo Kočevje. Zaradi intenzivnosti dela, zlasti na terenu, je bila dodatna kadrovska okrepitev nujna.

Z izvajanjem programa prostovoljne udeležbe pri reševanju dolžniških stisk je občina dosegla, da Romi niso več največji dolžniki do občine in javnih podjetij. Sklenjenih je bilo več kot 300 individualnih dogovorov, kar je prispevalo k zmanjšanju izvršb in boljši plačilni disciplini. Program temelji na prostovoljni vključitvi upravičencev, ki dovolijo, da se iz njihovih socialnih transferjev poravnajo tekoči stroški ali dolgovi. Program se izvaja za vse ranljive skupine in se uspešno širi tudi na druge kritične dolžnike.

Probacija in družbeno koristno delo

Vzpostavljeno je bilo tesno sodelovanje z Upravo za probacijo RS s ciljem učinkovitega izvajanja družbeno koristnega dela. Občina zagotavlja, da vsi posamezniki, ki jim je bila izrečena tovrstna kazen, obveznost tudi opravijo. Ukrep ima močno vzgojno vlogo in prispeva k zmanjšanju povratništva. Podrobnejše poročilo o izvajanju programa je vključeno v poročilo Komunale Kočevje.

Okoljski in infrastrukturni ukrepi

Občina je tudi v letu 2024 iz občinskega proračuna namenila sredstva za:

- urejanje bivalnih razmer,
- reševanje okoljevarstvenih vprašanj (čiščenje okolice, odvoz odpadkov),
- preprečevanje kaznivih dejanj (vključno z odvetniškimi storitvami),
- deratizacijo in dezinsekcijo,
- urejanje cest,
- posek nevarnih dreves,
- druge nepredvidene stroške.

Poseben izziv ostaja upravljanje odpadkov, saj v romskih naseljih zaradi preprodaje surovin pogosto nastajajo divja odlagališča. Redne sanacije pripomorejo k izboljšanju razmer, vendar so povezane z visokimi stroški.

Na podlagi navedenih dejstev je mogoče oceniti, da Občina Kočevje vse izzive, povezane s sobivanjem z romsko skupnostjo – in teh ni malo – obravnava hitro, odgovorno in sistematično. Čeprav napetosti še vedno so, zlasti po incidentih v poletnih mesecih (na primer napad na policiste, streljanje iz vozil v središču mesta), občina z nediskriminatornim pristopom, ki temelji na spoštovanju zakonov in občinskih odlokov, pomembno prispeva k zmanjšanju trenj med romskim in večinskim prebivalstvom.

Občina Kočevje velja za nosilko dobrih praks na državni ravni zlasti na področjih:

- zgodnjega vključevanja otrok v predšolsko vzgojo,
- rednega obiskovanja pouka,
- preprečevanja kopičenja dolgov,
- učinkovitega izvajanja probacije (z velikim deležem opravljenega družbeno koristnega dela).

Primer neuspele preselitve

V letu 2024 je občina obravnavala tudi primer romske družine, ki je kot edina v občini še vedno živela brez dostopa do elektrike in vode na zemljišču, ki je bilo namenjeno drugi rabi. Za rešitev težave je občina kupila dve nepremičnini v skupni vrednosti 130.000 EUR.

Žal je ob poskusu preselitve zaradi nestrinjanja okoliških Romov prišlo do požiga ene izmed nepremičnin, zato do selitve ni prišlo. Primer kaže na kompleksnost terena, kjer tudi dobronamerni ukrepi lahko naletijo na odpor v skupnosti.

Zgodnje vključevanje otrok v izobraževanje

V okviru projekta za predšolske otroke v romskih naseljih je občina izvedla devet delavnic v treh naseljih (oktober–november 2024), v katerih je sodelovalo 169 otrok, od tega 56 predšolskih. Delavnice so vključevale ustvarjalne, gibalne in jezikovne vsebine, s poudarkom na spodbujanju zgodnjega vključevanja v institucionalno varstvo:

- Devet otrok se je vključilo v krajši 240-urni program, ki ga financira ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.
- Za izvedbo delavnic je bilo namenjenih 1.500 EUR za plačilo vzgojiteljev.
- Ob koncu leta je bila sprejeta odločitev o vzpostavitvi programa, ki bo omogočal dostop do vrtca za vsakega romskega otroka, vključno s prevozom in spremstvom.

Osnovnošolsko izobraževanje

Romski učenci so imeli v letu 2024 možnost sodelovanja v nadstandardnih dejavnostih, kot je šola v naravi. V okviru učne pomoči, ki jo šole organizirajo v okviru programa javnih del (sofinancirajo ga ZRSZ in občine) ali drugih oblik zaposlitve (sofinancirano ministrstvo), so imeli na voljo dodatno podporo. Ta je vključevala:

- pomoč pri razumevanju učne snovi,
- podporo pri kulturi prehranjevanja, sprostitev dejavnostih in ustvarjalnem preživljanju prostega časa,
- dostop do specializiranih obravnav (logoped, delovna terapija).

Občina zbira potrebe za sofinanciranje romskih pomočnikov nad normativnim obsegom, če se za to izkaže potreba.

Zaposlovanje v okviru javnih del:

- Na OŠ Ljubo Šercer sta bila zaposlena dva javna delavca, ki sta nudila učno pomoč (40 odstotkov sredstev oziroma 12.762 EUR).
- Na OŠ Zbora odposlancev je bil zaposlen javni delavec v programu Pomoč Romom pri socializaciji (40 odstotkov sredstev oziroma 7.390 EUR).

Izobraževanje odraslih

Formalno izobraževanje:

V šolskem letu 2023/2024 je bilo v program osnovnega izobraževanja vpisanih 48 udeležencev, od tega 90 odstotkov Romov. Občina v skladu z zakonodajo zagotavlja sredstva za materialne stroške izobraževanja.

Neformalno izobraževanje:

V okviru projekta *Posebni program za etnično skupino Romov* so bile organizirane:

- motivacijske delavnice,
- medgeneracijska druženja,
- aktivnosti v sodelovanju z zavodi in NVO.

Izvedenih je bilo 271 srečanj s 1.089 udeležbami. Občina je za projekt namenila 12.000 EUR.

Zaposlovanje in probacija:

- V okviru javnih del je bil zaposlen pripadnik romske skupnosti v programu Pomoč Romom pri socializaciji (občina: 3.794 EUR, ZRSZ: 95 odstotkov).
- Na Komunali Kočevje je bilo zaposlenih sedem Romov (šest redno, eden v okviru javnih del). V letu 2025 se pričakuje zaposlitev še dveh Romov.
- V teku je priprava pilotnega programa Romano Zour, v katerega bo vključena tudi Komunala Kočevje.

Program probacije:

- V letu 2024 je bilo opravljenih 2.284 ur družbeno koristnega dela.
- Delo opravlja devet oseb pod vodstvom izkušenega mentorja.
- Naloge vključujejo: košnjo, obrezovanje, odstranjevanje invazivnih vrst, čiščenje snega, urejanje ekoloških otokov in podobno.

Okoljski ukrepi in komunalna podpora

- Izvedeni sta bili dve delavnici o ločevanju odpadkov (naselji Marof in Trata).
- Izvedene so bile tri čistilne akcije (Marof, Trata, Kolodvorska ulica).
- Po požaru v naselju Trata je bila izvedena sanacija pogorišča.
- Izvedena sta bila dva odvoza kosovnih odpadkov (Podgorska ulica, Mestni log).
- Komunala Kočevje je sodelovala pri odpravljanju posledic požarov, občina pa je zagotovila začasna bivališča in pomoč pri obnovi.

Programi Ljudske univerze Kočevje

Formalno izobraževanje:

- V OŠ za odrasle je bilo vpisanih 48 udeležencev, več kot 90 odstotkov Romov.
- OŠ za odrasle je končalo sedem udeležencev, deset jih je napredovalo, trije so se vpisali v srednješolski program.

Posebni program za etnično skupino Romov:

- Izvajajo ga romska koordinatorica in zaposleni v okviru javnih del.
- Program vključuje: socialne veščine, zdrav življenjski slog, motivacijske delavnice, terensko delo, sodelovanje z NVO in institucijami.
- Vključuje tudi delavnice o ločevanju odpadkov in sodelovanje v akciji *Očistimo Kočevsko*.
- Vključeni so bili tudi študenti Fakultete za družbeno varnost, ki so izvajali anketo o varnosti v lokalnem okolju.

Nadgradnja programov in terensko delo Ljudske univerze Kočevje

V letu 2024 je Ljudska univerza Kočevje nadgrajevala programsko vsebino, namenjeno prikrajšani skupini romske populacije, z namenom preprečevanja revščine in socialne izključenosti.

Zaznana večplastna prikrajšanost, pogosto povezana s prejšnjim življenjskim slogom, je bila obravnavana z okrepitvijo podpornega okolja. Poudarek je bil na terenskem delu v romskih naseljih in na druženju z družinami v njihovem bivalnem okolju.

Podporne delavnice so bile usmerjene v:

- pridobivanje osnovnih socialnih veščin,
- pridobivanje novih znanj za vsakdanje življenje,
- ozaveščanje o zdravem načinu življenja.

Cilj je bil hitrejšje vključevanje v širšo socialno mrežo, krepitev življenjskih ciljev, prepoznavanje poklicnih možnosti in spodbujanje družbene vključenosti.

Motivacijske delavnice in okoljski projekti

V navedenem obdobju so bile izvedene trajne motivacijske delavnice v romskih naseljih in prostorih LU Kočevje. V sodelovanju s Komunalo Kočevje in Občino Kočevje so bile izvedene delovne učne delavnice z naslovom *Kako pravilno ločujemo odpadke* in čistilna akcija z naslovom *Očistimo Kočevsko*.

Sodelovanje z akademsko sfero

LU Kočevje je sodelovala s Fakulteto za družbeno varnost Maribor, kjer so študenti pod mentorstvom dr. Mežka izvedli javno anketo z naslovom *Kako varno se počutimo v lokalnem okolju*. V anketi so sodelovali romski prostovoljci in širša romska populacija.

Kulturno udejstvovanje in medijska prisotnost

LU Kočevje je oblikovala vsebinska izhodišča za izvedbo javnega dogodka ob svetovnem dnevu Romov. V pripravo so bili vključeni:

- romski prostovoljci,
- strokovni delavci,
- mentorji v vzgojno-izobraževalnih ustanovah,
- prostovoljci nevladnih organizacij.

Pri izvajanju programa je LU Kočevje sodelovala z mediji na lokalni in državni ravni, kar je prispevalo k večji prepoznavnosti in ozaveščenosti o romski tematiki.

Zaključne ugotovitve Občine Kočevje

Občina Kočevje je v poročilih za leti 2023 in 2024 poudarila, da je navajala izključno sredstva, ki so bila neposredno namenjena dodatnemu delu z Romi in so bila neposredno vezana na romsko populacijo ter na prizadevanja za izboljšanje razmer, ki so nastajale zaradi težav pri neuspešni integraciji. Poročanje je temeljilo na določbah Zakona o romski skupnosti in Zakona o financiranju občin.

Ker je romska populacija v občini pomenila približno šest do sedem odstotkov prebivalstva — večinoma brezposelnih in brez prihodkov iz delovnega razmerja, z visokim deležem šoloobveznih otrok — so ob tem nastajali tudi številni posredni stroški, povezani s socialnim vprašanjem. Ti so vključevali nadomestila, brezplačno predšolsko vzgojo, prevoze, šolske malice, pa tudi posledice vandalizma, tatvin in drugih kaznivih dejanj ter z njimi povezano škodo, divja odlagališča in podobno. Občina je poudarila, da teh stroškov ni bilo mogoče strogo ločevati na romski in neromski namen. Ocenila je, da so ti posredni stroški presegali obseg sredstev, ki jih je občina namenjala neposredno za integracijo romske skupnosti, kar je bilo razvidno iz poročil.

Občina je nadalje ugotavljala, da okolje v Republiki Sloveniji ni bilo dovolj spodbudno za zaposlovanje Romov. Socialni transferji so zadostovali za osnovni način življenja, medtem ko je redno delovno razmerje toliko posegalo v socialni del prihodkov, da se Romi kljub možnostim za zaposlitev zanj niso odločali oziroma so jo hitro opuščali in se vračali k starejšemu, lažnejšemu načinu življenja. Po mnenju občine tega trenda ni spremenilo niti izboljšanje izobrazbene strukture, saj motivacije za zaposlitev ni bilo.

V obdobju po oddaji zadnjega poročila je občina izpostavila, da se je na njenem območju začel izvajati pilotni projekt Romani Zour s prvo skupino udeležencev. Center za socialno delo, izpostava Kočevje, s katerim je občina na tem področju tesno in uspešno sodelovala, je pridobil program večnamenskega romskega centra, za katerega je občina zagotovila tudi ustrezne prostore.

1.8 Mestna občina Krško

Poročilo za leto 2023

Mestna občina Krško je na seji občinskega sveta 25. oktobra 2018 sprejela Strategijo reševanja romskega vprašanja v občini Krško za obdobje 2018–2022. Dokument je pripravila 17-članska projektna skupina, imenovana s strani župana, ki je bila sestavljena iz predstavnikov vseh relevantnih institucij, ki so se ukvarjale z romskim vprašanjem v občini. Strategija je bila dostopna na spletni strani občine Krško.

Mestna občina Krško ima veljavni dve strategiji, in sicer:

- Strategijo razvoja mestne občine Krško 2040+ (cilj 37: sobivanje in integracija marginalnih skupin iz Strategije razvoja Mestne občine Krško 2040+),
- Trajnostna urbana strategija Mestne občine Krško 2030 »Mesto energije«, cilj: družbeno odgovorno Krško, ukrep 11: reševanje romskega vprašanja iz Trajnostne urbane strategije Mestne občine Krško 2030).

Mestna občina Krško razporeja dodeljena sredstva za izvajanje ukrepov in aktivnosti v zvezi z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti v okviru Programa ukrepov za Rome. Program je sestavni del proračuna in ga potrjuje občinski svet občine. Ta program se usklajuje tudi s Svetom za sobivanje in ga predhodno potrjuje.

V letu 2023 je občina objavila javni razpis za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja pripadnikov romske skupnosti. Prispela je ena vloga za nakup nepremičnine, ki je bila pozitivno rešena. Občina je financirala tudi odstranitev črnih odlagališč v naselju Kerinov Grm ter uredila kmetijske poti v okolici naselja, kjer je prihajalo do odvoza peska in odtujitve pokrovov jaškov.

Po koncu projekta dvojezičnega pripravljalnega vrtca v Kerinovem Grmu ob koncu šolskega leta 2020/21 se je občinski svet v novem mandatu odločil za nadaljnje financiranje delovanja vrtca, ki ga je obiskovalo 18 otrok. Prevoz šoloobveznih otrok je bil v pristojnosti lokalne skupnosti. Zaradi logističnih omejitev rednega izvajalca prevozov (Nomago) je prevoze izvajal podjetnik iz romske skupnosti, kar se je izkazalo kot najustreznejša rešitev. Občina je v letu 2023 sofinancirala tudi zaposlitev dveh javnih delavcev na področju izobraževanja in socialne vključenosti Romov.

Na področju zaposlovanja, poklicnega izobraževanja, usposabljanja ter ohranjanja romskega jezika in kulturne dejavnosti v letu 2023 ni bilo izvedenih aktivnosti. So pa bile izvedene različne delavnice za otroke in starše, ki jih je izvajala Ljudska univerza Krško (medvrstniški odnosi, nenasilna komunikacija, zdrav življenjski slog, prepoznavanje odvisnosti, medgeneracijske ustvarjalne delavnice, šport in glasba).

Občina je sofinancirala tudi prevoze humanitarne pomoči ter nakup novoletnih daril za otroke, ki so obiskovali dvojezični pripravljalni vrtec v Kerinovem Grmu.

V okviru ukrepov za Rome je bilo predvideno financiranje delovanja občinskega svetnika – pripadnika romske skupnosti ter Sveta za sobivanje. V letu 2023 izplačila članom romske skupnosti niso bila izvedena, saj niso poslali podatkov o odprtem bančnem računu. Sejnine so bile izplačane drugim članom Sveta za sobivanje.

Skupni znesek sredstev, namenjenih za ukrepe in aktivnosti v zvezi z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti v letu 2023, je znašal 292.748,51 EUR, in sicer:

- 2.570,50 EUR za prvo reševanje stanovanjskega problema,
- 21.898,52 EUR za odstranitev črnih odlagališč,
- 120.816,07 EUR za plače zaposlenih v dvojezičnem vrtcu,
- 19.005,50 EUR za investicijsko in redno vzdrževanje vrtca,
- 81.793,66 EUR za prevoze šoloobveznih romskih otrok,
- 13.584,61 EUR za javna delavca,
- 10.000,00 EUR za izobraževanje odraslih Romov,
- 2.511,55 EUR za humanitarno pomoč in novoletna darila,
- 20.215,80 EUR za ureditev kmetijskih poti in zamenjavo pokrovov jaškov,
- 253,30 EUR za delovanje romskega svetnika in sveta za sobivanje.

V okviru Programa ukrepov za Rome za leto 2023 so bila predvidena dodatna sredstva, ki pa niso bila porabljena zaradi različnih razlogov (na primer pomanjkanje prijav, neizpolnjeni pogoji za gradnjo, neizvedeni razpisi). Neporabljena sredstva so bila prerazporejena na druge programe in projekte v korist občanov.

Občina je prav tako sofinancirala redno vzdrževanje OŠ Leskovec pri Krškem in njenega vrtca, ki ju je obiskovala večina romskih otrok, vendar teh sredstev ni bilo mogoče natančno opredeliti.

Na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin je Mestna občina Krško v letu 2023 prejela 531.569,00 EUR.

Občinski svet je že sprejel program ukrepov za leti 2024 in 2025, v katerem so bili natančno opredeljeni nameni porabe sredstev po navedenem zakonu.

Poročilo za leto 2024

Mestna občina Krško je na seji občinskega sveta 25. oktobra 2018 sprejela Strategijo reševanja romskega vprašanja v občini Krško za obdobje 2018–2022. Dokument je pripravila 17-članska projektna skupina, ki jo je imenoval župan, sestavljena pa je iz predstavnikov vseh ustreznih institucij, ki so se ukvarjale z romskim vprašanjem v občini. Strategija je bila dostopna na spletni strani občine Krško.

Mestna občina Krško ima veljavni dve strategiji, in sicer:

- Strategijo razvoja Mestne občine Krško 2040+ (cilj 37: sobivanje in integracija marginalnih skupin iz Strategije razvoja Mestne občine Krško 2040+),
- Trajnostna urbana strategija Mestne občine Krško 2030 »Mesto energije«, cilj: družbeno odgovorno Krško, ukrep 11: reševanje romskega vprašanja iz Trajnostne urbane strategije Mestne občine Krško 2030).

Mestna občina Krško razporeja dodeljena sredstva za izvajanje ukrepov in aktivnosti v zvezi z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti v okviru Programa ukrepov za Rome. Program je sestavni del proračuna in ga potrjuje občinski svet občine. Ta program se usklajuje tudi s svetom za sobivanje in ga predhodno potrjuje.

V letu 2024 je občina objavila javni razpis za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja pripadnikov romske skupnosti. Prispeli sta dve vlogi, ki pa zaradi neizpolnjevanja razpisnih pogojev nista bili odobreni. Občina je financirala tudi odstranitev črnih odlagališč v naselju Kerinov Grm ter v tem naselju zgradila javno razsvetljavo.

Po zaključku projekta dvojezičnega pripravljalnega vrtca v Kerinovem Grmu ob koncu šolskega leta 2020/21 se je občinski svet v novem mandatu odločil za nadaljnje financiranje delovanja vrtca, ki ga je v letu 2024 obiskovalo 19 otrok. Prevoz šoloobveznih otrok je bil v pristojnosti lokalne skupnosti. Zaradi logističnih omejitev rednega izvajalca prevozov (Nomago) so prevoze izvajali podjetniki iz romske skupnosti, kar se je izkazalo kot najbolj ustrezna rešitev. Občina je v letu 2024 sofinancirala tudi zaposlitev petih javnih delavcev na področju izobraževanja in socialne vključenosti Romov.

Na področju zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja pripadnikov romske skupnosti v letu 2024 ni bilo izvedenih aktivnosti. Na področju ohranjanja in razvoja romskega jezika ter kulturne, informativne in založniške dejavnosti sta bili izvedeni dve prireditvi: ob dnevu Romov in ob razstavi romske kulture. Poleg tega so bile izvedene delavnice za otroke in starše (medvrstniški odnosi, nenasilna komunikacija, zdrav življenjski slog, prepoznavanje odvisnosti, medgeneracijske ustvarjalne delavnice, šport in glasba), ki jih je izvajala Ljudska univerza Krško.

Občina je objavila tudi javni razpis za sofinanciranje projektov integracije romske skupnosti. Razpis je obsegal dva sklopa: Nevladno udejstvovanje in Nadaljnje izobraževanje. Na prvi sklop se je prijavila nevladna organizacija, na drugega pa Šolski center Krško – Sevnica. Obe prijavi sta bili odobreni.

Izvedeno je bilo tudi izobraževanje o skrbi za okolje med prebivalci največjega romskega naselja v Kerinovem Grmu ter praktično usposabljanje o delovanju malih čistilnih naprav in njihovem pomenu za vodovarstveno območje.

Občina je sofinancirala prevoze humanitarne pomoči in nakup novoletnih daril za otroke, ki so obiskovali dvojezični pripravljalni vrtec v Kerinovem Grmu.

V okviru ukrepov za Rome je bilo predvideno financiranje delovanja občinskega svetnika – pripadnika romske skupnosti ter sveta za sobivanje. Kljub večkratnim pozivom romski svetnik in člani sveta za sobivanje niso poslali podatkov o odprtem bančnem računu, zato jim sejnine niso bile izplačane. Sejnine so bile izplačane drugim članom sveta za sobivanje.

Sofinanciranja se med programi prepletajo, saj imajo med zaposlenimi v vrtcu tudi romske pomočnice, prav tako je prevoznik šoloobveznih romskih otrok Rom in tudi v okviru javnih del so zaposleni tudi Romi. Torej se s temi ukrepi posredno spodbuja zaposlovanje Romov.

Skupni znesek sredstev, namenjenih za ukrepe in aktivnosti v zvezi z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti v letu 2024, je znašal 518.867,29 EUR, in sicer:

- 21.958,04 EUR za odstranitev črnih odlagališč,
- 130.002,35 EUR za plače zaposlenih v dvojezičnem vrtcu,
- 121.050,50 EUR za investicijsko in redno vzdrževanje vrtca ter vrtca in OŠ Leskovec pri Krškem,
- 82.782,00 EUR za prevoze šoloobveznih romskih otrok,
- 13.250,14 EUR za projekte integracije romske skupnosti,

- 5.735,00 EUR za kulturne in jezikovne dejavnosti,
- 93.020,87 EUR okoljsko izobraževanje in usposabljanje o čistilnih napravah,
- 19.385,00 EUR za izgradnjo javne razsvetljave,
- 1.095,00 EUR za izvedbo deratizacije,
- 15.226,99 EUR za javne delavce,
- 10.000,00 EUR za izobraževanje odraslih Romov,
- 949,93 EUR za humanitarno pomoč in darila,
- 4.411,47 EUR za delovanje romskega svetnika in sveta za sobivanje.

V okviru Programa ukrepov za Rome za leto 2024 so bila predvidena dodatna sredstva, ki pa niso bila porabljena zaradi različnih razlogov (na primer neustrezne prijave, neizpolnjeni pogoji za gradnjo, neizvedeni projekti). Neporabljena sredstva so bila prerazporejena za druge programe in projekte v korist občanov.

Mestna občina Krško je na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin v letu 2024 prejela 708.759,00 EUR.

Občinski svet je že sprejel posodobljeni Program ukrepov za leto 2025, v katerem so bili natančno opredeljeni nameni porabe sredstev po navedenem zakonu.

1.9 Občina Kuzma

Poročilo za leto 2023

Občina Kuzma je v skladu z Zakonom o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (ZRomS-1) sprejela področni program in ukrepe, ki so bili poslani uradu za narodnosti.

Urejanje prostorskega vprašanja in bivalnih razmer

Občina v letu 2023 še ni začela reševati prostorskega vprašanja romskih naselij, saj gre za zelo kompleksno področje, predvsem zaradi neurejenih lastninskih razmerij. Številni Romi imajo hiše zgrajene na zemljiščih, ki niso v njihovi lasti. Dodatna težava je dejstvo, da so nekateri Romi že sami financirali projektno dokumentacijo in pridobili gradbena dovoljenja, kar bi lahko povzročilo neenakost in napetosti, če bi občina tovrstne stroške pokrila le za nekatere.

Vzgoja in izobraževanje

V šolskem letu 2024/2025 je bila na OŠ Kuzma organizirana dodatna strokovna pomoč za romske učence v obsegu 0,5 delovnega mesta (11 ur tedensko). Neposredna pomoč je bila namenjena šestim romskim učencem, ki so obiskovali 6., 7., 8. in 9. razred.

En romski učenec je uspešno končal 9. razred, izpolnil osnovnošolsko izobraževanje in se vpisal na srednje poklicno izobraževanje.

Cilji dela z romskimi učenci so bili predvsem:

- neposredna učno-vzgojna pomoč učencem Romom v razredu,
- individualno delo v razredu oziroma zunaj njega z nudenjem dodatne učne pomoči pri pouku,
- pomoč otrokom pri preseganju jezikovnih ovir ob pomoči romske pomočnice,
- pomoč strokovnim delavcem pri vključevanju romskih otrok v življenje in delo,
- spremljanje učno-vzgojnih rezultatov dela romskih otrok, evalvacija in iskanje ustreznih skupnih rešitev skupaj s strokovnimi delavci za doseg boljših učno-vzgojnih rezultatov,
- pomoč pri oblikovanju skupnosti otrok in večkulturnega okolja, ki temelji na sožitju in premagovanju predsodkov,
- vzpostavitev in ohranitev vezi med romskimi učenci, njihovimi starši ter šolo,
- vključitev romskih staršev v vzgojno-izobraževalno delo,
- sodelovanje pri načrtovanju dela pri posameznem predmetu z namenom, kako doseči cilje predmeta.

Rezultati:

- štirje učenci napredujejo v višji razred,

- dva učenca razred ponavljata zaradi negativnih ocen iz več predmetov
- oblikovani so bili individualni učni programi za štiri učence,
- izvedeni so bili številni individualni razgovori s starši, zlasti tistimi, katerih otroci so med šolskim letom pogosto izostajali od pouka.

Romski učenci so sodelovali tudi pri dnevih dejavnosti v skladu z letnim delovnim načrtom šole.

Koordinacija z romsko pomočnico

Delo in aktivnosti z romskimi učenci je bilo tudi v šolskem letu 2024/2025 koordinirano z romsko pomočnico, ki je pomembno prispevala k uspešnemu vključevanju otrok v šolski prostor.

Osem romskih učencev in njihovih družin je bilo vključenih tudi v laično pomoč na domu v okviru CSD Murska Sobota, ki se je izvajala od marca 2025. Pomoč je bila koordinirana tudi z Občino Kuzma.

Statistični podatki ob koncu šolskega leta 2024/2025

Ob koncu šolskega leta 2024/2025 je v Osnovno šolo Kuzma vključenih 134 učencev, od tega 18 romskih učencev. Razporeditev po razredih:

Oddelek	Št. učencev	Od tega Romov
1.	11	3
2.	18	4
3.	14	4
4.	13	0
5.	16	1
6.	16	3
7.	15	1
8.	19	1
9.	12	1
Skupaj	134	18

V vrtcu pri OŠ Kuzma so v šolskem letu 2024/25 vključeni tudi trije romski otroci.

Finančni pregled za leto 2023

Prejeti prihodki:

- Sredstva države za uresničevanje pravic romske skupnosti: 69.784,00 EUR

Odhodki (ocenjene vrednosti):

Vzdrževanje lokalnih cest (ocenjena vrednost)	4.341,93 EUR
Vzdrževanje javnih poti (ocenjena vrednost)	1.284,09 EUR
Cesta do športnega objekta Inter Dolič	98.716,92 EUR
Regresiranje prevozov v šolo (ocenjena vrednost)	6.485,15 EUR
Ekonomska cena vrtca (ocenjena vrednost)	49.663,20 EUR
Zdravstveno zavarovanje (ocenjena vrednost)	
SKUPAJ	160.851,29 EUR

Občina je sredstva porabila za:

- vzdrževanje cestne infrastrukture, ki jo uporabljajo tudi prebivalci romskih naselij,
- izgradnjo nove ceste do športnega igrišča Inter v naselju Dolič (vključno z odvodnjavanjem in asfaltiranjem),
- košnjo trave ob javnih poteh v naseljih Dolič, Kuzma in Gornji Slaveči,
- regresiranje šolskih prevozov za romske otroke (vključno s prevozom dveh otrok s posebnimi potrebami do IV. OŠ Murska Sobota),
- plačilo vrtca za romske otroke, saj so starši večinoma brezposelni.

Dodatna socialna pomoč

Občina je v letu 2023 namenila sredstva za:

- enkratno socialno pomoč ogroženim romskim družinam v vseh treh naseljih,
- sanacijo bivalnih pogojev za ostarelo Rominjo (vrednost del: približno 5.000 EUR),
- nabavo drv, prehrabnih izdelkov in gradbenega materiala za socialno ogrožene družine, zlasti v naselju Dolič.

Skupni stroški, ki jih je občina namenila za romsko skupnost, so znašali 160.851,29 EUR, kar pomeni, da je občina iz lastnega proračuna prispevala 91.067,29 EUR več, kot je prejela s strani države.

Poročilo za leto 2024

Finančni pregled

Prejeti prihodki:

- Sredstva države za uresničevanje ustavnih pravic romske skupnosti: 95.606,00 EUR

Odhodki (ocenjene vrednosti):

Vzdrževanje lokalnih cest	4.175,00
Vzdrževanje javnih poti	1.913,00
Ekonomska cena vrtca	25.868,34
Regresiranje prevozov v šolo	17.282,75
Odvoz odpadkov	1.385,72
Denarne pomoči in pomoč Romom (socialni transferji)	3.154,84
Izgradnja romske infrastrukture (nabava in vgradnja devetih malih individualnih komunalnih čistilnih naprav v romskem naselju Gornji Slaveči)	21.393,44
Posodobitev telovadnice pri OŠ Kuzma	24.954,00
Odhodki skupaj:	100.127,09

Infrastrukturni in socialni ukrepi

- V naselju Gornji Slaveči je občina vgradila devet individualnih komunalnih čistilnih naprav, priključenih na električno omrežje. Predračunska vrednost investicije je bila približno 60.000 EUR,
- Izvedeno je bilo vzdrževanje cest in poti, ki jih uporabljajo prebivalci romskih naselij Dolič, Kuzma in Gornji Slaveči.
- Občina je sofinancirala šolske prevoze za romske otroke, vključno z dvema otrokoma s posebnimi potrebami, ki obiskujeta IV. OŠ Murska Sobota.
- Za plačilo vrtca za romske otroke je bilo namenjenih 25.868,34 EUR, saj so starši večinoma brezposelni in oproščeni plačila vrtca.
- Občina je nudil enkratno socialno pomoč, nabavo drv, prehrabnih izdelkov in gradbenega materiala za socialno ogrožene romske družine, zlasti v naselju Dolič.

Vzgoja in izobraževanje

V šolskem letu 2023/2024 je bila na OŠ Kuzma organizirana dodatna strokovna pomoč za romske učence v obsegu 0,5 delovnega mesta (11 ur tedensko). Skupno je bilo izvedenih 391 ur neposredne pomoči za pet romskih učencev.

Cilji in vsebine dela:

- individualna učna pomoč v razredu in zunaj njega,
- premagovanje jezikovnih ovir (ob pomoči romske pomočnice),
- sodelovanje s starši in strokovnimi delavci,
- oblikovanje večkulturnega okolja in skupnosti,
- spremljanje napredka in evalvacija rezultatov.

Rezultati:

- štirje učenci so uspešno napredovali v višji razred,
- en učenec je ponavljal razred zaradi negativne ocene iz matematike,
- oblikovani so bili individualni učni programi za 4 učence,
- izvedeni so bili številni individualni razgovori s starši, zlasti s tistimi, ki niso kazali zanimanja za izobraževanje svojih otrok.

Romski učenci so sodelovali tudi pri dnevih dejavnosti v skladu z letnim delovnim načrtom šole.

Koordinacija z romsko pomočnico in projekt ZZ Rom

Delo in aktivnosti z romskimi učenci je bilo tudi v šolskem letu 2023/2024 koordinirano z romsko pomočnico, ki je pomembno prispevala k uspešnemu vključevanju otrok v šolski prostor.

Vsi romski učenci so bili vključeni v projekt Zeleno in zdravo socialno vključevanje Romov (ZZ Rom), ki ga izvaja RIS Rakičan. Gre za informacijsko-svetovalni program Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki temelji na Strategiji razvoja romske skupnosti v Pomurju. Program vključuje:

- individualno delo z uporabniki,
- delavnice o zdravem načinu življenja,
- ozaveščanje o pomenu skrbi za zdravje.

Statistični podatki za šolsko leto 2024/2025

Na začetku šolskega leta 2024/2025 je bilo v Osnovno šolo Kuzma vključenih 134 učencev, od tega 18 romskih učencev. Razporeditev po razredih:

Oddelek	Št. učencev	Od tega Romov
1.	11	3
2.	18	4
3.	14	4
4.	13	0
5.	16	1
6.	16	3
7.	15	1
8.	19	1
9.	12	1
Skupaj	134	18

V vrtec so bili v šolskem letu 2023/2024 vključeni štirje romski otroci.

1.10 Občina Lendava

Poročilo za leto 2023

Akcijski načrt Občine Lendava za vključevanje pripadnikov romske skupnosti na območju občine v širšo družbeno skupnost za obdobje 2021–2030 (v nadaljnjem besedilu: akcijski načrt) je bil obravnavan in potrjen na 18. redni seji občinskega sveta 14. julija 2021 (sklep št. 322). Na 9. redni seji 20. decembra 2023 je bil sprejet sklep o spremembi akcijskega načrta, katerega namen je bil zagotoviti, da so v večdisciplinarni tim imenovane strokovno najbolj usposobljene osebe s področja, ki jih predlagajo pravne osebe (sklep št. 178).

Področje urejanja prostorskega vprašanja romskih naselij in izboljšanja bivalnih razmer:

- Posodobitev romskega naselja v Dolgi vasi – 1. faza
Občina Lendava je v letu 2023 uspešno pridobila sredstva na razpisu ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj za izboljšanje komunalne infrastrukture v romskem naselju v Dolgi vasi. V prvi fazi projekta, ocenjenega na 155.751,95 EUR, je občina pridobila sredstva za sofinanciranje v višini 95.049,49 EUR. V tej fazi so se izvajala dela za posodobitev ceste ob naselju, urejanje odvodnjavanja meteornih voda ter gradnja pločnika na južni strani ceste do večnamenskega objekta ob nogometnem igrišču. Izvajalec del je bil Nograd d.o.o. iz Hotize, nadzor je izvajalo podjetje Ingda d.o.o. iz Rakičana. Pogodba za izvedbo del je bila sklenjena v vrednosti 213.034,92 EUR.
- Posodobitev romskega naselja v Dolgi vasi – 2. faza
Za drugo fazo projekta je občina pridobila dodatnih 113.268,57 EUR sredstev. Faza je vključevala sanacijo voziščne konstrukcije, izgradnjo javne razsvetljave in odvodnjavanje meteornih voda v dolžini 212 metrov ter gradnjo podporne konstrukcije v dolžini 68 metrov.

Izvajalec del je bil Nograd d.o.o., nadzor pa Ingda d.o.o. Vrednost pogodbe za izvedbo del je bila 199.917,46 EUR, pogodbe za nadzor pa 5.507,59 EUR.

- Spremembe in dopolnitve ureditvenega načrta
Občina je maja 2023 podpisala pogodbo za spremembe in dopolnitve ureditvenega načrta za romsko naselje v Dolgi vasi s podjetjem ZEU d.o.o. iz Murske Sobote. Pogodbeni vrednost je znašala 23.442,30 EUR.
- Vris stanovanjskih hiš v kataster stavb
Občina je naročila vris štirih stanovanjskih hiš v kataster stavb ter izdelala elaborat, ki je bil oddan na GURS.
- Stanovanjska politika
Romske družine so imele v najemu skupno 13 stanovanj, kar je pomenilo 12,5 odstotka celotnega stanovanjskega fonda občine. Občina je izvajala tekoča vzdrževalna dela in subvencionirala najemnine za neprofitna stanovanja. Zaradi plačilne nediscipline je občina poravnala nekatere obveznosti do dobaviteljev za stroške toplotne energije in obratovalne stroške.
- Redna vzdrževalna dela v naselju
Izvajala so se redna vzdrževalna dela, vključno s košnjo športnega parka, vzdrževanjem občinskih cest (JP706441), zimsko službo in deratizacijo.

Področje vzgoje, izobraževanja in zaposlovanja:

- Občina je sofinancirala stroške plače pripadnice romske skupnosti, vključene v program javnih del »Pomoč pri učenju in druga pomoč otrokom, učencem, dijakom in drugim udeležencem izobraževanja«.
V vrtcu in šoli sta bili zaposleni romski pomočniki, financirani s strani Ministrstva za vzgojo in izobraževanje. Opravljali so naloge pomoči pri integraciji otrok v vrtec in šolo, učenju, pripravi na pouk ter odpravljanju jezikovnih težav.
- Sodelovanje z Ljudsko univerzo Lendava
Občina je z Ljudsko univerzo Lendava sklenila pogodbo št. 9691-0120/2023 o sofinanciranju dejavnosti v vrednosti 41.340,00 EUR. Sredstva so bila namenjena za:
 - Center za družine »Perec« (materialni stroški, prehrana, izvedba štirih taborov z varstvom otrok),
 - projekt »VNRC Dolinsko« (dodatna učna pomoč, poletni tabor, delavnice za opolnomočenje),
 - izvedbo tednov vseživljenjskega učenja in parade učenja (promocija, tiskovna konferenca, dogodek za javnost),
 - sofinanciranje šolnin, jezikovnih tečajev, digitalnega opismenjevanja in poklicnega usposabljanja za občane.

Občina Lendava je Centru za socialno delo Pomurje, Enota Lendava, zagotovila brezplačno uporabo večnamenskega objekta v romskem naselju v Dolgi vasi za potrebe vsakodnevne izvajanja učne pomoči za romske otroke. Prav tako je občina omogočila Centru šolskih in obšolskih dejavnosti uporabo istega objekta, da so otroci lahko nemoteno opravljali šolske obveznosti in sodelovali pri obšolskih dejavnostih.

Ljudska univerza Lendava in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM) sta 17. aprila 2023 sklenila pogodbo o sofinanciranju javnega socialnovarstvenega programa z naslovom Programi socialnega vključevanja Romov SEM-In (»sem vključen«). Ker je bilo za izvedbo programa treba zagotoviti lastna sredstva pred pridobitvijo sredstev za sofinanciranje v višini 7.837,50 EUR, je Občina Lendava ta sredstva zagotovila ter s tem podprla vsebino programa in projektno dejavnost zavoda.

Občina je financirala tudi stroške prevoda znanstvenega članka Laure Kovač z naslovom Odnosi učiteljev do romskih učencev z vidika romskih učencev in njihovih mater, ki je nastal na podlagi njenega magistrskega dela. Laura Kovač je kot prva predstavnik romske skupnosti v občini Lendava magistrirala in za članek prejela Miklošičevo priznanje.

Področje ohranjanja romske kulture in jezika

V okviru javnega razpisa za sofinanciranje delovanja kulturnih društev in izbora kulturnih projektov v letu 2023 je občina sofinancirala delovanje romskega kulturnega društva »Romnji«. Društvo je bilo aktivno predvsem na področju spodbujanja enakosti, preprečevanja diskriminacije Romov, odpravljanja stereotipov ter promocije in produkcije romske kulture v občini. Organiziralo je delavnice za otroke in matere, predsednica društva pa se je udeleževala različnih sestankov, okroglih miz in drugih dogodkov.

Druge aktivnosti

Občina Lendava je finančno podprla projekt Rdečega križa Slovenije, Območnega združenja Lendava, v okviru katerega se je dodeljevala materialna in denarna pomoč socialno ogroženim družinam in posameznikom, med katerimi so bili tudi pripadniki romske skupnosti. V letu 2023 je bilo s prehrabnimi paketi, življenjskimi potrebščinami in plačilom položnic podprtih 20 romskih družin.

Na lokalni ravni je občina vzpostavila medinstitucionalno sodelovanje v obliki večdisciplinarnega tima, katerega cilj je bil učinkovitejše reševanje izzivov, s katerimi se spoprijemajo pripadniki romske skupnosti. Sodelovanje med institucijami je prispevalo k hitrejšemu in bolj usklajenemu reševanju konkretnih težav.

Romska svetnica je bila v letu 2023 izjemno aktivna na vseh ravneh sodelovanja z institucijami. Njeno sodelovanje je bilo pomembna vez med romsko skupnostjo in občinsko upravo. Redno se je udeleževala sej občinskega sveta in odborov, kot sta komisija za spremljanje romskega vprašanja in svet za varstvo uporabnikov javnih dobrin. Občina ji je po potrebi zagotavljala službeni avtomobil za udeležbo na sestankih in dogodkih.

Finančna sredstva za ukrepe v zvezi z romsko skupnostjo

Občina Lendava je v letu 2023 prejela sofinancerska sredstva na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin za uresničevanje ustavnih pravic stalno naseljene romske skupnosti v višini 388.416,00 EUR.

Ta sredstva so bila namenjena za te namene:

- urejanje prostorskega vprašanja in izboljšanje bivalnih razmer: 62.846,09 EUR,
- vzgoja, izobraževanje in štipendijska politika: 23.848,91 EUR,
- spodbujanje zaposlovanja in usposabljanja: 2.041,68 EUR,
- ohranjanje romskega jezika, kulture in informativne dejavnosti: 3.050,00 EUR,
- socialnovarstveni programi: 17.837,50 EUR.

Poleg tega je občina v okviru občinskega proračuna sredstva za ukrepe, povezane z romsko skupnostjo, namenjala tudi posredno – torej vsem občanom, med katere sodijo tudi pripadniki romske skupnosti. Ta sredstva so bila namenjena za vzdrževanje neprofitnih stanovanj, subvencije najemnin, plačilo vrtca, prevoze šoloobveznih otrok, enkratno denarno pomoč ob rojstvu otroka, stroške oskrbnin, institucionalnega varstva in pogrebne stroške.

Poročilo za leto 2024

Akcijski načrt Občine Lendava za vključevanje pripadnikov romske skupnosti v širšo družbeno skupnost za obdobje 2021–2030 (v nadaljnjem besedilu: akcijski načrt) je bil obravnavan in potrjen na 18. redni seji občinskega sveta 14. julija 2021 (sklep št. 322).

Na 9. redni seji 20. decembra 2023 je bil sprejet sklep o spremembi akcijskega načrta, katerega namen je bil zagotoviti, da so v večdisciplinarni tim imenovane strokovno najbolj usposobljene osebe, ki jih predlagajo pravne osebe (sklep št. 178).

Področje urejanja prostorskega vprašanja in izboljšanja bivalnih razmer

- Posodobitev romskega naselja v Dolgi vasi – 1. faza
Občina Lendava je v letu 2023 uspešno pridobila sredstva na razpisu Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj za projekte v letih 2023 in 2024, namenjene izboljšanju komunalne infrastrukture v romskem naselju v Dolgi vasi. V prvi fazi projekta, ocenjenega na 155.751,95 EUR, je občina pridobila sredstva za sofinanciranje v višini 95.049,49 EUR. Izvedla je posodobitev ceste v dolžini 260 metrov, uredila odvodnjavanje meteornih voda in zgradila površino za pešce na južni strani ceste, vse do večnamenskega objekta ob nogometnem

igrišču. Ob pešpoti je bilo postavljenih devet svetilk javne razsvetljave. Izvajalec del je bil Nograd d.o.o. iz Hotize, nadzor pa je izvajalo podjetje Ingda d.o.o. iz Rakičana. Pogodbena vrednost del je znašala 213.034,92 EUR z DDV, končna vrednost izvedenih del pa 212.679,13 EUR z DDV.

- Posodobitev romskega naselja v Dolgi vasi – 2. faza
Za drugo fazo projekta je občina pridobila dodatnih 113.268,57 EUR sredstev. Faza je vključevala sanacijo voziščne konstrukcije v dolžini 212 metrov (6 odsekov), izgradnjo javne razsvetljave, ureditev odvodnjavanja meteornih voda, gradnjo podporne konstrukcije v dolžini 68 metrov ter postavitve panelne žične ograje s stebri.
Izvajalec del je bil Nograd d.o.o., nadzor pa Ingda d.o.o. Pogodbena vrednost del je znašala 199.917,46 EUR, pogodba za nadzor pa 5.507,59 EUR. Končna vrednost izvedenih del je znašala 199.800,98 EUR z DDV.
- Geodetske storitve in odkup zemljišč
Občina je v letu 2024 pri geodetskem podjetju naročila odmero modernizirane ceste. Po evidentiranju novih zemljišč, ki spadajo v cestni svet, bo občina pristopila k njihovem odkupu.
- Spremembe in dopolnitve ureditvenega načrta
Občina je maja 2023 podpisala pogodbo s podjetjem ZEU d.o.o. iz Murske Sobote za izdelavo sprememb in dopolnitev ureditvenega načrta za romsko naselje v Dolgi vasi. Pogodbena vrednost znaša 23.442,30 EUR. V letu 2025 bo podjetje ZEU izdelalo in predalo načrt, ki bo podlaga za nadaljnje postopke za legalizacijo naselja.
- Vris stanovanjskih hiš v kataster stavb
Občina je naročila vris štirih stanovanjskih hiš v kataster stavb. Elaborat je bil izdelan in bo v letu 2024 poslan GURS.
- Stanovanjska politika
Romske družine so imele v najemu 12 stanovanj, kar je pomenilo 11,65 odstotka celotnega stanovanjskega fonda občine. Občina je izvajala tekoča vzdrževalna dela in subvencionirala najemnine za neprofitna stanovanja. Zaradi plačilne nediscipline je občina poravnala nekatere obveznosti do dobaviteljev za stroške toplotne energije in obratovalne stroške.
- Redna vzdrževalna dela
Občina je izvajala redna vzdrževalna dela v romskem naselju, vključno s košnjo športnega parka, vzdrževanjem občinskih cest (JP706441), zimsko službo in deratizacijo.

Področje vzgoje, izobraževanja in zaposlovanja

Občina Lendava in Ljudska univerza Lendava sta v letu 2024 sklenili pogodbo št. 9691-0006/2024 o sofinanciranju dejavnosti v višini 41.340,00 EUR. Sredstva so bila namenjena za nadaljevanje izvajanja aktivnosti v okviru projekta VNRC Dolinsko, vključno z:

- zagotavljanjem materialnih stroškov,
- izvedbo delavnic in učne pomoči,
- organizacijo poletnega tabora v romskem naselju,
- informiranjem in opolnomočenjem pripadnikov romske skupnosti.

Občina Lendava je Centru za socialno delo Pomurje, Enota Lendava, zagotovila brezplačno uporabo večnamenskega objekta v romskem naselju v Dolgi vasi za potrebe vsakodnevne izvajanja učne pomoči za romske otroke. Prav tako je omogočila Centru šolskih in obšolskih dejavnosti uporabo istega objekta, da so otroci lahko nemoteno opravljali šolske obveznosti in sodelovali pri obšolskih dejavnostih.

Ljudska univerza Lendava in Občina Lendava sta 23. aprila 2024 podpisali pismo o nameri za program socialne aktivacije, sklop 3, Tudi ti šteješ – Te tu gejnesh.

Področje ohranjanja romske kulture, jezika in informiranja

V okviru javnega razpisa za sofinanciranje delovanja kulturnih društev in izbora kulturnih projektov v letu 2024 je občina sofinancirala delovanje romskega kulturnega društva »Romnji«. Društvo je bilo aktivno predvsem na področju spodbujanja enakosti, preprečevanja diskriminacije, odpravljanja stereotipov o Romih ter promocije in produkcije romske kulture v občini. Organiziralo je delavnice za otroke in matere, predsednica društva pa se je udeleževala različnih sestankov, okroglih miz in drugih dogodkov.

V letu 2024 je društvo »Romnji« praznovalo 10. obletnico delovanja. Občina je v okviru razpisa sofinancirala tudi izvedbo dogodka ob tej priložnosti.

Druge aktivnosti

Občina Lendava je finančno podprla projekt Rdečega križa Slovenije, Območnega združenja Lendava, v okviru katerega so se dodeljevale materialna in denarna pomoč socialno ogroženim družinam in posameznikom, med katerimi so bili tudi pripadniki romske skupnosti. V letu 2024 je bilo s prehrabnih paketov, življenjskih potrebščin in plačilom položnic podprtih 16 romskih družin.

Na lokalni ravni je občina nadaljevala z medinstitucionalnim sodelovanjem v obliki večdisciplinarnega tima s ciljem učinkovitejšega reševanja izzivov, s katerimi se spoprijemajo pripadniki romske skupnosti. Sodelovanje med institucijami je prispevalo k hitrejšemu in bolj usklajenemu reševanju konkretnih težav.

Romska svetnica je bila tudi v letu 2024 izjemno aktivna na vseh ravneh sodelovanja z institucijami. Njeno sodelovanje je bilo pomembno vez med romsko skupnostjo in občinsko upravo. Redno se je udeleževala sej občinskega sveta in odborov, kot sta komisija za spremljanje romskega vprašanja in svet za varstvo uporabnikov javnih dobrin.

Finančna sredstva za ukrepe v zvezi z romsko skupnostjo

Občina Lendava je v letu 2024 prejela sredstva za sofinanciranje na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin za uresničevanje ustavnih pravic stalno naseljene romske skupnosti v višini 537.972,00 EUR.

Sredstva so bila namenjena za (podatki so razvidni iz priložene preglednice):

- urejanje prostorskega vprašanja in izboljšanje bivalnih razmer: 151.360,74 EUR,
- vzgojo, izobraževanje in štipendijsko politiko: 28.550,28 EUR,
- ohranjanje romskega jezika, kulture in informativne dejavnosti: 3.664,64 EUR.

Dodatno je občina v letu 2024 namenila sredstva za:

- porabo vode, elektrike in odvoz smeti v večnamenskem objektu: 1.328,26 EUR,
- tekoča vzdrževalna dela na objektu: 289,14 EUR,
- naročnino za internet: 233,98 EUR,
- odvoz smeti iz naselja: 1.778,89 EUR,
- tekoča vzdrževalna dela v naselju (košnja, ceste, zimska služba),
- projekt RKS, OZ Lendava (pomoč 20 romskim družinam): približno 4.000 EUR,
- plačilo neporavnanih računov za stanovanja: 2.355,01 EUR,
- deratizacijo v naselju: 614,35 EUR.

Občina je v okviru občinskega proračuna sredstva za ukrepe, povezane z romsko skupnostjo, namenjala tudi posredno – torej vsem občanom, med katere sodijo tudi pripadniki romske skupnosti.

Ta sredstva so bila namenjena za:

- vzdrževanje neprofitnih stanovanj in subvencije najemnin,
- subvencije za plačilo vrtca,
- prevoze šoloobveznih otrok,
- enkratno denarno pomoč ob rojstvu otroka,
- enkratne pomoči in nezgodno zavarovanje za prvošolčke,
- stroške oskrbnin, institucionalnega varstva in pogrebne stroške,
- delež plač zaposlenih, ki so se ukvarjali z izboljšanjem razmer pripadnikov romske skupnosti.

1.11 Občina Metlika

Poročilo za leto 2023

Občina Metlika v letu 2023 ni imela pripravljenega podrobnega področnega programa, je pa izvajala ukrepe za večjo vključenost pripadnic in pripadnikov romske skupnosti. Romska tematika je bila vključena v različne programe in ukrepe občine, ki so se nanašali na posamezna vsebinska področja: predšolsko, osnovnošolsko in izobraževanje odraslih ter komunalno opremljanje naselij. V sodelovanju z romskim svetnikom je občina začela pripravljati podrobni področni program in ukrepe.

Občina je izvajala ukrepe in aktivnosti v skladu s sprejetim proračunom. Izvedene so bile te aktivnosti:

Prostorsko vprašanje in izboljšanje bivalnih razmer

V romskem naselju Svržaki je občina obnovila vodovodno omrežje, zgradila sistem za odvajanje odpadne vode in postavila hidrant. Z obnovo vodovodnega omrežja in hišnih priključkov je bila omogočena nemotena oskrba s pitno vodo. Z izgradnjo fekalne kanalizacije je bilo preprečeno prosto iztekanje odpadnih voda, postavitve hidranta pa je izboljšala požarno varnost naselja. Asfaltirana je bila tudi dostopna pot v naselje. Ukrepi so pomembno prispevali k izboljšanju bivalnih razmer in varovanju okolja.

V prihodnje naj bi se prebivalcem ponudila možnost odkupa zemljišč, kjer imajo postavljena bivališča. Ob izraženem interesu naj bi občina družinam nudila podporo pri legalizaciji, saj to omogoča sprejeti občinski prostorski načrt. Možnosti so bile prebivalcem večkrat razložene, vendar so se postopki pogosto ustavili pri stroških, ki jih številni ne zmorejo poravnati, ali pa legalizacije ne prepoznavajo kot potrebne.

Vzgoja in izobraževanje

V Otroškem vrtcu Metlika je bil že več let organiziran oddelek za otroke romske skupnosti, kjer se je izvajal 20-urni program od ponedeljka do petka med 8. in 12. uro. Otroke je v vrtec vozil kombi, spremljala pa jih je romska pomočnica. Informacije so se večinoma prenašale ob predaji otrok v naselju, saj je bila udeležba staršev na roditeljskih sestankih nizka.

V šolskem letu 2023/2024 je bilo v romski oddelek vpisanih 13 otrok, redni osemurni program pa so obiskovali trije otroci. Prisotnost v romskem oddelku je bila: september 68 odstotkov, oktober 51 odstotkov, november 38 odstotkov, december 29 odstotkov. Starši odsotnosti otrok večinoma niso sporočali. Otroci so se v vrtcu dobro počutili, radi so sodelovali pri dejavnostih, najbolj pa so uživali v prosti igri. Na splošno so bili otroci urejeni. Jeseni so se večkrat pojavile uši, zato je vrtec izvedel pogovore s starši in jih seznanil z ukrepi.

Vrtec je večkrat letno izvajal delavnice v romskih naseljih ter si prizadeval motivirati starše in otroke za redno obiskovanje vrtca. Predvsem mlajši starši pogosto niso prepoznali pozitivnega vpliva predšolske vzgoje in niso želeli sodelovati.

V občini sta delovali dve osnovni šoli – Metlika in Podzemelj. Na obeh sta bili zaposleni romski pomočnici in javni delavki, ki so otrokom nudile pomoč pri učenju, domačih nalogah in jih spremljale na poti domov.

Na OŠ Metlika (skupaj s podružnično šolo Suhor) je bilo v šolskem letu 2023/2024 vpisanih 60 romskih učencev, kar je pomenilo 10 odstotkov vseh učencev. V prejšnjem šolskem letu je od 55 učencev napredovalo 33 (60 odstotkov). Osnovnošolsko izobraževanje so končali štirje učenci – trije v 5. razredu in ena učenka v 6. razredu. V višjih razredih (7.–9.) ni bilo vpisanih učencev. Učenci, ki so redno obiskovali pouk in bili motivirani, so z dodatno pomočjo uspešno napredovali. Starši zaradi lastnih izobraževalnih primanjkljajev pogosto niso mogli nuditi pomoči. Otroci, ki niso obiskovali vrtca, so imeli ob vstopu v šolo težave z razumevanjem slovenskega jezika, kar je vplivalo na njihov učni in socialni napredek.

Na OŠ Podzemelj je bilo vpisanih 18 romskih učencev. Večina se je redno udeleževala šolskih aktivnosti, manj pa izletov. Težava so bili neopravičeni izostanki, neredno opravljanje domačih nalog in zato težje sledenje učnemu programu. Učenci, ki so redno obiskovali pouk, so dosegali minimalne standarde znanja in nadaljevali šolanje na srednjih šolah.

Šoli in vrtec so dobro sodelovali s Centrom za socialno delo, Enota Metlika, ter policijo. V šolah in na poti v šolo je bilo zaznano povečano nasilje – posamezni romski učenci naj bi ustrahovali mlajše otroke, izsiljevali denar, motili voznike avtobusov in metali kamenje. Več disciplinskih težav je bilo zaznanih pri učencih iz naselij Dole in Boriha.

V osnovno šolo za odrasle, enota Metlika, je bilo vpisanih 17 udeležencev. Nekateri so prenehali obiskovati pouk, drugi so bili neredni, dva pa sta bila redna in motivirana za dokončanje osnovne šole. Organizator izobraževanja je nudil individualne razgovore, učno pomoč in komunikacijo v okviru

družbenih omrežij. Večina romske populacije ni kazala interesa za dokončanje šolanja ali zaposlitev, kar je bilo povezano s prejemanjem socialne pomoči.

Center za socialno delo Dolenjska in Bela krajina je bil uspešen na javnem razpisu ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti s programom »Pomoč Romom pri socialnem vključevanju v Občini Metlika«. Program se je izvajal do konca leta, sofinancirala ga je tudi občina. Pomembno vlogo je imela strokovna sodelavka, ki je bila dnevno prisotna v naseljih in izvajala različne aktivnosti: gospodinjske delavnice, spodbujanje samooskrbe, urejanje okolice, učno pomoč in podobno. Delovala je kot povezovalni člen med Romi, lokalno skupnostjo, CSD in drugimi organizacijami. Spodbujala je tudi vpis otrok v vrtec in urejanje bivalnih razmer.

Spodbujanje zaposlovanja in poklicnega izobraževanja

Večina romske populacije se je preživljala s socialnimi transferji. V poletnih mesecih se je nekaj moških zaposlilo, predvsem v gradbeništvu. Napredek je bil zaznan tudi na področju srednješolskega izobraževanja, saj je več otrok obiskovalo srednje šole. Dijaku Gimnazije Črnomelj je bila že tretje leto zapored podeljena štipendija, ki jo izplačuje Občina Metlika.

Spodbujanje, ohranjanje in razvoj romskega jezika

V Občini Metlika je bilo ustanovljeno romsko društvo KHAM, ki v letu 2023 ni bilo aktivno. Občina Metlika je v letu 2023 zagotovila sredstva v višini 286.651,35 EUR za reševanje romskega vprašanja, in sicer za:

- Sofinanciranje oddelka za romske otroke v Otroškem vrtcu Metlika – 17.234,85 EUR.
- Javna dela v vrtcu in šoli – 9.500,00 EUR.
- Proračunska postavka »romska tematika« – 46.185,58 EUR.
- Prevozi otrok v OŠ Milke Šobar Nataše v Črnomlju (delež za romske učence) – 23.150,00 EUR.
- Izobraževanje odraslih – 3.600,00 EUR.
- Varnostnik na OŠ Metlika – 11.107,00 EUR.
- Investicija v ureditev kanalizacije v romskem naselju Svržaki (lastni delež projekta) – 165.150,12 EUR.
- Zagotovitev prostorov za delovanje programa »Pomoč Romom« in sofinanciranje programa – 10.723,80 EUR.

V letu 2023 je bilo ustanovljeno delovno telo za spremljanje položaja romske skupnosti, ki se je sestalo dvakrat.

Sobivanje z romsko populacijo

V vaseh, kjer se je naselila romska populacija, so bile zaznane težave pri sobivanju. V naselju Dol, kjer je v dveh stanovanjskih hišah prebivalo več kot 20 oseb, je bilo stanje posebej zahtevno. Zaradi premajhnih greznic, ki niso bile prilagojene številu prebivalcev, so se odplake pogosto stekale na cesto in dvorišča. Poleg tega so se za stanovanjskimi objekti kopičile smeti in gospodinjski odpadki, kar je v poletnih mesecih povzročalo neprijetne vonjave ter povečano tveganje za širjenje bolezni in razmnoževanje glodavcev. Vaščani so se obračali na različne institucije, vključno z Varuhom človekovih pravic in inšpektorati, vendar se stanje ni bistveno izboljšalo.

Na podlagi opažanj policije, občanov in terenskih ogledov je bilo zaznано, da je del mlajše romske populacije kazal znake neprimernega vedenja, vključno z namernim povzročanjem škode na prometni signalizaciji, cestnih ogledalih, ekoloških otokih (požigi) in drugih javnih objektih. Več je bilo tudi kraj in drugih oblik kriminalitete.

Večina romske populacije ni kazala interesa za dokončanje šolanja ali zaposlitev, kar je bilo povezano s prejemanjem socialne pomoči. V zadnjem obdobju so bile zaznane tudi zgodnje nosečnosti mladoletnic.

Poročilo za leto 2024

Občina Metlika v letu 2024 ni imela podrobnega področnega programa za vključevanje romske skupnosti, je pa izvajala različne ukrepe v tej smeri. Program je že začela pripravljati.

Prostorske težave in izboljšanje bivalnih razmer

Občina je izvedla več infrastrukturnih projektov v romskem naselju Boriha, med drugim obnovila interni vodovod ter zgradila fekalno kanalizacijo, ki je preprečevala prosto iztekanje odpadnih voda. Kanalizacija je bila priključena na nadgrajeno čistilno napravo Rosalnice. Zaradi plazu in posedanja cestišča je bil zgrajen oporni zid v dolžini 51 metrov. Poleg tega je bila izboljšana makadamska dostopna pot do naselij Dobravice, Gradac in Boriha. Dvema družinama iz naselja Gradac je občina finančno pomagala pri ureditvi stanovanjskega objekta. Prav tako je pokrila polovico stroškov odvoza odpadkov romski družini v Bereči vasi, kar je prispevalo k izboljšanju bivalnih razmer in varovanju okolja.

Občina je napovedala, da bo v letu 2025 začela ponujati možnost odkupa občinskih zemljišč, na katerih Romi že prebivajo, z namenom legalizacije objektov in izboljšanja bivalnih pogojev.

Vzgoja in izobraževanje

Otroški vrtec Metlika je v letu 2024 izvajal ukrepe za izboljšanje vzgoje in izobraževanja romskih otrok. V vrtec je bilo vpisanih 11 otrok romske skupnosti. Za zagotovitev redne prisotnosti je bil organiziran vsakodnevni prevoz s kombijem. Izvajal se je poldnevni program, prilagojen potrebam otrok, ki je spodbujal socialno vključevanje, jezikovni razvoj in učne sposobnosti. Zaposleni sta bili dve romski pomočnici, ki sta pomembno prispevali k vzpostavljanju zaupanja in kulturno občutljivemu pristopu. Poleg tega sta bila dva otroka uspešno integrirana v redne oddelke.

Osnovna šola Metlika in Osnovna šola Suhor sta v šolskem letu 2023/24 skupaj vpisali 60 romskih učencev v razrede od 1. do 7. razreda. Ob koncu pouka je napredovalo 22 učencev (37,3 odstotka). Dva učenca sta bila prešolana v prilagojeni program OŠ Milke Šobar-Nataše v Črnomlju. Osnovnošolsko izobraževanje je končalo osem učencev, vendar nihče ni uspešno opravil razreda. V 8. in 9. razred ni bil vpisan noben učenec. V začetku šolskega leta 2024/25 je bilo vpisanih 63 romskih učencev. Večina otrok ob vstopu v šolo ni govorila slovenskega jezika, kar je oteževalo prilagajanje in upočasnjevalo učni ter socialni napredek. Šola je redno obveščala starše o pomenu rednega obiskovanja pouka, vendar je bila komunikacija otežena zaradi pogostih menjav telefonskih števil. Med glavnimi izzivi sta bila visoka stopnja izostankov in neredno opravljanje domačih nalog.

Na OŠ Podzemelj so bile zaposlene romska pomočnica in javni delavki, ki so nudile podporo pri učenju, domačih nalogah ter komunikaciji med šolo in družinami. V šolskem letu 2023/24 je bilo vpisanih 19 romskih učencev, v letu 2024/25 pa 18. Dva učenca sta končala osnovnošolsko izobraževanje. Motivacija učencev je upadala, veliko jih je zavračalo šolsko delo. Otroci, ki niso obiskovali vrtca, so imeli težave z jezikom in prilagajanjem. Starši pogosto niso sodelovali s šolo, kar je negativno vplivalo na napredek otrok.

Šola je sodelovala s policijo, centrom za socialno delo in drugimi deležniki pri reševanju težav, kot so izostajanje od pouka, nediscipliniranost in nespoštovanje pravil. Učence so spodbujali k odgovornemu ravnanju s šolskimi potrebščinami, šola pa si je prizadevala, da bi starši prevzeli odgovornost za njihovo zagotavljanje.

Osnovna šola za odrasle Metlika je v šolskem letu 2024/25 vpisala 14 romskih udeležencev. Nekateri pouka niso začeli obiskovati, drugi so šolanje prekinili med semestrom, preostali pa so bili prisotni od 60- do 80-odstotno. Večina ni bila motivirana za dokončanje izobraževanja ali zaposlitev. Šola je sodelovala s centrom za socialno delo in Zavodom RS za zaposlovanje.

Center za socialno delo Metlika

Center je v okviru javnih del zaposlil delavko, ki je imela pomembno vlogo pri socializaciji romske skupnosti. Bila je vsakodnevno prisotna v naseljih, kjer je izvajala gospodinjske delavnice, spodbujala samooskrbo, urejanje okolice, nudila učno pomoč ter svetovala glede bivalnih razmer, zdravstva in vključevanja otrok v vrtec in šolo. Center je izvajal storitve pomoči družini na domu za krepitev starševskih kompetenc in pripravo družin na samostojno življenje.

Spodbujanje zaposlovanja in poklicnega izobraževanja

Večina romske populacije se je preživljala s socialnimi transferji. Po podatkih Zavoda za zaposlovanje Metlika je bilo v letu 2024 zaposlenih približno šest oseb, večinoma v gradbeništvu. Dijaku Gimnazije Črnomelj je bila že četrto leto zapored podeljena spodbuda za obiskovanje srednje šole, ki jo je izplačevala Občina Metlika.

Spodbujanje, ohranjanje in razvoj romskega jezika

Vrtec Metlika je napovedal izvajanje prilagojenega programa v slovenskem in romskem jeziku. OŠ Metlika, OŠ Podzemelj in vrtec Metlika so v okviru javnih del zaposlovali romske delavke, ki so pozitivno vplivale na otroke in jim nudile podporo.

Finančna sredstva za reševanje romskega vprašanja v letu 2024

Občina Metlika je v letu 2024 za reševanje romskega vprašanja zagotovila sredstva v skupni višini 828.723,73 EUR. Od tega je:

- 214.242,00 EUR prejela na podlagi 20. člena Zakona o financiranju občin (ZFO),
- 500.000,00 EUR je sofinanciralo ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR),
- 114.481,73 EUR je zagotovila iz lastnega proračuna.

Sredstva so bila porabljena za:

- Sofinanciranje oddelka za romske otroke v Otroškem vrtcu Metlika – 23.961,97 EUR.
- Javna dela v vrtcu in šoli – 14.776,98 EUR.
- Proračunska postavka »romska tematika« – 72.374,25 EUR.
- Prevozi otrok v OŠ Milke Šobar – Nataše v Črnomlju (delež za romske učence) – 23.968,60 EUR
- Izobraževanje odraslih – 5.000,00 EUR.
- Varnostnik na OŠ Metlika – 11.181,06 EUR.
- Investicija v ureditev kanalizacije v romskem naselju Boriha – 295.208,75 EUR.
 - od tega 250.000,00 EUR iz MKRR in 45.208,75 EUR na podlagi 20. člena ZFO.
- Investicija v širitev čistilne naprave Rosalnice – 321.750,29 EUR
 - od tega 250.000,00 EUR iz MKRR in 71.750,29 EUR na podlagi 20. člena ZFO.
- Pomoč ob rojstvu otroka – 1.050,00 EUR.
- Javna dela za socializacijo Romov – 4.307,13 EUR.
- Nadomestila za sejnine romskemu svetniku – 426,62 EUR.
- Spodbuda za vpis v srednjo šolo – 800,00 EUR.
- Stroški oskrbnin v domskem varstvu – 53.918,08 EUR.

Občina je sodelovala s centrom za socialno delo, policijo in romskim svetnikom pri iskanju rešitev, ki bi prispevale k dolgoročnim pozitivnim spremembam za romsko skupnost. Kljub intenzivnim prizadevanjem so ostajali izzivi, kot so kriminaliteta, zloraba socialnih transferjev ter pomanjkanje motivacije za izobraževanje in zaposlitev.

Občina se je zavzemala za sprejetje zakonskih sprememb, ki so jih predlagali župani enajstih občin, za učinkovitejše reševanje navedenih vprašanj.

1.12 Mestna občina Murska Sobota

Poročilo za leto 2023

Romska skupnost je v naši občini zelo dobro integrirana v lokalno okolje. Romska društva in organizacije so aktivni in se skupaj z drugimi institucijami vključujejo v lokalno okolje ter prijavljajo in izvajajo različne programe in projekte.

V naši občini deluje komisija za romska vprašanja, ki se aktivno vključuje v razreševanje romskih vprašanj in težav. V okviru te komisije poteka medinstitucionalno sodelovanje na lokalni ravni, saj sodelujejo vse institucije, ki delujejo za romsko populacijo. Vsa romska naselja v naši občini so infrastrukturno urejena. Naselje Pušča, ki je največje romsko naselje, ima urejeno vso osnovno infrastrukturo in storitve: vodo, elektriko, kanalizacijo, razsvetljavo, odvoz smeti in ceste. Poleg navedenega so tam zgrajeni kulturni dom, nogometno igrišče z zalivalnim sistemom ter novimi

garderobami in klubskimi prostori, gasilski dom ter vrtec, v katerega so vključeni tako romski kakor tudi drugi otroci.

V nadaljevanju prikazujemo aktivnosti v letu 2023, povezane z romsko populacijo.

PODROČJE PREMOŽENJSKOPRAVNIH ZADEV

Prostorske težave – izvedba parcelacije v vrednosti 2.500,00 EUR.

V letu 2023 je bila naročena parcelacija nepremičnin v romskem naselju Pušča, kjer so si prebivalci naselja zgradili stanovanjske objekte na nepremičninah v lasti Mestne občine Murska Sobota. Na podlagi parcelacij v okviru dovoljenih odstopanj se omogočita novogradnja in legalizacija stanovanjskih objektov pod pogojem, da investitorji pridobijo vsa soglasja pristojnih organov in organizacij pred izdajo gradbenih dovoljenj.

Po končani parcelaciji bomo začeli prodajo predmetnih nepremičnin lastnikom stanovanjskih objektov, ki bodo po formalnopravni ureditvi lastništva zemljišč in vpisu lastninske pravice v zemljiško knjigo svoje objekte lahko legalizirali, dokončno komunalno opremili in zaprosili za različne subvencije (Eko sklad), kar jim je zdaj zaradi neurejenega dejanskega in pravnega stanja onemogočeno.

S tem se bo veliko prispevalo k še boljši ureditvi prostorskega vprašanja romskega naselja in izboljšanju bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti v Mestni občini Murska Sobota.

Oddaja prostorov v lasti Mestne občine Murska Sobota

Mestna občina Murska Sobota ima v lasti tudi prostore, ki jih oddaja v uporabo. Med uporabniki so tudi romska društva iz Mestne občine Murska Sobota, s čimer omogočamo njihovo nemoteno delovanje.

PODROČJE INFRASTRUKTURE

V letu 2023 so bile izvedene investicije, med katerimi izpostavljamo najpomembnejše:

Večnamenski prostori Pušča

Postavljena je bila lesena hiška in urejen je bil prostor za postavitve hiške v vrednosti 17.593,97 EUR.

Sočasno urejanje cest v romskem naselju Pušča – 1. faza

Skupna vrednost projekta je 359.010,30 EUR, od tega je bilo v skladu s pogodbo o sofinanciranju št. C1630-23G330009 sofinanciran del v višini 225.069,57 EUR. Lastni delež Mestne občine Murska Sobota je preostanek skupne vrednosti, in sicer 133.940,73 EUR.

V okviru projekta so se izvedli:

- rekonstrukcija obstoječe občinske ceste, in sicer na odseku A (Bela ulica) v dolžini 203,4 m in na odseku B (Nova ulica in del Glavne ulice) v dolžini 241,70 m,
- vsa prometna cestna signalizacija (talnih in prometnih znakov) ter dveh ovir za umiritev prometa,
- obnovitev obstoječe javne razsvetljave (zamenjava svetilk in postavitve novih električnih drogov),
- izgradnja meteorne kanalizacije na odseku ceste A in B v skupni dolžini 531 m,
- izgradnja meteornega jarka v dolžini 338,85 m in očiščenje obstoječega jarka dolžini 319,30 m, vse v južnem delu naselja za iztok meteorne kanalizacije.

Med izvedbo projekta je na začetku avgusta 2023 naselje Pušča prizadelo močno neurje, kjer se je izkazala potreba po dodatnem razbremenjevanju meteorne kanalizacije. Projektant in strokovni nadzor sta predlagala strokovno rešitev za dodatno razbremenjevanje meteornega odvodnjavanja prek najnižje točke v Novi ulici št. 1 in 2 v naselju Pušča z ureditvijo dodatnega meteornega jarka ob igrišču v dolžini 243 m, kar je bilo tudi izvedeno.

Nadgradnja vodovoda sistema B

Izvedla se je izgradnja sekundarnega vodovoda v naselju Pušča v skupni vrednosti 498.744,31 EUR.

Projekt »Nadgradnja vodovoda sistema B« je eden ključnih projektov 12-ih pomurskih občin, ki se združujejo v projekt Vodovod sistema B. Podprt je bil v okviru dogovora za razvoj regije v obdobju 2014–2020 in je večinoma sofinanciran z evropskimi in domačimi viri. Projekt je nadaljevanje I. faze izgradnje pomurskega vodovoda sistema B. Projekt vključuje zamenjavo (rekonstrukcijo) in nadgradnjo najbolj dotrajanega dela vodovodnega omrežja ter dograditev manjkajočega vodovodnega omrežja, obnovo in nadgradnjo vodovodnih objektov s sistemi za krmiljenje (črpališč, vodohranov in podobno) ter vzpostavitev nadzornega centra in nadgradnjo vodnega vira Fazanerija. Projekt je za sofinanciranje iz evropskih sredstev (kohezijski sklad) in sredstev Republike Slovenije (nacionalna udeležba in sklad RS za vode) v letu 2021 odobrilo ministrstvo za okolje in prostor.

V lanskem letu se je izgradil nov sekundarni vodovod v naselju Pušča v dolžini 4.064 m. S tem sta se izboljšala oskrba s pitno vodo in zagotovila požarna varnost v naselju Pušča.

Financiranje projekta:

EU-sredstva	380.510,15 EUR
RS-sredstva	67.148,85 EUR
Lastni delež MOMS	51.085,31 EUR
Skupaj:	498.744,31 EUR

PODROČJE SOCIALNEGA VARSTVA:

Občinska denarna socialna pomoč v višini 31.500,00 EUR.

Na podlagi Odloka o denarni socialni pomoči v Mestni občini Murska Sobota (Uradni list RS, št. 110/11) lahko občani – upravičenci, ki so brez lastnega dohodka, in osebe, ki z lastnim dohodkom do 30 odstotkov presegajo minimalni dohodek za posameznega družinskega člana po zakonodaji, ki ureja socialno varstvo, in imajo stalno prebivališče v Mestni občini Murska Sobota, izkoristili pa so že vse zakonske možnosti za rešitev socialne stiske, prejmejo občinsko denarno socialno pomoč. Nameni, za katere dodeljujemo denarno socialno pomoč, so predvsem nakup ozimnice in kurjave, doplačilo letovanj socialno ogroženih otrok, premostitev socialne ogroženosti, plačilo pogrebnih stroškov, obdarovanje otrok in občanov ob novem letu, ki so v rejništvu in zavodih. Zaradi socialne stiske velik del populacije iz romskih naselij zaproša za dodelitev enkratnih občinskih socialnih pomoči. Sredstva se izplačujejo na podlagi upravičenosti vlog, ki jih vlagatelji vlagajo na Center za socialno delo Pomurje, ki na podlagi izdane odločbe z zahtevkom zaprosi Mestno občino Murska Sobota za nakazilo sredstev iz občinskega proračuna. Na podlagi navedene zakonodaje je bilo romski populaciji v letu 2023 izplačanih 31.500,00 EUR.

Javna dela – prispevek mestne občine v višini približno 4.200,00 EUR.

Javna dela so namenjena aktiviranju brezposelnih oseb, ki so več kot eno leto neprekinjeno prijavljene v evidenci brezposelnih oseb. Med romsko populacijo je takih brezposelnih oseb veliko. Udeleženci imajo za delo, ki ga opravljajo v programu javnih del, pravico do plače, izražene v deležu od minimalne plače, po ravneh strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti, do dodatkov v skladu z delovnopravno zakonodajo, do povračila stroškov prevoza na delo in z dela ter do povračila stroškov prehrane med delom, do letnega dopusta, regresa za letni dopust, do odpravnine ob upokojitvi ter do varstva pri delu. Že zaradi navedenih ugodnosti in koristi se kar nekaj romske populacije odloči sodelovati v programu javnih del. V letu 2023 sta dve osnovni šoli koristili usluge javnega delavca – Roma kot pomoč Romom pri socializaciji v osnovnošolskem delovnem procesu, pri ohranjanju vezi med šolo in domom, pri spodbujanju socialne vključenosti, pomoči pri premagovanju jezikovnih ovir in ohranjanju romske kulture, spremljanju romskih otrok v šolo in domov, na učne sprehode in izlete.

Prav tako se je na program javnih del kot neprofitna organizacija prijavila Zveza Romov Slovenije s sedežem v Murski Soboti. Zaradi prijavljenega programa so zaposlili osebo kot pomoč za potrebe projektov, ki jih izvaja Zveza Romov Slovenije (razne delavnice, srečanja, konference, izobraževanja in druge aktivnosti, ki so pomembne za romsko skupnost).

V vseh treh primerih je Mestna občina Murska Sobota sodelovala kot naročnik in v javnem interesu ter iz občinskega proračuna sofinancirala del stroškov izvedbe navedenih javnih del.

Teden starejših v višini 450,30 EUR.

Kot že leta prej, smo tudi v letu 2023 prejeli veliko pobud za srečanje starejših. Prepričani smo, da sta pogostitev in druženje starejših občanov dobrodošla, saj si osebnega stika in pogovora s prijatelji in znanci želijo tudi starejši občani, s tem pa smo počastili tudi mednarodni dan starejših, ki je bil 1. oktobra, in se hkrati pridružili vseslovenski akciji z naslovom »Pokloni čas, polepšaj dan«. Sredstva za izvedbo tedna starejših so se zagotovila v proračunu Mestne občine Murska Sobota. V sklopu tedna starejših občanov so bile v Krajevni skupnosti Pušča izvedene aktivnosti za starejše občane, stare 70 in več let.

Poudarek je bil predvsem na:

- obisku bolnih in onemoglih, evidentiranju konkretnih primerov starostnikov, ki potrebujejo pomoč institucij (potreba po varstvu in negi na domu, urejanje raznih pravic, materialna ogroženost), obvestitvi o tem Center za socialno delo Pomurje, Enota Murska Sobota;
- obisku starejših sovaščanov, ki preživljajo jesen življenja v domovih za starejše, s čimer se jim da občutek, da niso pozabljeni;
- organizaciji kulturne prireditve za starejše in družabnega srečanja.

Organizacijo posameznih aktivnosti je v celoti prevzela in izvedla Krajevna skupnost Pušča.

PODROČJE OTROŠKEGA VARSTVA IN IZOBRAŽEVANJA:

Na področju otroškega varstva in izobraževanja je Mestna občina Murska Sobota za romsko populacijo neposredno iz proračuna namenila sredstva v višini 130.764,28 EUR.

Na območju Mestne občine Murska Sobota v naselju Pušča deluje Vrtec Murska Sobota, enota Romano, v katerega so vključeni predvsem otroci romske populacije. Vsi otroci s stalnim bivališčem v naselju Pušča tudi obiskujejo enoto Romano na Pušči, razen treh, ki obiskujejo druge enote Vrtca Murska Sobota. V letu 2023 je Mestna občina Murska Sobota namenila 128.676,28 EUR sredstev za plačilo razlike do ekonomske cene vrtca za otroke s stalnim bivališčem v naselju Pušča.

Na področju vzgoje v Vrtcu Murska Sobota potekajo tudi druge aktivnosti, med katerimi izpostavljamo predvsem te:

- Aktivnosti, ki jih izvaja center za socialno delo, še posebej srečanje s starši romskih otrok, zaradi velikega upada prisotnosti otrok v vrtcu.
- Udeležba otrok z vzgojitelji na osrednji slovesnosti ob mednarodnem dnevu Romov v gledališču Park v Murski Soboti.
- Romsko društvo Romani Union Murska Sobota je pripravilo tradicionalno »Kulturno srečanje romskih otrok«, ki je oktobra 2023 potekalo v Kulturni dvorani Puconci. Na srečanju so se romski otroci pomerili v znanju iz romoloških tem ter nastopili s plesom, glasbo, petjem in recitacijami v romskem in slovenskem jeziku. S takim srečanjem se otrokom omogoči, da s predstavitvenim programom sodelujejo pri ohranjanju in ustvarjanju romske kulture, jezika in zgodovine. Srečanja so se udeležili tudi romski otroci iz Mestne občine Murska Sobota.
- Krajevna skupnost Pušča, Vrtec Murska Sobota in Pedagoški inštitut so v sodelovanju z zvezo Preporod v večnamenski dvorani na Pušči sredi leta 2022 pripravili »knjižnico igrač«, kjer so tedensko potekale aktivnosti za otroke iz Pušče in za njihove starše. Otrokom so bile pod mentorstvom za igro na voljo igrače v dvorani, ki je s tem postala središče druženja otrok v popoldanskem času v naselju Pušča. Knjižnica igrač se je septembra 2023 preselila v nove prostore v Hiši sadeži družbe Murska Sobota.
- Decembra 2023 je na Pušči potekala svečana otvoritev Hiše sobivanja in znanja, ki je osrednji prostor za učinkovito izobraževanje mladih pripadnikov in pripadnic romske skupnosti ter izboljšanje sobivanja med krajan in krajankami Pušče.
- Mestna občina Murska Sobota je skupaj s Krajevno skupnostjo Pušča ter Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota vzpostavila inovativni prostor, namenjen spodbujanju medsebojnega kreativnega soustvarjanja mladih Romov. Različni tematski dogodki, ki bodo potekali v okviru predhodno vzpostavljene informacijske točke, bodo mladim omogočili pridobivanje novih znanj in veščin. V hiši je tudi prostor, namenjen »knjigobežnici«, kjer bodo na voljo različne knjige in druga romska literatura kot podpora pri izvedbi dogodkov. Hiša sobivanja in znanja je koncept sobivanja ljudi, namenjena prenosu informacij, hkrati pa ohranja in prenaša 110-letno zgodovino romskega naselja Pušča. Prostor bo namenjen tudi dejavnostim skupnega pomena, spodbujanju medsebojne pomoči in vzpostavljanju povezav, kjer se bodo ustvarjali optimalni pogoji za izvajanje skupnostnih aktivnosti. Želimo, da sta znanje in vedenje

dostopna vsem in ta hiša je prav takšen prostor, kjer se prepletajo preteklost, sedanjost in prihodnost skupnosti.

Sicer pa je vzpostavitev Hiše sobivanja in znanja prva faza uresničitve privlačne Vasi sožitja na Pušči, ki smo jo zasnovali skupaj z različnimi institucijami. Ta projekt bo izoblikovan kot privlačni turistični produkt, ki bo temeljil na romski tradiciji in zgodovini.

Na področju osnovnošolskega izobraževanja potekajo različne aktivnosti, med katerimi izpostavljamo predvsem te:

- Mestna občina Murska Sobota sofinancira dodatne programe v šolah, v katere je vključena večina učencev šole, vključno z romsko populacijo.
- Za učence prvih razredov OŠ iz naselja Pušča imajo vse osnovne šole organiziran prevoz v šolo in domov s šolskim kombijem, kar financira Mestna občina Murska Sobota. V letu 2023 smo za to iz občinskega proračuna namenili 2.088,00 EUR.

PODROČJE PRIREDITEV IN RAZLIČNIH PROJEKTOV

Prav tako se romski populaciji na podlagi vlog neposredno pokrivajo aktivnosti na področju prireditev in različnih projektov. Tako so bili v letu 2023 podprti tudi aktivnosti in projekti v višini 1.250,00 EUR:

	Ustanova/društvo	Znesek v €	Namen
1.	Zveza Romov Slovenije	200,00	Sofinanciranje prireditve – mednarodni dan Romov
2.	Društvo vstani Romski otrok	150,00	Sofinanciranje – nakup hrane za otroški tabor
3.	PGD Pušča	750,00	Sofinanciranje – nakup gasilske opreme
4.	Društvo vstani Romski otrok	50,00	Sofinanciranje – nakup hrane za otroški tabor
5.	Romska športna zveza	100,00	Sofinanciranje – romske mini olimpijade

FINANCIRANJE DELOVANJA KS PUŠČA IN TEKOČE VZDRŽEVANJE OBJEKTOV KS PUŠČA

V okviru Mestne občine Murska Sobota je ustanovljena Krajevna skupnost Pušča kot ožji del mestne občine in obsega naselje Pušča. Krajevna skupnost Pušča je pravna oseba javnega prava v okviru nalog, ki jih opravlja samostojno v skladu s Statutom Mestne občine Murska Sobota. Krajevna skupnost Pušča lahko opravlja naloge iz pristojnosti mestne občine, ki se nanašajo na prebivalce krajevne skupnosti, in so z odlokom prenesene v izvajanje njihovim svetom. Krajevna skupnost Pušča kot druge krajevne skupnosti v Mestni občini Murska Sobota zagotavlja vzdrževanje javnih nekategoriziranih cest na svojem območju, upravlja svoje premoženje ali premoženje mestne občine, ki ji je dano v uporabo, pospešuje kulturne, športne in druge društvene dejavnosti na svojem območju ter organizira kulturne, športne in druge prireditve oziroma nudi pomoč pri takih prireditvah, kadar je organizator mestna občina. Za uresničevanje teh nalog smo KS Pušča v letu 2023 zagotovili 14.475,80 EUR.

JAVNI ZAVODI, KATERIH USTANOVITELJICA JE OBČINA

Poleg navedenih aktivnosti, ki potekajo neposredno v okviru Mestne občine Murska Sobota oziroma občinske uprave, na delovanje in izboljšanje položaja romske skupnosti z aktivnostmi veliko prispevajo tudi javni zavodi, katerih ustanoviteljica je mestna občina. V okviru tega so del poročila pripravili Darko Rudaš (Razvojni center Murska Sobota), Rok Petje (v letu 2023 zaposlen v Razvojnem centru Murska Sobota), mag. Klaudija Šek Škafar (direktorica Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota) in Dejan Dravec (direktor Ljudske univerze Murska Sobota).

Priprava akcijskega načrta za razvoj romske skupnosti

V letu 2023 je bil sprejet akcijski načrt za razvoj romske skupnosti v Mestni občini Murska Sobota. Cilj Mestne občine Murska Sobota je ustvariti kakovostno, varno in privlačno okolje za romsko skupnost, kjer bodo lahko Romi enakopravno sodelovali v družbenem, gospodarskem in kulturnem življenju. S tem namenom jim bo zagotovljen enak dostop do izobraževanja, zaposlitve, zdravstvenega varstva in primernih bivalnih pogojev. Hkrati želimo opolnomočiti romsko skupnost, da bo lahko aktivno sodelovala pri oblikovanju lastne prihodnosti in prihodnosti širše družbe. Z ustvarjanjem priložnosti in razvojem spretnosti bomo opremlili romsko skupnost z orodji in znanjem, ki jih potrebujejo za uspeh, pri čemer bomo posebno pozornost namenjali mladim.

V dokumentu so opredeljena prednostna področja, ki jih je treba obravnavati glede razvoja romske skupnosti. Med njimi so zagotavljanje kakovostnega in zdravega bivalnega okolja, izboljšanje dostopa do stanovanj in stanovanjski razvoj Pušče. Poleg tega bo pozornost namenjena tudi izobraževanju, zaposlovanju in socialni varnosti romske skupnosti.

Delovanje informacijske točke na Pušči

Tudi v letu 2023 je na Pušči aktivno delovala informacijska točka, ki je ponujala številne koristne dejavnosti za pripadnike romske skupnosti, še posebej pa za krajanke in krajane Pušče. V sklopu te informacijske točke je bilo na voljo obilo različnih možnosti, vključno z delavnicami, dogodki, izobraževanju, posveti in svetovanji, ki so potekali celo leto. Povezava med informacijsko točko in skupnostjo je bila tesna, saj je sodelovalo kar 15 različnih organizacij in institucij, ki so prispevale raznolike vsebine ter celoletno podporo. Konec leta 2023 se je informacijska točka preselila v nov objekt, kjer deluje tudi knjigobeznica.

Projektna pisarna za razvoj romske skupnosti

V okviru Razvojnega centra Murska Sobota je delovala projektna pisarna za razvoj romske skupnosti. Osnovni namen, zaradi katerega je vzpostavljena projektna pisarna za razvoj romske skupnosti, je potreba po celovitem in organiziranem razvoju romske skupnosti, medsebojnem povezovanju ter ustvarjanju novih priložnosti za izboljšanje položaja in življenjske ravni romske skupnosti v Murski Soboti. Pisarna je v letu 2023 pripravila dva projekta na področju urejanja romske infrastrukture in tri mednarodne projekte, ki se osredotočajo tudi na razvoj romske skupnosti.

Razvojni center Murska Sobota je v okviru pisarne izvajal tudi projekte H2o, Naprej in KUL, ki se navezujejo tudi na razvoj romske skupnosti oziroma ranljive ciljne skupine. Kot pridruženi partner je zavod sodeloval tudi pri projektu Bodisoc s področja socialnega podjetništva.

Krepitev položaja in vloge MO MS v mednarodnem okolju

26. aprila 2023 smo v Bruslju v okviru konference Roma week 2023 uspešno izvedli predstavitev Pušče in Murske Sobote kot primera dobre prakse vključevanja Romov ter sodelovanja z lokalno skupnostjo pri načrtovanju in izvajanju ukrepov. Evropi smo želeli pokazati spremembe, ki jih lahko prinese vključevanje Romov kot enakopravnih partnerjev v razvoj.

19. septembra 2023 je Razvojni center Murska Sobota v imenu Mestne občine Murska Sobota predstavil pretekle in predvsem sedanje uspehe in učinkovit razvoj romske skupnosti na Pušči. Poudarili smo tudi pomembnost dejstva, da je Pušča pred več kot 20 leti postala samostojna krajevna skupnost. To je omogočilo Romom, da so prevzeli odgovornost za svoj razvoj, in hkrati spodbudilo razvoj civilne družbe v obliki številnih društev, ki so še danes gibalo družbenega življenja v naselju.

Pušča je bila 21. septembra 2023 tudi tema predstavitve na mednarodni romski konferenci v Radencih, ki jo je organiziral Svet Romske skupnosti Republike Slovenije. Na mednarodni romski konferenci smo poudarili pomen medkulturnega dialoga, strpnosti in raznolikosti za trajnostni razvoj družbe. Pušča je postala zgled uspešnega sodelovanja med različnimi deležniki in dokaz, da je mogoče doseči pozitivne spremembe, ko skupaj delamo za skupno dobro.

V letu 2023 je Puščo obiskalo 330 oseb, da so se seznanili s tem naseljem kot zgledom za urejanje romskega vprašanja.

Varnostni sosvet

Varnostni sosvet je bil ustanovljen 23. decembra 2021 med Policijsko upravo Murska Sobota in Romsko skupnostjo v Pomurju kot projekt partnerskega sodelovanja. Člani varnostnega sosveta aktivno sodelujejo pri delu posvetovalnega telesa, dajejo pobude in predloge za reševanje varnostnih težav, izvajajo naloge, ki so jih prostovoljno sprejeli in jih opravljajo v korist splošne varnosti. Varnostni sosvet obravnava in analizira varnostne razmere s področja klasične kriminalitete, javnega reda in miru, varnosti v cestnem prometu, zaščite in reševanja, vandalizma ter druge varnostne dogodke, predlaga

ukrepe za zagotavljanje prijaznejšega in varnejšega življenja in bivalnega okolja ter predlaga sporočila z preventivno vsebino.

Aktivnosti v letu 2023:

- 4. seja Varnostnega sosveta romske skupnosti Pomurja je bila 29. marca 2023 v sejni sobi Policijske postaje Murska Sobota (v nadaljnjem besedilu: PP Murska Sobota).
- 5. seja varnostnega sosveta romske skupnosti Pomurja je bila 20. novembra 2023 na policijski postaji Murska Sobota.

PP Murska Sobota ima kot eno izmed prednostnih nalog dela opredeljeno ciljno in usmerjeno delo v vseh primerih odklonskih dejanj z elementi nasilja. Na tem področju poteka permanentno sodelovanje z vsemi partnerji (CSD, izobraževalne in zdravstvene ustanove in tudi romski predstavniki). Na območju PP Murska Sobota so v letu 2023 zaznali in obravnavali nekaj primerov medvrstniškega nasilja, ki so se zgodili na območju Mestne občine Murska Sobota. Pri določenih obravnavanih primerih so zaznali združevanje mladostnikov romske narodnosti iz različnih naselij na območju Pomurja. Z vsemi vključenimi (oškodovanci, osumljenci) so takoj opravili razgovore in vse opozorili na pomen tovrstnih ravnanj. Glede varnostnih vprašanj v KS Pušča stalno poteka dialog s predstavniki romske skupnosti, določenih družin iz romskega naselja in z romskim svetnikom s ciljem zmanjšanja tovrstnih dogodkov. Pristojni vodja policijskega okoliša zadevo sprotno spremlja in opravlja večkratne obiske romskega naselja ter pogovore s tam živečimi Romi. Tudi v prihodnje pa je v interesu PP Murska Sobota, da poteka odprt, stalen in pošten dialog med predstavniki romske narodnosti s ciljem sodelovanja in zagotavljanja večje varnosti v skupnem življenjskem prostoru.

Izobraževanje in usposabljanje

V MOMS je posebne programe na področju izobraževanja in usposabljanja odraslih zagotavljala Ljudska univerza Murska Sobota, ki je izvajala programe za predstavnike romske populacije, in sicer:

- dejavnost svetovanja v izobraževanju odraslih,
- osnovna šola za odrasle,
- program PUM-o+ Projektno učenje mlajših odraslih,
- druge projektne izvedbe (zdaj projekte izvaja ministrstvo za digitalno preobrazbo) in
- druge priložnostne programske oblike.

Svetovanje v izobraževanju odraslih in obravnava romske populacije (MVI, javna mreža) Slovenije:

V okviru svetovanja v izobraževanju odraslih je med vsemi odjemalci storitev sistematično od štiri do pet odstotkov romske populacije. Pri njih prepoznavamo značilne (več desetletne) ovire, prva med njimi je standardna odsotnost povezave med potrebo po izobraževanju in prihodnjimi koristmi tega v poznejšem življenju. Pogosto komentirajo, da tudi, če bodo končali izobraževanje, ne verjamejo, da jim bo to med našo (slovensko) populacijo kakor koli koristilo zaradi prikritega rasizma in nejevolje delodajalcev ob najemanju romske delovne sile (seveda to ni mišljeno absolutno, temveč kot zelo pogosto). Pri svetovalnih obravnavah jih napotujemo v osnovno šolo za odrasle, v program PUM-o+, programe socialne aktivacije in podobno. Opažamo njihovo trdno prepričanost, zaradi katere je zelo težko izvesti vsebinsko animacijo in doseči uporabno stopnjo motivacije za kar koli. Njihovo razmišljanje o udeležbah v kakršnih koli programih je zelo pogosto povezano izključno s prejemanjem denarja v obliki različnih socialnih transferjev. Če od ZRSZ na primer dobijo sredstva za udeležbo v programu PUM-o+ (pogovorno: program šolskih osipnikov), bodo program obiskovali, če ne, je možnost za njihov obisk programa minimalna.

Svetovalna dejavnost je pri nas splošna vstopna točka tako za romsko populacijo kot tudi druge segmente lokalne populacije. Tu dodajam še, da se svetovana dejavnost za romsko populacijo izvaja tudi po drugih LU po Sloveniji, tako da gre za pristop na državni ravni, in ne le lokalni pristop.

Metodologijo za izvajanje svetovane dejavnosti določa in upravlja nacionalni vodja svetovalne dejavnosti v javni mreži Andragoški center RS.

Obravnava romske populacije v osnovni šoli za odrasle (program MVI):

Ob prvem osebnem stiku s kandidati in njihovimi starši, če gre za mladoletno osebo, se izvedeta informativni razgovor in informativni vpis, na katerem so kandidati in starši seznanjeni s programom,

skupaj pregledamo spričevala rednega izobraževanja in določimo smernice za osebni izobraževalni načrt.

Pouk na Ljudski univerzi Murska Sobota je organiziran na razredni predmetni način, to pomeni, da udeleženci obiskujejo posamezni razred in opravljajo predmete po urniku. V enem semestru je mogoče opraviti en razred, v enem šolskem letu torej dva razreda. Občasno se tak način dela dopolnjuje tudi z drugimi oblikami izobraževalnega dela, kot so konzultacije, priprave na izpit in samostojno učenje. Stalno pa je udeležencem na voljo učna pomoč.

Na urniku so redno predvidene tudi razredne ure, ki so namenjene pregledu opravljenih obveznosti udeležencev, seznanjanju z učnimi in drugimi težavami, vzdušjem v razredu, organizaciji učne pomoči in vodenega samostojnega učenja ter pogovoru z udeleženci. V sklopu razrednih ur rešujemo tudi konflikte v okviru oddelkov, ki se občasno pojavijo ob začetku izvedbe programa. Načeloma nimamo večjih disciplinskih težav pri izvajanju pouka, rešujemo jih sproti z individualnimi pogovori oziroma mediacijo med udeleženci. Med rednimi kršitvami je motenje pouka z uporabo mobilnih telefonov.

Obiskovanje predavanj za udeležence ni obvezno, je pa za lažje učenje in uspešnost zelo priporočljivo.

Obvezna prisotnost je zahtevana za osebe, ki jih v izobraževanje napoti Zavod RS za zaposlovanje ali sodišče.

Med izobraževanjem so vsa učna gradiva in pripomočki za udeležence brezplačni.

S starši mladoletnih navezujemo redne stike, saj jih mesečno pisno obveščamo o prisotnosti in uspešnosti njihovega otroka.

Romi v programu osnovna šola za odrasle so glavnina udeležencev, na Ljudski univerzi Murska Sobota je delež vpisanih med 80 in 90 odstotkov na semester. V zadnjem desetletju se vpisujejo večinoma mlajši odrasli, najstniki, ki zaradi vzgojnih in učnih težav ne končajo rednega programa osnovne šole. Pri udeležencih zaznavamo zelo nizko motivacijo za učenje, slabe izkušnje z rednim izobraževanjem, pomanjkanje učnih navad, spretnosti, tehnik in strategij, kar otežuje delo predavateljev in zmanjšuje uspešnost za dokončanje programa. Znanje, spretnosti in splošna razgledanost udeležencev so precej slabši od pričakovanih in glede na uspešnost opravljenih razredov osnovne šole. Zato je učenje šolske snovi počasnejše in za doseganje minimalnih standardov znanja učenci potrebujejo bistveno več časa, kar se odraža v uspešnosti. K temu pri nekaterih pripomore tudi neredno obiskovanje pouka, saj so že vpeti v družinske obveznosti. Velika ovira je tudi njihov socialni položaj, saj so večinoma prejemniki socialnih transferjev, ki pa jih prejmejo ob izpolnjevanju pogojev Zavoda RS za zaposlovanje, če se odločijo za obiskovanje in dokončanje osnovne šole.

Učni proces se vsebinsko prilagaja predznanju udeležencev programa ter njihovim življenjskim izkušnjam in družinskemu ozadju. Predavatelji se trudijo in dajejo poudarek na minimalnih standardih, ki jih skušajo doseči s ponavljanjem in utrjevanjem učne snovi. Ker je pouk v osnovni šoli za odrasle zelo strnjen in je na voljo manjše število izvedbenih ur pouka, je udeležencem omogočena dodatna učna pomoč, imajo pa tudi možnost samostojnega učenja v središču za samostojno učenje. Poudarek je na vseživljenjskem izobraževanju, medpredmetnemu povezovanju in demokratičnih odnosih. V izobraževalnem procesu z odraslimi udeleženci se trudimo, da bi ti izgubili strah pred avtoritativno vlogo predavatelja in postali bolj zaupljivi, samozavestni in se tako izognili negativnim učnim izkušnjam. Pravico imajo izražati svoje mnenje, vendar se od njih pričakujeta spoštljiv odnos in enakopravno komuniciranje med vsemi sodelujočimi v učnem procesu.

Osnovna šola za odrasle se ne izvaja samo pri nas, temveč po več LU po Sloveniji, je pa pri nas v Murski Soboti in Črnomlju v Beli krajini daleč največ romske populacije.

Vključevanje in obravnava romske populacije v okviru programa PUM-o+ (program MDDSZ):

Podrobni opis programa na spletni strani Ljudske univerze Murska Sobota, www.lums.si, na povezavi <https://www.lums.si/projekti/pum-o-2/>

Program na Ljudski univerzi Murska Sobota izvajamo že od 14. februarja 2000.

Za skupino udeležencev so predpisani trije mentorji, zdaj delujemo štirje: Darja Blagić, Darja Dravec, Mihaela Flisar in Gorazd Rituper. Svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih za potrebe udeležencev v programu PUM-o+ izvaja svetovalec Alojz Sraka, Svetovalno središče Murska Sobota. V vseh 24 letih so v skupino z 18 do 24 udeležencev vključeni tudi Romi. Z leti se število njihovih vključitev povečuje. Če je ob začetku izvajanja programa veljalo v dogovoru z ZRSZ, da je vključena tretjina Romov, je zdaj število vključenih čedalje večje.

V januarju 2024 skupina šteje 21 udeležencev, od tega 14 Romov, in sicer devet fantov in pet deklet.

Imajo dokončano OŠO, en udeleženec je še ni končal in je v programu priprave na šolski sistem in socializacije. En udeleženec ima poklic mizarja, opravlja vozniški izpit, da bo pot do zaposlitve lažja. Drugi so opustili srednješolsko izobraževanje in opravljajo zaostale obveznosti, nekaj jih izbira novo smer šolanja.

V programu sodelujejo pri vseh navedenih dejavnostih v opisu programa, posebej pa mentorji namenimo pozornost individualnim razgovorom z njimi, poznavanju in spoštovanju njihove tradicije, vključevanju v dogodke v lokalnem okolju, opismenjevanju v slovenskem jeziku, računstvu, pridobivanju veščin za življenjsko uspešnost, navajanju na odgovornost in samoiniciativnost, pripravi na razgovore za delo, pisanju prošelj, predstavitvi poklicev, usposobljenosti na področju IKT, razlagam o učenju CPP, navajanju na zdrav življenjski slog ter spodbujanju za obisk zobozdravnika in ginekologa. Zanimivo je, da se k splošnemu zdravniku odpravijo sami že tudi ob blagem prehladu.

Pri romski populaciji opažamo velik interes za delo v tujini, predvsem v bližnji Avstriji, zato jih večina želi čim prej opraviti vozniški izpit.

Posebnost so mlade družine, vključene imamo pare in posameznike z otroki, kar pomeni novo vsebino dejavnosti, tudi družinsko vzgojo in nego otrok. Velikokrat je zaradi tega otežen obisk programa. Pogosti so izostanki tudi zaradi oddaljenosti kraja bivanja, saj so vključeni iz celotnega Pomurja. Obisk je otežen tudi v času šolskih počitnic, ko šolski avtobusi ne vozijo.

Udeleženci dobivajo po pogodbi z ZRSZ povrnjene potne stroške in za dnevno aktivnost, vendar morajo ob začetku programa denar zalagati do dva meseca do prvega izplačila. Tudi to pomeni dodatno težavo za redno obiskovanje programa. Vse navedene težave že več let sporočamo pristojnim institucijam.

Mentorji stalno opozarjajo na pomen sožitja in medsebojnega spoštovanja vseh udeležencev za nemoten potek programa.

Romski udeleženci se v programu dobro počutijo, kar dokazujejo prijave novih kandidatov, ki slišijo pozitivna mnenja o programu.

Vključevanje romske populacije v kratkotrajnejše projektne aktivnosti (projekt/program MDP):

Na področju digitalne pismenosti se romska dekleta in ženske spoprijemajo s številnimi težavami, kajti uporaba interneta in računalnika je pri številnih težje dostopna. Po drugi strani je uporaba mobilnih telefonov zelo pogosta, četudi nimajo razvitih temeljnih digitalnih spretnosti. Večina Rominj pametni telefon uporablja kot pripomoček, ki je namenjen predvsem zabavi.

S projektnimi aktivnostmi smo obravnavali izključno romske ženske in dekleta, ki so ena izmed najbolj izločenih ciljnih skupin v času pospešene digitalizacije. Medtem ko Evropa in z njo Slovenija drvita v digitalni prehod, številne romske družine nimajo računalnika in dostopa do interneta. Še posebej se je ta ciljna skupina izkazala za ranljivo med epidemijo covid-19, ko so bili popolnoma izključeni iz sistema elektronskih javnih storitev, denimo e-zdravstva in izobraževanja na daljavo. Med epidemijo smo ugotovili, da čeprav vsi premorejo sodobne pametne telefone, jih ne znajo uporabljati niti toliko, da bi si naložili aplikacijo za videokonference in na konferencah sodelovali. Prav nihče ni bil večš uporabe spletne učilnice.

Ljudska univerza Murska Sobota je kot partner v konzorciju izvedla računalniško izobraževanje za štiri skupine v trajanju 40 ur/skupino (skupaj 160 ur), namenjeno izključno ženski romski populaciji. Vključenih je bilo 40 romskih deklet in žensk v starosti od 15 do 29 let.

Udeleženke so spoznale tudi etične dileme in izzive, povezane z uporabo digitalnih tehnologij, ter se naučile pravilnega ravnanja v digitalnem okolju.

Težave: tisti, ki so bili napoteni iz ZRSZ, so prišli zaradi (socialnih) prejemkov, ki jim pripadajo. Dodatna otežujoča okoliščina je bila njihova težava pri izstopanju iz lokalnega okolja med splošno populacijo, ker se raje zadržujejo med »svojimi«, ter izredno nizka stopnja kakršnega koli digitalnega predznanja, ter, kot navedeno na začetku, otežen dostop do digitalne opreme in interneta.

Vse vključene udeleženke so sicer, ob veliki količini vloženega motiviranja le-teh, uspešno končale izobraževanje.

Knjižnična dejavnost in izvajanje storitve za pripadnike romske skupnosti v letu 2023

Leta 2022 smo v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota začeli izvajati kompetenčne vsebine knjižnična dejavnost in storitve za pripadnike romske skupnosti v splošnih knjižnicah. V ta namen smo oblikovali delovno skupino, v kateri po načelu "Nič o Romih brez Romov" sodelujejo tudi svetnik, predstavnik romske skupnosti v Mestnem svetu Mestne občine Murska Sobota in svetnica, predstavnica romske skupnosti v Občinskem svetu Občine Lendava. Delovna skupina se je sestajala obdobjno in s temi srečanji nadaljevala tudi v letu 2023. V letu 2022 smo med drugim dopolnili romski oddelek z 59 enotami knjižničnega gradiva. V sodelovanju z Ljudsko univerzo Lendava smo organizirali mednarodni posvet »Spodbujanje bralne pismenosti in knjižnične storitve za pripadnike romske skupnosti«. Začeli smo oblikovati smernice in priporočila za delo s pripadniki romske skupnosti v splošnih knjižnicah.

V letu 2023 smo nadaljevali izvajanje te kompetenčne vsebine.

Dopolnili smo Romski oddelek s 46 enotami knjižničnega gradiva.

Celo leto smo sodelovali z radiem Romic in časopisom Romano them.

V vrtcu Murska Sobota, enoti Romano na Pušči, smo 20. maja 2023 organizirali literarno srečanje s pisateljico Barbaro Hanuš, ki je otrokom pripovedovala pravljice in pokazala svoje slikanice v romskem jeziku.

Ob obeležitvi svetovnega dneva romskega jezika smo 2. novembra 2023 v sodelovanju z Inštitutom za romološke študije, izobraževanje in kulturo in Zvezo Romov Slovenije soorganizirali seminar Raziskovanje romskega jezika z vidika romologije.

7. novembra 2023 smo gostili predstavnico iz nacionalne koordinacije za knjižnične storitve za narodne manjšine pri švedski nacionalni knjižnici Elisabet Rundqvist, ki je pristojna za nacionalno koordinacijo splošnih knjižnic, hkrati pa je posebna svetovalka za knjižnične storitve za narodne manjšine. V okviru IFLA in foruma NAPLA se ukvarja s knjižničnimi storitvami za osebe, ki se opredeljujejo kot pripadniki regionalnih ali manjšinskih jezikovnih skupin. To je tudi njeno temeljno področje raziskovanja. Z njo smo obiskali romsko naselje Pušča, izmenjali izkušnje in prikazali primere dobrih praks v obeh državah ter iskali skupne točke za prihodnje sodelovanje.

4. decembra 2023 smo izvedli usposabljanje zaposlenih v knjižnicah za delo s pripadniki romske skupnosti. Usposabljanje je bilo zasnovano za spodbujanje kulture vključevanja in raznolikosti v knjižničnem okolju, pri čemer smo se osredotočali na krepitev kompetenc zaposlenih pri delu s pripadniki romske skupnosti. Dogodek je bil interaktiven, vključeval je primere iz prakse in možnost postavljanja vprašanj. Usposabljanje je bilo odprto za vse zaposlene v knjižnicah, ki želijo izboljšati znanje in sposobnosti za delo s pripadniki romske skupnosti ter prispevati k bolj vključujočemu knjižničnemu okolju.

Program dogodka je bil razdeljen na tri tematske sklope:

1. Posebnosti dela z romsko skupnostjo:
 - Razumevanje kulturnih in jezikovnih posebnosti romske skupnosti.
 - Razvoj učinkovitih komunikacijskih strategij.
2. Primeri dobrih praks z vidika Romov:
 - Deljenje pozitivnih izkušenj in uspešnih pristopov.
 - Upoštevanje stališč Romov za boljše razumevanje njihovih potreb.

3. Terensko delo v romskem naselju Pušča

Istega dne, 4. decembra 2023, smo v sklopu Hiše sobivanja in znanja odprli knjigobežnico v romskem naselju Pušča. Knjigobežnice so odlično orodje za povezovanje in druženje članov skupnosti ob knjigah in branju. Delujejo tako, da vanjo prinesete knjige, ki ste jih že prebrali in jih ne potrebujete več, potem pa lahko vsakdo knjigo brezplačno vzame, jo odnese domov in prebere, nato pa vrne nazaj v knjigobežnico. Lahko pa tja prinesete knjige, ki so vam všeč in želite, da bi jih prebrali tudi drugi. V knjigobežnici na Pušči so slikanice za najmlajše ter leposlovna in poučna literatura za mladino in odrasle. V hiški smo uredili prijetni kotiček za prebiranje knjig, v prihodnje pa bodo naše pravljicarke v njej pripravljale pripovedovalske dogodke za najmlajše. Ni naključje, da smo knjigobežnico umestili prav v Hišo sobivanja in znanja, kajti v knjigah je znanje, znanje pa je naložba, ki se najbolje obrestuje.

18. decembra 2023 smo v sodelovanju z Zvezo za razvoj romske manjšine – Preporod izvedli Romski akademski večer. Laura Kovač, Huso Jusič in dr. Rahela Hojnik Kelenc so predstavili izsledke svojega raziskovanja s področja romske skupnosti. Ugotavljamo namreč, da številni diplomanti na različnih področjih v svojih delih obravnavajo romsko skupnost, predlagajo zanimive rešitve in ideje, vendar niso dovolj slišani ali opaženi. Hkrati pa želimo vsem, ki se ukvarjajo z razvojem romske skupnosti, omogočiti, da slišijo morebitne nove ideje, primere dobrih praks ali pridobijo znanja, ki bodo prispevala k učinkovitejšemu delu z romsko skupnostjo.

POVZETEK

Mestna občina Murska Sobota se zaveda dodane vrednosti, ki jo romska skupnost in romsko naselje pomenita za občino, zato vsako leto poseben poudarek namenjamo medkulturnemu dialogu, različnim investicijam, dogodkom in aktivnostim glede na potrebe in sredstva, ki so za to na voljo, kar bomo z vso odgovornostjo nadaljevali tudi v prihodnje.

Poročilo za leto 2024

Podpora in ukrepi, povezani z romsko skupnostjo v naši občini, potekajo v okviru različnih aktivnosti in mehanizmov.

Romska skupnost je v naši občini zelo dobro integrirana v lokalno okolje. Romska društva in organizacije so aktivna in se skupaj z drugimi ustanovami vključujejo v lokalno okolje ter prijavljajo in izvajajo različne programe in projekte.

V naši občini deluje komisija za romska vprašanja, ki se aktivno vključuje v razreševanje romskih vprašanj in težav. V okviru te komisije poteka medinstitucionalno sodelovanje na lokalni ravni, saj sodelujejo vse institucije, ki delujejo v zvezi z romsko populacijo. Vsa romska naselja v naši občini so infrastrukturno urejena. Naselje Pušča, ki je največje romsko naselje, ima urejeno vso osnovno infrastrukturo in storitve: vodo, elektriko, kanalizacijo, razsvetljavo, odvoz smeti in ceste. Poleg navedenega so tam zgrajeni kulturni dom, nogometno igrišče z zalivalnim sistemom ter novimi garderobami in klubskimi prostori, gasilski dom ter vrtec, v katerega se vključujejo tako romski kakor tudi drugi otroci.

V nadaljevanju prikazujemo aktivnosti v letu 2024, povezane z romsko populacijo.

PODROČJE PREMOŽENJSKOPRAVNIH ZADEV

Za reševanje romskega vprašanja je bilo namenjenih 4.970,90 EUR, in sicer za :

- Zamenjavo vrat na objektu GD Pušča.
- Izdelavo cenilnega poročila za stavbno pravico na parc. št. 1680/3, k. o. Černelavci (gre za podelitev stavbne pravice na občinskem zemljišču za postavitve mobilnega gostinskega kioska).
- Ureditve meje parc. št. 1289, k. o. Černelavci, z vsemi sosednjimi parcelami zaradi ureditve dostopne ceste.
- Ureditve meje za parc. št. 1328 in 1366, k. o. Černelavci, v Beli ulici na Pušči za potrebe reševanja prometno nepreglednega križišča.
- Izdelavo ključev za objekt ŠRC Pušča.

Prav tako smo krili stroške notarskih overitev za štiri kupoprodajne pogodbe za zemljišča, ki so bila v lasti Mestne občine Murska Sobota in so jih odkupili prebivalci na območju naselja Pušča. Mestna občina Murska Sobota je za navedene tudi vložila ZK-predloge za vpis lastninske pravice.

S tem se bo veliko prispevalo k še boljši ureditvi prostorskega vprašanja romskega naselja in izboljšanju bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti v Mestni občini Murska Sobota.

Oddaja prostorov v lasti Mestne občine Murska Sobota

Mestna občina Murska Sobota ima v lasti tudi prostore, ki jih oddaja v uporabo. Med uporabniki so tudi romska društva iz Mestne občine Murska Sobota, s čimer omogočamo njihovo nemoteno delovanje, kar je eden izmed temeljnih ciljev Mestne občine Murska Sobota.

PODROČJE INFRASTRUKTURE

V letu 2024 so se izvedle investicije, s katerimi izboljšujemo prostorske razmere romskih naselij in bivalne razmere pripadnikov romske skupnosti. Izpostavljamo najpomembnejše:

Večnamenski prostori Pušča

Ureditev električne napeljave za potrebe PGD Pušča v vrednosti 7.290,72 EUR.

Komunalno urejanje novega stanovanjskega območja na Pušči

Za komunalno urejanje novega severnega dela naselja Pušča, kjer so bili s sprejetjem OPPN vzpostavljeni pogoji za širitev gosto naseljenega naselja Pušča proti severu in vzhodu, smo v letu 2024 namenili sredstva za plačilo dela računov za pripravo projektne dokumentacije za komunalne in cestne ureditve v tem delu naselja. Prav tako so se v letu 2024 nadaljevali postopki pridobivanja zemljišč za potrebe prihodnje izgradnje cestne in komunalne infrastrukture. V naslednjih letih pa je predvidena fazna izgradnja cestne in komunalne infrastrukture v novem delu naselja in s tem vzpostavitev pogojev za gradnjo novih stanovanjskih objektov in reševanje stanovanjske problematike gosto pozidanega in naseljenega romskega naselja Pušča. Gre za večletni projekt.

Za pripravo projekta komunalnega urejanja novega stanovanjskega dela naselja Pušča je bilo v letu 2024 namenjenih 9.540,14 EUR.

Sočasno urejanje cest v romskem naselju Pušča – 1. faza

Projekt sočasnega urejanja cest v romskem naselju Pušča – 1. faza je bil izveden v letu 2023. V sklopu projekta je bilo urejeno meteorno odvodnjavanje z iztokom v južni jarek, ki je bil prav tako urejen. Sanirane so bile glavne ulice v naselju Pušča ob sočasni gradnji novega vodovoda. V letu 2024 pa so se urejale še lastniška pravna razmerja v zvezi s potrebnimi zemljišči. Ker so postopki pridobivanja zemljišč (predhodno so bila podana soglasja lastnikov, po izvedbi pa parcelacija in odmera na izvedeno stanje) dolgotrajni, je bil v letu 2024 izdelan nov elaborat parcelacije zemljišč glede na končno stanje izvedbe in manjše ureditve. V tem letu pa so načrtovana izplačila kupnin za ta zemljišča, med katerimi je tudi SKZRS.

Za zaključna dela v zvezi s končno parcelacijo zemljišč po izvedbi so bila v letu 2024 porabljena sredstva v višini 2.614,85 EUR.

Obnovitev travnate površine v romskem naselju Pušča

Zaradi obnove travnate površine na igrišču Nogometnega kluba Pušča smo izvedli peskanje nogometnega igrišča v naselju Pušča, za kar smo v proračunu namenili 2.680,23 EUR.

Vzdrževanje javnih površin v KS Pušča

V romskem naselju Pušča in v Kranjčevi ulici v Černelavcih, kjer živi romska populacija, vzdržujemo javne površine, zelenice in ceste v okviru javnih gospodarskih služb, ki jih po občinskem odloku izvaja Javno podjetje Komunala d.o.o. V nadaljevanju so navedeni stroški del, ki so bila v letu 2024 izvedena na tem območju:

- košnja zelenic v naselju Pušča v okviru vzdrževanja zelenih površin GJS v Mestni občini Murska Sobota: 4.226,00 EUR,
- pobiranje smeti in praznjenje smetnjakov v naselju Pušča: 4.000,00 EUR,
- urejanje bankin na Gajevi cesti, ki povezuje naselje Pušča in Kranjčevo ulico v Černelavcih z Mursko Soboto na jugu in z naseljem Černelavci na severu: 11.400,00 EUR.

Opomba: cesta je močno dotrajana, bankine so v zelo slabem stanju, zato jih je treba večkrat letno popravljati in dosipati material. V sklopu GJS se urejajo še druge ceste do in v naselju Pušča ter drugih romskih naselij, vendar jih za zdaj ne vodimo ločeno. Popravila na Gajevi ulici pa so vsako leto obsežnejša in jih tudi lažje določimo.

Skupaj je bilo torej za vzdrževanje javnih površin – zelenic, čiščenje smetnjakov in Gajeve ceste namenjenih najmanj 19.626,00 EUR.

PODROČJE SOCIALNEGA VARSTVA

Občinska denarna socialna pomoč

Občinska denarna socialna pomoč v višini 25.976,47 EUR.

Na podlagi Odloka o denarni socialni pomoči v Mestni občini Murska Sobota (Uradni list RS, št. 110/11) lahko občani – upravičenci, ki so brez lastnega dohodka, in osebe, ki z lastnim dohodkom do 30 odstotkov presegajo minimalni dohodek za posameznega družinskega člana po zakonodaji, ki ureja socialno varstvo, in imajo stalno prebivališče v Mestni občini Murska Sobota, izkoristili pa so že vse zakonske možnosti za rešitev socialne stiske, prejmejo občinsko denarno socialno pomoč. Nameni, za katere dodeljujemo denarno socialno pomoč, so predvsem nakup ozimnice in kurjave, doplačilo letovanj socialno ogroženih otrok, za premostitev socialne ogroženosti, plačilo pogrebnih stroškov, obdarovanja otrok in občanov ob novem letu, ki so v rejništvu in zavodih. Zaradi socialnega položaja velik del populacije iz romskih naselij zaproša za dodelitev enkratnih občinskih socialnih pomoči. Sredstva se izplačujejo na podlagi upravičenosti vlog, ki jih vlagatelji vlagajo na Center za socialno delo Pomurje, ki na podlagi izdane odločbe z zahtevkom zaproša Mestno občino Murska Sobota za nakazilo sredstev iz občinskega proračuna.

Javna dela – prispevek Mestne občine Murska Sobota

Javna dela – prispevek Mestne občine Murska Sobota v višini 6.915,20 EUR.

Javna dela so namenjena aktiviranju brezposelnih oseb, ki so več kot eno leto neprekinjeno prijavljene v evidenci brezposelnih oseb. Med romsko populacijo je takih brezposelnih oseb veliko. Udeleženci imajo za delo v okviru javnih del pravico do plače, izražene v deležu od minimalne plače po ravneh strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti, do dodatkov v skladu z delovnopravno zakonodajo, do povračila stroškov prevoza na delo in z dela ter do povračila stroškov prehrane med delom, do letnega dopusta, regresa za letni dopust, do odpravnine ob upokojitvi ter do varstva pri delu. Že zaradi navedenih ugodnosti in koristi se kar nekaj romske populacije odloči sodelovati v programu javnih del.

V letu 2024 je ena izmed osnovnih šol koristila usluge javnega delavca – Roma za pomoč Romom pri socializaciji v osnovnošolskem delovnem procesu, pri ohranjanju vezi med šolo in domom, pri spodbujanju socialne vključenosti, pomoči pri premagovanju jezikovnih ovir, pomoči pri ohranjanju romske kulture, spremljanju romskih otrok v šolo in domov, na učne sprehode in izlete.

Prav tako sta program javnih del izvajala Ljudska univerza Murska Sobota in RIS Dvorec Rakičan, prva za pomoč Romom pri socializaciji, druga za socialno vključevanje posebej ranljivih skupin.

Ljudska univerza Murska Sobota je s svojim programom ugotavljala potrebe Romov po izobraževanju, nudila pomoč družinam pri izobraževanju, pripravljala analize o doseženi izobrazbi, ugotavljala neformalno pridobljeno znanje Romov in izdelovala individualne izobraževalne načrte, razvijala nove programe po načelu »bottom up«, ugotavljala aktivnosti za preprečevanje osipa v izobraževanju od osnovne šole do izobraževanja odraslih, ozaveščala starše o pomenu znanja za prihodnost njihovih otrok in izvajala aktivnosti za starše in družine, ozaveščala o zdravem načinu življenja, nudila učno pomoč odraslim udeležencem izobraževanja, predvsem v programu OŠO.

RIS Dvorec Rakičan je s svojim programom nadaljeval socialnovarstveni program »Zeleno in zdravo socialno vključevanje Romov – ZZ Rom«, ki je namenjen pripadnikom romske skupnosti, in sicer otrokom, mladostnikom njihovim družinam ter odraslim, ki jih zanima izboljšanje kakovosti življenja, zdravja in zaposlitvenih možnosti.

V vseh treh primerih je Mestna občina Murska Sobota sodelovala kot naročnik in v javnem interesu ter iz občinskega proračuna tudi sofinancirala del stroškov izvedbe navedenih javnih del.

Teden starejših

Teden starejših v višini 500,00 EUR.

Kot že leta poprej smo tudi v letu 2024 prejeli veliko pobud za srečanje starejših. Prepričani smo, da je pogostitev in druženje starejših občanov dobrodošlo, saj si osebnega stika in pogovora s prijatelji in znanci želijo tudi starejši občani, s tem pa smo počastili tudi mednarodni dan starejših, ki je bil 1. oktobra, in se hkrati pridružili vseslovenski akciji z naslovom »Pokloni čas, polepšaj dan«. Sredstva za izvedbo tedna starejših so se zagotovila v proračunu Mestne občine Murska Sobota. V sklopu tedna starejših občanov so tudi v Krajevni skupnosti Pušča potekale aktivnosti za starejše občane, stare 70 in več let.

Poudarek je bil predvsem na:

- obisku bolnih in onemoglih, evidentiranju konkretnih primerov starostnikov, ki potrebujejo pomoč institucij (potreba po varstvu in negi na domu, urejanje raznih pravic, materialna ogroženost), obvestitvi o tem Center za socialno delo Pomurje, Enota Murska Sobota;
- obisku starejših sovaščanov, ki preživljajo jesen življenja v domovih za starejše, s čimer se jim da občutek, da niso pozabljeni;
- organizaciji kulturne prireditve za starejše in družabnem srečanju.

Organizacijo posameznih aktivnosti je za svoje krajane v celoti prevzela in izvedla Krajevna skupnost Pušča.

PODROČJE OTROŠKEGA VARSTVA, IZOBRAŽEVANJA, KULTURE IN MLADINE

Na področju otroškega varstva in izobraževanja je Mestna občina Murska Sobota za romsko populacijo neposredno iz proračuna namenila 188.174,05 EUR.

Na območju Mestne občine Murska Sobota, v naselju Pušča, deluje Vrtec Murska Sobota, enota Romano, v katerega so vključeni romski otroci. Vsi otroci s stalnim bivališčem v naselju Pušča tudi obiskujejo enoto Romano na Pušči, razen šestih, ki obiskujejo druge enote Vrtca Murska Sobota ali vrtce v drugih občinah. V letu 2024 je Mestna občina Murska Sobota namenila 156.826,39 EUR sredstev za plačilo razlike do ekonomske cene vrtca za otroke s stalnim bivališčem v naselju Pušča, ki obiskujejo Vrtec Murska Sobota ali vrtec v drugi občini.

Na področju vzgoje v Vrtcu Murska Sobota potekajo tudi druge aktivnosti, med katerimi izpostavljamo predvsem te:

- aktivnosti, ki jih izvaja Center za socialno delo, še posebej srečanje s starši romskih otrok zaradi zmanjšanja prisotnosti otrok v vrtcu.
- V letu 2024 so se v enoti Romano, ki deluje v sklopu Vrtca Murska Sobota, udeležili teh aktivnosti, v sodelovanju s širšim družbenim okoljem:
 - obisk evropskega muzeja romske kulture in zgodovine,
 - druženje z županom Mestne občine Murska Sobota v prostorih mestne občine,

- udeležba na proslavi ob svetovnem dnevu Romov,
- obisk Pomurskega muzeja Murska Sobota,
- obisk VDC Želva Černelavci v sklopu projekta Korak k sončku,
- obisk Društva za zaščito živali Pomurje s sloganom tudi nam je mar in sodelovanje z njim,
- zaključno srečanje s starši v parku doživetij v Križevcih pri Ljutomeru,
- udeležba na mini olimpijadi na OŠ I Murska Sobota,
- obisk kmetije Glavač v Beltincih,
- prireditev ob svetovnem dnevu romskega jezika v sodelovanju z društvom Romani Union Murska Sobota,
- septembra 2024 je Krajevno skupnost Pušča in Vrtec Pušča obiskala predsednica RS Nataša Pirc Musar. S ponosom smo ji pokazali Vrtec Murska Sobota, enoto Romano, in delo v enoti vrtca. Skupaj z njo so otroci slavnostno odprli mostiček, ki povezuje vrtec in naselje. V Drevoredu sobivanja so z njo simbolično zasadili lipo.
- Decembra 2023 je na Pušči potekala slovesna otvoritev Hiše sobivanja in znanja, ki je osrednji prostor za učinkovito izobraževanje mladih pripadnikov in pripadnic romske skupnosti ter izboljšanje sobivanja med krajanji in krajankami Pušče. Prostor je v letu 2024 še obogatil svoje delovanje.
- Mestna občina Murska Sobota je skupaj s Krajevno skupnostjo Pušča ter Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota vzpostavila inovativni prostor, namenjen spodbujanju medsebojnega kreativnega soustvarjanja mladih Romov. Različni tematski dogodki v okviru predhodno vzpostavljene informacijske točke so mladim omogočili pridobivanje novih znanj in veščin. V hiši je tudi prostor namenjen »knjigobežnici«, kjer so na voljo različne knjige in druga romska literatura kot podpora pri izvedbi dogodkov. Hiša sobivanja in znanja je koncept sobivanja ljudi ter je namenjena prenosu informacij, hkrati pa ohranja in prenaša 110-letno zgodovino romskega naselja Pušča. Prostor je namenjen tudi dejavnostim skupnega pomena, spodbujanju medsebojne pomoči in vzpostavljanju povezav, kjer so ustvarjeni optimalni pogoji za izvajanje skupnostnih aktivnosti. Tako sta znanje in vedenje dostopna vsem in ta hiša je prostor, kjer se prepletajo preteklost, sedanjost in prihodnost skupnosti. Sicer pa je vzpostavitev Hiše sobivanja in znanja prva faza uresničitve privlačne Vasi sožitja na Pušči, ki smo jo zasnovali skupaj z različnimi institucijami. Ta projekt je izoblikovan kot privlačni turistični produkt, ki bo temeljil na romski tradiciji in zgodovini. V letu 2024 je bil prostor kot vzorčni primer prikazan različnim institucijam, zainteresiranim in občinam.

Na področju osnovnošolskega izobraževanja potekajo različne aktivnosti, med katerimi izpostavljamo predvsem te:

- Mestna občina Murska Sobota sofinancira dodatne programe v osnovnih šolah Mestne občine Murska Sobota. V dodatne programe (bralne aktivnosti, športne aktivnosti, turistični krožek, sodelovanje na tekmovanjih in podobno) se vključuje večina učencev šole, vključno z romsko populacijo.
- Za učence iz naselja Pušča je Mestna občina Murska Sobota organizirala avtobusni prevoz v šolo in iz šole, ki se financira iz občinskega proračuna. V letu 2024 smo za to namenili 27.409,95 EUR.
- Za učence s posebnimi potrebami iz naselja Pušča je Mestna občina Murska Sobota financirala posebni prevoz v šolo in iz šole s prilagojenim šolskim kombijem. Za ta prevoz je Mestna občina Murska Sobota v letu 2024 namenila 3.937,71 EUR.

PODROČJE PRIREDITEV IN RAZLIČNIH PROJEKTOV

Prav tako se romski populaciji pokrivajo aktivnosti na področju prireditev in različnih projektov. Tako smo v letu 2024 podprli tudi te aktivnosti in projekte v višini 2.650,00 EUR:

	Ustanova/društvo	Znesek v €	Namen
1.	Športno društvo NK Pušča	1.700,00	Sofinanciranje tekmovanja
2.	Društvo vstani Romski otrok	100,00	Sofinanciranje – nakup hrane za otroški tabor v času šolskih počitnic

FINANCIRANJE DELOVANJA PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA PUŠČA

Mestna občina stalno podpira delovanje Prostovoljnega gasilskega društva Pušča. V letu 2024 so se tako sredstva namenila za nakup gasilske opreme, tj. praporja v višini 700,00 EUR. Prav tako je prišlo

do prenosa lastništva gasilskega vozila GVM-1 znamke PEUGEOT BOXER kombi 33, 2,2/HDi L2H2 s Prostovoljnega gasilskega društva Murska Sobota v uporabo in posest Prostovoljnega gasilskega društva Pušča. Ocenjena vrednost vozila je 20.000,00 EUR z vključenim DDV.

Prostovoljno gasilsko društvo Pušča je v letu 2024 praznovalo 20. letnico delovanja, prireditve ob tem jubileju smo sofinancirali v višini 150,00 EUR.

FINANCIRANJE DELOVANJA KS PUŠČA IN TEKOČE VZDRŽEVANJE OBJEKTOV KS PUŠČA

V okviru Mestne občine Murska Sobota je ustanovljena Krajevna skupnost Pušča kot ožji del mestne občine in obsega naselje Pušča. Krajevna skupnost Pušča je pravna oseba javnega prava v okviru nalog, ki jih opravlja samostojno v skladu s Statutom Mestne občine Murska Sobota. Krajevna skupnost Pušča lahko opravlja naloge iz pristojnosti mestne občine, ki se nanašajo na prebivalce krajevne skupnosti, in so z odlokom prenesene v izvajanje njihovim svetom. Krajevna skupnost Pušča enako kot druge krajevne skupnosti v Mestni občini Murska Sobota zagotavlja vzdrževanje javnih nekategoriziranih cest na svojem območju, upravlja svoje premoženje ali premoženje mestne občine, ki ji je dano v uporabo, pospešuje kulturne, športne in druge društvene dejavnosti na svojem območju ter organizira kulturne, športne in druge prireditve oziroma nudi pomoč pri takih prireditvah, kadar je organizator mestna občina. Za uresničevanje teh nalog smo KS Pušča v letu 2024 zagotovili 16.508,21 EUR.

JAVNI ZAVODI, KATERIH USTANOVITELJICA JE OBČINA

V okviru mladinskega in kulturnega vključevanja Romov javni zavod Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota (MIKK) že več let romskemu društvu Romani Union Murska Sobota nudi prostor za izvedbo kulturnih dogodkov ob svetovnem dnevu Romov. Društvo Romani Union Murska Sobota z ustvarjalnimi delavnicami sodeluje tudi pri izvedbi družinskega piknika v Mestni občini Murska Sobota.

Poleg navedenih aktivnosti, ki potekajo neposredno v okviru Mestne občine Murska Sobota oziroma občinske uprave, na delovanje in izboljšanje položaja romske skupnosti s svojimi aktivnostmi v veliko prispevajo tudi javni zavodi, katerih ustanoviteljica je mestna občina. V okviru tega so del poročila pripravili Darko Rudaš (Razvojni center Murska Sobota), Rok Petje (Razvojni center Murska Sobota), in Dejan Dravec (direktor Ljudske univerze Murska Sobota).

SPREMLJANJE AKCIJSKEGA NAČRTA ZA RAZVOJ ROMSKE SKUPNOSTI

Mestna občina Murska Sobota je tudi v letu 2024 redno spremljala izvajanje akcijskega načrta. V letu 2023 je bil namreč sprejet akcijski načrt za razvoj romske skupnosti v Mestni občini Murska Sobota. Cilj Mestne občine Murska Sobota je ustvariti kakovostno, varno in privlačno okolje za romsko skupnost, kjer bodo lahko Romi enakopravno sodelovali v družbenem, gospodarskem in kulturnem življenju. S tem namenom jim bo zagotovljen enak dostop do izobraževanja, zaposlitve, zdravstvenega varstva in primernih bivalnih pogojev. Hkrati želimo opolnomočiti romsko skupnost, da bo lahko aktivno sodelovala pri oblikovanju lastne prihodnosti in prihodnosti širše družbe. Z ustvarjanjem priložnosti in razvojem spretnosti bomo opremili romsko skupnost z orodji in znanjem, ki jih potrebujejo za uspeh, pri čemer bomo posebno pozornost namenili mladim.

V dokumentu so opredeljena prednostna področja, ki jih je treba obravnavati glede razvoja romske skupnosti. Med njimi so zagotavljanje kakovostnega in zdravega bivalnega okolja, izboljšanje dostopa do stanovanj in stanovanjski razvoj Pušče. Poleg tega bo pozornost namenjena tudi izobraževanju, zaposlovanju in socialni varnosti romske skupnosti. Na podlagi akcijskega načrta so aktivnosti na različnih področjih potekale celo leto.

DELOVANJE INFORMACIJSKE TOČKE NA PUŠČI

Tudi v letu 2024 je na Pušči aktivno delovala informacijska točka, ki je ponujala številne koristne dejavnosti za pripadnike romske skupnosti, še posebej pa krajanke in krajane Pušče. V sklopu te informacijske točke je bilo na voljo obilo različnih možnosti, vključno z delavnicami, dogodki, izobraževanji, posveti in svetovanji, ki so potekali celo leto. Povezava med informacijsko točko in

skupnostjo je bila tesna, saj je sodelovalo kar 15 različnih organizacij in institucij, ki so prispevale raznolike vsebine ter celoletno podporo. Konec leta 2023 se je informacijska točka preselila v nov objekt, kjer deluje tudi knjigobežnica.

KNJIGOBEŽNICA

V objektu je poleg večnamenske dvorane v letu 2024 delovala knjigobežnica, vzpostavljena decembra 2023, ki je postala priljubljeni prostor za spodbujanje kulture in bralne pismenosti v lokalni skupnosti. Različne organizacije so v njej izvajale številne aktivnosti, namenjene predvsem otrokom, vključno z branjem pravljic, ustvarjalnimi delavnicami, literarnimi uricami in interaktivnimi predstavami. Knjigobežnica je poleg prostega dostopa do knjig omogočala tudi izmenjavo knjig med obiskovalci.

PROJEKтна PISARNA ZA RAZVOJ ROMSKE SKUPNOSTI

V okviru Razvojnega centra Murska Sobota je delovala projektna pisarna za razvoj romske skupnosti. Osnovni namen, zaradi katerega je vzpostavljena projektna pisarna za razvoj romske skupnosti, je potreba po celovitem in organiziranem razvoju romske skupnosti, medsebojnem povezovanju ter ustvarjanju novih priložnosti za izboljšanje položaja in življenjske ravni romske skupnosti v Murski Soboti. Pisarna je v letu 2024 pripravila tri mednarodne projekte, ki se osredotočajo tudi na razvoj romske skupnosti.

Razvojni center Murska Sobota je v okviru pisarne izvajal tudi projekte H2o, Romin in Naprej, ki se navezujejo tudi na razvoj romske skupnosti oziroma ranljive ciljne skupine.

Ključna področja delovanja projektna pisarne:

- Trajnostno vključevanje romske skupnosti v okolje s poudarkom na zaposlovanju.
- Opolnomočenje Romov s posebnim poudarkom na romskih ženskah in aktivaciji mladih.
- Zagotovitev podpornega okolja za razvoj romske skupnosti.
- Koordinacija deležnikov za celoviti in organizirani razvoj romske skupnosti.
- Priprava in izvedba romskih projektov.
- Krepitev položaja Mestne občine Murska Sobota v domačem in mednarodnem okolju na področju reševanja romskega vprašanja.

Ključne aktivnosti:

- Aktivno izvajanje treh projektov Erasmus+ in scicer h2o in Romin.
- Priprava treh projektov na področju romske skupnosti za program Erasmus+.
- Pripravljeni akcijski načrti za razvoj romske skupnosti v Občini Šalovci.
- Organizacija mednarodne konference H2O s 100 udeleženci.
- Strokovna podpora pri izvedbi projekta iz razpisa za zagotavljanje romske infrastrukture in poprojektne aktivnosti.
- Zasnova projekta za prijavo na nov razpis v letu 2025.
- Pripravili smo deset prijav na razpis Eko sklada za ranljive družbene skupine na Pušči v sodelovanju s svetovalci Eko sklada.
- Zagotavljanje delovanja informacijske točke ter Hiše sobivanja in znanja.
- Strokovna podpora romskim društvom in KS Pušča.
- Priprava in izvedba dogodkov v zvezi z romsko skupnostjo (predstavitev Pušče kot primera dobre prakse za obiskovalce Pušče).
- Razvoj turističnega produkta.
- 420 osebam smo prikazali Puščo kot primer dobre prakse.
- Priprava predstavitve in sprejema občinske uprave Občine Brežice z institucijami.
- Sodelovanje pri načrtovanju in izvedbi dogodkov in drugih aktivnosti s področja razvoja romske skupnosti.
- Svetovanje in podpora občinski upravi Mestne občine Murska Sobota pri reševanju romskega vprašanja.
- Sodelovanje in podpora javnim institucijam pri reševanju romskega vprašanja.

VARNOSTNI SOSVET

Varnostni sosvet je bil ustanovljen 23. decembra 2021 med Policijsko upravo Murska Sobota in Romsko skupnostjo v Pomurju kot projekt partnerskega sodelovanja. Člani varnostnega sosveta aktivno sodelujejo pri delu posvetovalnega telesa, dajejo pobude in predloge za reševanje varnostnih težav, izvajajo naloge, ki so jih prostovoljno sprejeli in delajo v korist splošne varnosti. Varnostni sosvet obravnava in analizira varnostne razmere s področja klasične kriminalitete, javnega reda in miru, varnosti v cestnem prometu, zaščite in reševanja, vandalizma ter drugih varnostnih dogodkov, predlaga ukrepe za zagotavljanje prijaznejšega in varnejšega življenja in bivalnega okolja ter predlaga sporočila s preventivno vsebino.

Aktivnosti v letu 2024:

- 6. seja varnostnega sosveta romske skupnosti v Pomurju 28. maja 2024 na policijski postaji Murska Sobota (v nadaljnjem besedilu: PP Murska Sobota).
- 7. seja varnostnega sosveta romske skupnosti Pomurja 4. decembra 2024 na policijski postaji Murska Sobota.

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

V Mestni občini Murska Sobota posebne programe na področju izobraževanja in usposabljanja odraslih zagotavlja Ljudska univerza Murska Sobota, ki je izvajala programe, v okviru katerih vsebinsko obravnavajo predstavnike romske populacije, in sicer:

- dejavnost svetovanja v izobraževanju odraslih,
- osnovna šola za odrasle,
- program PUM-o+ Projektno učenje mlajših odraslih,
- druge projektne izvedbe (zdaj projektne izvedbe ministrstvo za digitalno preobrazbo) in
- druge priložnostne programske oblike.

Svetovanje v okviru izobraževanja odraslih in obravnave romske populacije (MVI, javna mreža) Slovenije:

V javnem zavodu Ljudska univerza Murska Sobota, ki je dejavnost izobraževanja odraslih, delamo z romsko populacijo programsko, kar pomeni, da jih obravnavamo v različnih izvedbenih oblikah v okviru svoje dejavnosti. Količina programov je odvisna od naše uspešnosti na razpisih in od prednostnih nalog posameznega finančnega obdobja.

Dejavnosti v zavodu, v okviru katerih vsebinsko obravnavamo predstavnike romske populacije:

- Dejavnost svetovanja v izobraževanju odraslih.
- Osnovna šola za odrasle.
- Program PUM-o+ Projektno učenje mlajših odraslih.
- Program socialne aktivacije.
- Druge projektne izvedbe (lani projektne izvedbe ministrstva za digitalno preobrazbo).
- Druge priložnostne programske oblike (ZRSZ in podobno).

Svetovanje v izobraževanju odraslih in obravnava romske populacije (MVI, javna mreža)

V okviru svetovanja v izobraževanju odraslih je med vsemi odjemalci storitev sistematično od štiri do pet odstotkov romske populacije. Pri njih prepoznavamo značilne večplastne sistemske ovire, prva in najhujša med njimi je standardna odsotnost povezave med potrebo po izobraževanju ter možnostmi za izboljšanje kakovosti poznejšega življenja in poklicne uspešnosti.

Pogosto komentirajo, da tudi, če bodo končali izobraževanje, ne verjamejo, da jim bo to med našo (slovensko) populacijo kakor koli koristilo zaradi prikritega rasizma in nejevolje delodajalcev ob najemanju romske delovne sile (seveda to ni mišljeno absolutno, temveč kot prepogosto).

Pri svetovalnih obravnavah jih usmerjamo v osnovno šolo za odrasle, v program PUMo+, programe socialne aktivacije in podobno. Opažamo njihovo trdno prepričanost, zaradi katere je zelo težko izvesti vsebinsko animacijo in doseči uporabno stopnjo motivacije za kar koli. Njihovo razmišljanje o udeležbah v kakršnih koli programih je zelo pogosto povezano izključno s prejemanjem denarja v obliki različnih socialnih transferjev. Če od ZRSZ na primer dobijo sredstva za udeležbo v programu PUM-o+

(pogovorno: program šolskih osipnikov), bodo program obiskovali, če ne, je možnost za njihov obisk programa minimalna.

Svetovalna dejavnost je pri nas splošna vstopna točka tako za romsko kot druge segmente lokalne populacije. Tu dodajamo še, da se svetovana dejavnost, kjer se obravnava romska populacija, izvaja tudi po drugih LU po Sloveniji, tako da gre za pristop na državni ravni, in ne le lokalni pristop.

Metodologijo za izvajanje svetovane dejavnosti določa in upravlja nacionalni vodja svetovalne dejavnosti v javni mreži RS, Andragoški center Slovenije.

Obravnavanje romske populacije v osnovni šoli za odrasle (program MVI)

Ob prvem osebnem stiku s kandidati in njihovimi starši, če gre za mladoletno osebo, se izvedeta informativni razgovor in informativni vpis, na katerem so seznanjeni s programom, skupaj pregledamo spričevala rednega izobraževanja in pripravimo smernice za osebni izobraževalni načrt.

Pouk na Ljudski univerzi Murska Sobota je organiziran na razredni predmetni način, to pomeni, da udeleženci obiskujejo posamezni razred in opravljajo predmete glede na zastavljeni urnik. V enem semestru je mogoče opraviti en razred, v enem šolskem letu torej dva razreda. Občasno takšen način dela dopolnjujemo tudi z drugimi oblikami izobraževalnega dela, kot so konzultacije, priprave na izpit in samostojno učenje. Ves čas je udeležencem na voljo učna pomoč.

Na urniku so predvidene tudi redne razredne ure, ki so namenjene pregledu opravljenih obveznosti udeležencev, seznanjanju z učnimi in drugimi težavami, razredno klimo, organizaciji učne pomoči in vodenega samostojnega učenja ter pogovoru z udeleženci. V sklopu razrednih ur rešujemo tudi konflikte v okviru oddelkov, ki občasno nastanejo ob začetku izvedbe programa. Načeloma pa nimamo večjih disciplinskih težav pri izvajanju pouka, rešujemo jih sproti z individualnimi pogovori oziroma mediacijo med udeleženci. Med rednimi kršitvami je zlasti motenje pouka z uporabo mobilnih telefonov.

Obiskovanje predavanj za udeležence ni obvezno, je pa za lažje učenje in uspešnost zelo priporočljivo. Obvezna prisotnost je zahtevana za osebe, ki jih v izobraževanje napoti Zavod RS za zaposlovanje ali sodišče.

Med izobraževanjem so vsa učna gradiva in vsi pripomočki za udeležence brezplačni. S starši mladoletnih navezujemo redne stike, saj jih mesečno pisno obveščamo o prisotnosti in uspešnosti njihovega otroka.

Romi v programu osnovna šola za odrasle so glavna udeležencev, na Ljudski univerzi Murska Sobota je delež vpisanih med 80 in 90 odstotkov na semester. V zadnjem desetletju se vpisujejo večinoma mlajši odrasli, najstniki, ki zaradi vzgojnih in učnih težav ne končajo rednega programa osnovne šole. Pri udeležencih zaznamo zelo nizko motivacijo za učenje, slabe izkušnje z rednim izobraževanjem, pomanjkanje učnih navad, spretnosti, tehnik in strategij, kar otežuje delo predavateljev in zmanjšuje uspešnost za dokončanje programa. Znanje, spretnosti in splošna razgledanost udeležencev so precej slabši od pričakovanih in glede na uspešnost opravljenih razredov osnovne šole. Zato je učenje šolske snovi počasnejše in za doseganje minimalnih standardov znanja potrebujejo bistveno več časa, kar se odraža na uspešnosti. K temu pri nekaterih pripomore tudi neredno obiskovanje pouka, saj so že vpeti v družinske obveznosti. Velika ovira je tudi njihov socialni položaj, saj so večinoma prejemniki socialnih transferjev, ki jih prejmejo ob izpolnjevanju pogojev Zavoda RS za zaposlovanje, če se odločijo za obiskovanje in dokončanje osnovne šole.

Učni proces vsebinsko prilagajamo predznanju udeležencev programa ter njihovim življenjskim izkušnjam in družinskemu ozadju. Predavatelji se trudimo in dajemo poudarek na minimalnih standardih, ki jih skušamo doseči s ponavljanjem in utrjevanjem učne snovi. Ker je pouk v osnovni šoli za odrasle zelo strnjen in je na voljo manjše število izvedbenih ur pouka, udeležencem nudimo dodatno učno pomoč, imajo pa tudi možnost samostojnega učenja v središču za samostojno učenje. Poudarek dajemo vseživljenjskemu izobraževanju, medpredmetnemu povezovanju in demokratičnim odnosom. V izobraževalnem procesu z odraslimi udeleženci se trudimo, da bi ti izgubili strah pred avtoritativno vlogo predavatelja in postali bolj zaupljivi, samozavestni in se tako izognili negativnim učnim izkušnjam.

Pravico imajo izražati svoje mnenje, vendar se od njih pričakuje spoštljiv odnos in enakopravno komuniciranje med vsemi sodelujočimi v učnem procesu.

Osnovna šola za odrasle se ne izvaja samo pri nas, temveč po več LU-jih po Sloveniji, je pa pri nas v Murski Soboti in v Črnomlju v Beli krajini odstotkovno udeležen daleč največ romske populacije.

Na te mestu dodajam, da očitno delamo dobro, saj je bil pravkar končan vpis v spomladanski semester, ki je povečal obseg vpisa za približno 25 odstotkov.

Vključevanje in obravnava romske populacije v okviru programa PUM-o+ (program MDDSZ)

Podrobni opis programa je na spletni strani Ljudske univerze Murska Sobota, www.lums.si na povezavi <https://www.lums.si/projekti/pum-o-2/>.

Program na Ljudski univerzi Murska Sobota izvajamo že od 14. februarja 2000.

Za skupino udeležencev so predpisani trije mentorji, zdaj tudi delujejo trije mentorji. Svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih za potrebe udeležencev v programu izvajajo svetovalci Svetovalnega središča Murska Sobota, ki je v pomoč pri usmerjanju udeležencev glede izpolnjevanja njihovih potreb.

V vseh 25 letih so v skupino 18 do 24 udeležencev vključeni tudi Romi. Z leti se število njihovih vključitev povečuje. Če je ob začetku izvajanja programa veljalo v dogovoru z ZRSZ, da je vključena tretjina Romov, je zdaj iz leta v leto in iz generacije v generacijo število vključenih iz romske populacije čedalje večje.

Imajo končano OŠO, nekateri jo še končujejo. Eni so opustili srednješolsko izobraževanje, nekateri nadaljujejo opravljanje zaostalih obveznosti, nekaj jih pa izbira novo smer šolanja.

V programu sodelujejo pri vseh navedenih dejavnostih v opisu programa, posebej pa se mentorji posvečamo individualnim razgovorom z njimi, na poznavanje in spoštovanje njihove tradicije, vključevanju v dogodke v lokalnem okolju, opismenjevanju v slovenskem jeziku, računstvo, pridobivanje veščin za življenjsko uspešnost, navajanje na odgovornost in samoiniciativnost, priprave na razgovore za delo, pisanje prošenj, predstavitve poklicev, usposobljenost IKT, razlage o učenju CPP, navajanje na zdrav življenjski slog in spodbujanje za obisk zobozdravnika in ginekologa. Se pa hitro sami znajdejo, ko je treba k zdravniku po bolniško, že tudi ob blagem prehladu.

Pri romski populaciji opazamo velik interes za delo v tujini, predvsem v bližnji Avstriji. Tako tudi motivacija, da jih večina želi čim prej opraviti voziški izpit. Je pa želja po delu v Avstriji povezana z zgoraj omenjenim rasizmom in slabim zaposlovanjem romske populacije pri lokalnih delodajalcih. Ko pripadniki romske populacije izjavljajo, da ne vidijo povezave med na primer končano osnovno šolo in boljšim življenjem, pravijo takoj, da bodo šli v Avstrijo, ker Avstrijcev ne moti, da so Romi, če so le pridni in delovni, Romi pa si tako zagotovijo varno in predvidljivo življenjsko in poklicno prihodnost.

Posebnost so mlade družine, občasno imamo vključene pare in posameznike z otroki, kar pomeni novo vsebino dejavnosti; tudi družinska vzgoja, nega otrok. Velikokrat je zaradi tega otežen obisk programa. Pogosti so izostanki tudi zaradi oddaljenosti kraja bivanja, saj so vključeni iz celotnega Pomurja. Obisk je otežen tudi v času šolskih počitnic, ko šolski avtobusi ne vozijo. Ta težava v povezavi z njimi velja za vse programe na LUMS.

Udeleženci dobivajo po pogodbi z ZRSZ povrnjene potne stroške in dnevno aktivnost, vendar morajo ob začetku programa denar zalagati do dva meseca do prvega izplačila. Tudi to je dodatna težava za redno obiskovanje programa. Vse navedene težave že dolgo sporočamo pristojnim institucijam.

Mentorji stalno navajamo na sožitje in medsebojno spoštovanje vseh udeležencev, za nemoten potek programa.

Zdaj je v programu med vsemi udeleženi približno 40 odstotkov romske populacije.

Vključevanje romske populacije v program socialne aktivacije

Od leta 2024 smo prvič kot projektni partner udeleženi tudi pri izvedbi programov socialne aktivacije. V tem programu so vsi udeleženci pripadniki romske populacije. Tu gre za podobne zgodbe kot v programu PUM-O+, je pa program namenjen resocializaciji, zato ničesar ne jemljemo kot negativno, temveč kot izziv. Je pa vpliv okolja pogosto prevelik in preveč odločilen (vpliv drugih bližnjih na udeležence), da bi lahko pozitivno vplivali na vse udeležence v vseh njihovih segmentih potreb, zato smo zadovoljni, da kar 80 odstotkov udeležencev programa pol leta po začetku izvedbe izpolnjuje pogoje glede zahtevanega obsega obiska programa.

AKTIVNOSTI ROMSKE SKUPNOSTI V MESTNI OBČINI MURSKA SOBOTA V LETU 2024

Romska skupnost je v Mestni občini Murska Sobota zelo aktivna zaradi dolgotrajnega, sobivanjskega in intenzivnega dela posameznikov, društev, zvez, institucij in organizacij, kar romski populaciji daje občutek pripadnosti družbi, hkrati pa razvija romsko kulturo in identiteto. Tako so bili v letu 2024 izvedeni različni dogodki, od katerih izpostavljam največje.

PGD PUŠČA

- junij 2024: gasilske občinske vaje Gasilske zveze MOMS na Pušči - tekmovalo je 25 ekip iz vseh starostnih generacij. Vaje so bile namenjene preverjanju usposobljenosti gasilcev in pripravljenosti na različne intervencije.
- 21. julij 2024: 20 let PGD Pušča - prevzem prapora in vozila GVM-1. PGD Pušča je ob 20. obletnici delovanja prejel nov prapor in novo gasilsko vozilo, kar je bil pomemben dogodek za celotno društvo.
- Mesec požarne varnosti: PGD Pušča je izvedla evakuacijsko vajo. Evakuacijska vaja je bila izvedena z namenom ozaveščanja prebivalcev o požarni varnosti in pripravljenosti na morebitne požarne dogodke.
- Obisk PGD Pušča v Dobruški vasi: ob 20. obletnici delovanja so člani PGD Pušča obiskali romsko naselje Dobruška vas v občini Škocjan. Razstavili so svoji dve gasilski vozili, predstavili delovanje društva in tamkaj živeče Rome spodbudili k razmišljanju in napredku na gasilskem področju.
- V sredo, 18. septembra 2024, je Puščo obiskala predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar. Po ogledu vrtca, prerezu slavnostnega traku ob odprtju novega mostička in po zasaditvi slavnostne lipe v spominskem parku in drevoredu sožitja se je nato srečala še z Romi in Rominjami iz Pušče.

Romsko društvo Romani Union Murska Sobota, Inštitut za Romološke študije izobraževanje in kulturo, Zveza Romov Slovenije

Osrednja prireditev ob mednarodnem dnevu Romov je bila 6. aprila 2024 v gledališki dvorani Park Murska Sobota. Organizator je bila Zveze Romov Slovenije. Pozdravni nagovor je imel mag. Jožek Horvat Muc, predsednik Zveze Romov Slovenije, slavnostni govornik je bil Matjaž Nemec, evropski poslanec. Mag. Damjan Anželj, župan Mestne občine Murska Sobota, je od Zveze Romov Slovenije prejel plaketo za uspešno delo na področju reševanja romskega vprašanja v Mestni občini Murska Sobota.

V MIKK-u je bila 10. januarja 2024 predstavitev hindujskega jezika in tečaja hindija ter prireditev ob mednarodnem dnevu hindija. Organizatorja sta bila Inštitut za romološke študije, izobraževanje in kulturo in veleposlaništvo Indije. Prisotne sta pozdravila mag. Jožek Horvat Muc, direktor IRŠIKa, in Jure Lang, podžupan Mestne občine Murska Sobota. Slavnostna gostja je bila njena ekscelenca Namrata S. Kumar, veleposlanica Indije.

V Dvorcu Rakičan je bila 21. maja 2024 okrogla miza o vlogi romskih medijev. Organizatorja dogodka sta bila Zveza Romov Slovenije in Radio Romic. Na okrogli mizi so sodelovali predstavniki romskih medijev iz Avstrije, Madžarske, Francije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije, Kosova, Makedonije in Slovenije. Udeležence je v imenu Mestne občine Murska Sobota pozdravil župan mag. Damjan Anželj, v imenu urada za narodnosti v. d. direktorja Rok Petje in v imenu Zveze Romov Slovenije mag. Jožek Horvat Muc.

Prav tako je bila v letu 2024 razstava Ej Romale – Prekmurški Romi v sliki in besedi, ki jo je pripravil Arhiv Maribor, Izpostava Prekmurje. Na razstavi sta sodelovala tudi Evropski muzej romske zgodovine in kulture Murska Sobota in Zveza Romov Slovenije.

2. avgusta, ki je mednarodni dan spomina na romski genocid v drugi svetovni vojni, so na ta dan Zveza Romov Slovenije, Romani Union Murska Sobota, Evropska romska zveza Mestne občine Murska Sobota ter Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija organizirali spominsko slovesnost, ki je bila v prostorih Arhiva Maribor, Izpostava Prekmurje. Prisotne so nagovorili Marjan Šiftar, predsednik Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija, mag. Jožek Horvat Muc, predsednik Zveze Romov Slovenije, in mag. Damjan Anželj, župan Mestne občine Murska Sobota. Slavnostni govornik je bil mag. Dejan Židan, državni sekretar na ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport. Dogodka sta se udeležila tudi prvi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan in Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti.

Projekti romskega društva Romani Union Murska Sobota se izvajajo že več let, tudi v letu 2024 so bile izvedene delavnice in aktivnosti na področju zdravja. Izvajalci aktivnosti so bili člani društva, ki imajo končano srednjo šolo s področja zdravstva, in medicinsko osebje Zdravstvenega doma Murska Sobota.

Ob mednarodnem dnevu romskega jezika 5. novembra so Inštitut za romološke študije, izobraževanje in kulturo, Zveza Romov Slovenije v sodelovanju s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota izvedli projekt poučevanje romskega jezika.

Zveza za razvoj romske manjšine – Preporod

Najzanimivejše aktivnosti:

- Dan žena na Pušči: 8. marca 2024 je v večnamenski dvorani Pušča potekal dan žena, ki sta ga organizirala Zveza za razvoj romske manjšine Preporod in Krajevna skupnost Pušča. Žene in matere so si ogledale kulturni program, v katerem so nastopali otroci iz vrtca Enote Romano. Po kulturnem programu so se udeleženske družile, pogovarjale in izmenjavale recepte.
- Predstavitve Pušče udeležencem javnih institucij: 16. maja 2024 je Puščo obiskalo 120 udeležencev iz različnih javnih institucij. Obiskovalci so si ogledali kraj in spoznavali lokalno kulturo s posebnim poudarkom na romski skupnosti. Domačini so goste seznanili z bogato romsko kulturo in pomembnostjo romskih žensk v skupnosti.
- Priprava fotografij o Pušči: pripravljene so bile fotografije in razstava, ki prikazuje razvoj Pušče in pridobitve, ki so nastale v naselju. Razstava je bila prvič prikazana ob obisku predsednice države.
- Pravlјice ob 8. februarju: ob slovenskem kulturnem prazniku 8. februarja je potekalo branje pravljic, ki so se ga udeležili romski otroci in romske ženske.
- Ob svetovnem dnevu Romov je skupina Romano Glauso izdala novo skladbo, ki je bila poslana v svet na ta dan v Murski Soboti.
- Razvoj turističnega paketa, ki je nadaljevanje spodbujanja turizma na Pušči in vključevanja Romov v širše družbeno okolje
- Sodelovanje pri izvedbi obiska predsednice države Nataše Pirc Musar.

Romska športna Zveza Slovenije

V petek, 27. septembra 2024, je na Osnovni šoli III v Murski Soboti potekala uspešna romska mini olimpijada, ki je povezala več kot 150 otrok iz lokalnih šol ter poudarila pomen športa pri spodbujanju sožitja in prijateljstva. Dogodek je bil še posebej namenjen vključevanju romskih otrok in je potekal pod okriljem Romske športne zveze Slovenije. Otroci so se pomerili v različnih športnih disciplinah, kot so tek, skoki in metanje žoge, ter se pri tem neizmerno zabavali. Poleg športnih aktivnosti so organizatorji pripravili tudi pester spremljevalni program, ki je vključeval glasbene nastope in animacije. Romska mini olimpijada je bila odlična priložnost za druženje, spoznavanje novih prijateljev in krepitev občutka pripadnosti skupnosti.

Aktivnosti romskega kulturnega in turističnega društva Pušča in Zveze za razvoj romskega turizma športa in kulture RS Nova pot – Nevo Drom

- Ustvarjalne delavnice za otroke: izvedenih je bilo več kot 24 ustvarjalnih delavnic, tematsko povezanih s prazniki. Otroci so razvijali ustvarjalne spretnosti in poglobljali znanje o romski kulturi in običajih.
- Tabori za otroke in mlade: tabori so nudili pridobivanje novih znanj in veščin s poudarkom na pomenu izobraževanja. Dolgotrajnejši tabori so spodbujali druženje, občutek pripadnosti in mreženje.
- Delavnice zdrave prehrane: v sodelovanju s Hišo sadeži družbe so bile izvedene delavnice o uravnoveženi prehrani in pripravi zdravih obrokov.
- Delavnice za spodbujanje izobraževanja: organizirane so bile delavnice o možnostih izobraževanja, komuniciranju in reševanju konfliktov ter medsebojnih odnosih in čustvih.
- Poletni in krompirjevi počitniški tabori: izvedena sta bila dva tabora, poletni v Poreču za otroke iz ranljivih skupin in krompirjev počitniški tabor v Pušči, ki je vključeval bralne urice in medgeneracijsko povezovanje.
- Predstavitve neformalnih izobraževanj: prikazana so bila neformalna usposabljanja in izobraževanja.
- Pripravljalna delavnica in obisk v predsedniški palači: organizirana je bila delavnica pred obiskom romskih žensk v predsedniški palači, kjer so se pogovarjali o izobraževanju romskih otrok.
- Svetovna kavarna in zajtrki za ženske: organizirane so bile delavnice in zajtrki za ženske, namenjeni spodbujanju sobivanja in izmenjavi izkušenj.
- Tekmovanje v kuhanju ciganskega golaža: organizirano je bilo tekmovanje, ki je spodbujalo sobivanje med Romi in večinskim prebivalstvom.
- Izdaja knjige Romska prehranska dediščina: izdana je bila knjiga z 42 romskimi jedmi s poudarkom na kraju Pušča.

POVZETEK

Mestna občina Murska Sobota se zaveda dodane vrednosti, ki jo pomenita romska skupnost in romsko naselje v občini, zato se vsako leto poseben poudarek namenja medkulturnemu dialogu, različnim investicijam, dogodkom in aktivnostim glede na potrebe in sredstva, ki so za to na voljo, ki jih bomo z vso odgovornostjo izvajali tudi v prihodnje.

Zaradi obsežnih vlaganj v infrastrukturo v prejšnjih letih tudi v letu 2023 (sočasno urejanje cest v romskem naselju Pušča – 1. faza in nadgradnja vodovoda sistema B), smo v 2024 imeli nižje stroške kot prejšnja leta, saj gre za finančno, organizacijsko vsebinsko zahtevne projekte, trajajoče več let, tako so se za ta dva projekta v letu 2024 še odpravljale nekatere pomanjkljivosti.

Za leto 2025 pa ponovno načrtujemo večji projekt 1. faze komunalnega opremljanja novega dela naselja Pušča – 1. faza (severovzhodni del), za kar smo se v januarju 2025 prijavili na razpis MKRR za sofinanciranje osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih. II. fazo opremljanja novega dela romskega naselja (severni del) načrtujemo za leto 2026 s prijavo na razpis za romsko infrastrukturo, kjer bomo oddali prijavo v maju letos, predhodno pa moramo pridobiti še preostala zemljišča in gradbeno dovoljenje, saj vsaka investicija zahteva pripravo dokumentacije in ureditev lastniških razmerij, kar je pogosto večletni postopek.

V poročilu so navedene večje aktivnosti. Žal v pripravljeno preglednico v excelu vsega ni bilo mogoče vnesti, saj ste v njih zahtevali specifične podatke, nikakor pa ne moremo mimo dejstva, da tudi druge aktivnosti za romsko populacijo, ki se izvajajo na območju Mestne občine Murska Sobota, niso enako pomembne. Razvoj in predvsem integracija romske skupnosti se pogosto najbolj bogati z manjšimi projekti in aktivnostmi, v katerih imajo Romi možnost aktivnega sodelovanja in s tem krepitev pripadnosti družbi in predvsem za njihov osebni razvoj in razvijanje romske dediščine. Prav tako niso vključeni stroški vzdrževanja javnih površin v romskih naseljih (vzdrževanje javne razsvetljave, zelenic in podobno), saj jih ne vodimo ločeno in so v sklopu pogodb za izvajanje GJS tako, da jih v tem poročilu tudi nismo finančno ovrednotili in upoštevali pri podatkih v excelovi preglednici.

1.13 Mestna občina Novo mesto

Poročilo za leto 2023

Mestna občina Novo mesto je v letu 2022 sprejela podroben področni program za obravnavo romskega vprašanja, ki je zajemal cilje, ukrepe in kazalnike do leta 2030.

V letu 2023 je Mestna občina Novo mesto izvedla te ukrepe in aktivnosti:

Urejanje prostorskega vprašanja romskih naselij in izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti

V okviru tega ukrepa je občina sanirala cesto v naselju Stranska vas (Kremenjak) v dolžini približno 260 metrov in izvedla investicijo na Kamencih. Gasilski reševalni center Novo mesto je skupaj s prostovoljnimi gasilskimi društvi izvedel več intervencij v romskih naseljih (požari in eksplozije v naravi oziroma na prostem, požari na prometnih sredstvih, požari v komunalnih in drugih zabojskih ter požari v objektih). Izvedeno je bilo tudi cepljenje potepuških psov.

Za izvedbo ukrepa je občina namenila 264.243,10 EUR.

Vzgoja in izobraževanje ter zvišanje izobrazbene ravni pripadnikov romske skupnosti

Občina je v okviru programa »Učna pomoč in mentorstvo romskim učencem« štirim osnovnim šolam (Bršljin, Center, Dragotina Ketteja in Drska) zagotavljala sredstva za plače, prispevke in druge osebne prejemke romskih koordinatorjev s V. stopnjo izobrazbe. Ti so bili v posameznih šolah pristojni za razreševanje konfliktov, koordinacijo dela z učenci Romi, povezovanje šole z romskimi naselji in starši ter usklajevanje dela javnih delavcev in romskih pomočnikov.

Osnovni šoli Bršljin je občina zagotovila sredstva za strokovnega delavca s VII. stopnjo izobrazbe za nudenje učne pomoči romskim učencem. Poleg tega je občina zagotavljala brezplačni prevoz vseh romskih učencev do osnovnih šol, kar je prispevalo k večji prisotnosti v šolskem sistemu. Zaradi dodatnih oddelkov ob znižanih normativih je občina krila višje materialne stroške osnovnim šolam.

Občina je sofinancirala zaposlitev za delo na področju romskega vprašanja, koordinacijo priprave ukrepov, javne delavce ter programe v romskih naseljih Brezje – Žabjak in Jedinščica. Sofinanciran je bil tudi center za Rome.

Sredstva so bila namenjena tudi za novorojence in enkratne socialne pomoči pripadnikom romske skupnosti. Nadaljevalo se je sodelovanje z nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju izobraževanja, usposabljanja in vzgoje Romov.

Namen programov je bil prispevati k večji vključenosti otrok in mladih Romov v izobraževalni sistem, sistem zaposlovanja ter prostčasne in kulturne dejavnosti. Povprečno se je mesečno na obeh lokacijah vključilo približno 110 uporabnikov, ki so bili vključeni v program 15 ur mesečno.

Za izvedbo ukrepa je občina namenila 435.050 EUR.

Spodbujanje zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja pripadnikov romske skupnosti

Občina je sodelovala z Razvojnim izobraževalnim centrom Novo mesto, ki je izvajal programe izobraževanja odraslih Romov. Podprti so bili ti programi in projekti:

- programi za motivacijo Romov za vključevanje v izobraževanje in usposabljanje za življenje (na primer funkcionalna pismenost, kultura, stereotipi, zdrav način življenja, prometna varnost, tradicija in zgodovina),
- projekt Večnamenski romski center Novo mesto,
- osnovna šola za odrasle,
- projekt Socialna aktivacija.

Občina je v okviru ukrepa sofinancirala tudi vključevanje romskih predstavnikov v organe lokalne samouprave z udeležbo romskega svetnika na sejah in odborih občinskega sveta.

Za izvedbo ukrepa je občina namenila približno 17.700 EUR.

Spodbujanje ohranjanja in razvoja romskega jezika ter kulturne, informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti

Občina je z javnim razpisom za sofinanciranje delovanja organizacij sodelovala s tremi društvi, ki delujejo na področju ohranjanja in razvoja romske kulture. Eno društvo je v celoti izvajalo programe ohranjanja kulturnega izročila s plesom, jezikom in ustvarjalnim izražanjem (slikanje, fotografija). Delno sta na tem področju delovala tudi Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto ter Društvo Arabeska/Luna in Sonce.

Za ta namen je občina namenila 7.000 EUR.

Poročilo za leto 2024

Mestna občina Novo mesto je v letu 2022 sprejela podrobni področni program (strategijo) za reševanje položaja romske skupnosti, ki je zajemal cilje, ukrepe in kazalnike do leta 2030.

V letu 2024 je Mestna občina Novo mesto izvedla te ukrepe in aktivnosti:

Urejanje prostorskega vprašanja romskih naselij in izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti

Občina je sanirala cesto JP 799581 v dolžini 40 metrov in dobavila 5 m³ peska na JP 799557 v naselju Poganška ulica v skupni vrednosti 7.660 EUR. Gasilsko reševalni center Novo mesto je skupaj s prostovoljnimi gasilskimi društvi izvedel več intervencij v romskih naseljih (požari in eksplozije v naravi oziroma na prostem, požari na prometnih sredstvih, požari v komunalnih in drugih zabojnikih ter požari v objektih). Strošek intervencij je znašal 31.000 EUR.

Izvedeni sta bili tudi dezinfekcija in deratizacija v kontaminiranih domovih v romskih naseljih. Občina je urejala lastninske pravice v naselju Brezje, vendar pri romski populaciji ni bilo zaznani interesa za to. Razlogi za to so bili povezani z vplivom lastništva na višino socialnih transferjev in z možnostjo izvršbe zaradi obstoječih dolgov.

Občina je nadaljevala podeljevanje stavbnih pravic, ki omogočajo nadaljnje postopke za legalizacijo domov. Napredka na tem področju ni bilo, saj so prebivalci napačno prepričani, da sklenitev stavbne pravice že pomeni pridobitev priklopa na elektriko in vodo. Doslej se je za urejanje dokumentacije, ki vodi do legalizacije, odločila le ena družina, ki pa postopka še ni končala.

Velika ovira je dejstvo, da so skoraj vsi objekti zgrajeni v nasprotju z veljavnimi prostorskimi akti, kar onemogoča njihovo legalizacijo v obstoječi obliki. Kljub redni prisotnosti na terenu in sodelovanju z gradbeno inšpekcijo je bilo zaznано, da se črne gradnje v romskih naseljih nekontrolirano širijo, kar vpliva tako na življenje v naselju kot tudi na življenje večinskega prebivalstva.

Občina je v okviru ukrepa financirala tudi zaposlitve za delo na tem področju.

Za izvedbo ukrepov je Mestna občina Novo mesto namenila skupno 73.500 EUR.

Vzgoja in izobraževanje ter zvišanje izobrazbene ravni pripadnikov romske skupnosti

Občina je v okviru programa »Učna pomoč in mentorstvo romskim učencem« štirim osnovnim šolam (Bršljin, Center, Dragotina Ketteja in Drska) zagotavljala sredstva za plače, prispevke in druge osebne prejemke romskih koordinatorjev s V. stopnjo izobrazbe. Ti so v posameznih šolah zagotavljali razreševanje konfliktov, koordinacijo dela z učenci Romi, povezovanje šole z romskimi naselji in starši ter usklajevanje dela javnih delavcev in romskih pomočnikov.

Osnovni šoli Bršljin je občina zagotovila sredstva za strokovnega delavca s VII. stopnjo izobrazbe za nudenje učne pomoči romskim učencem. Poleg tega je zagotavljala brezplačni prevoz vseh romskih učencev do osnovnih šol, kar je prispevalo k večji prisotnosti v šolskem sistemu. Zaradi dodatnih

oddelkov ob znižanih normativih je občina krila višje materialne stroške osnovnim šolam, investicijsko vzdrževanje ter zavarovanje.

Občina je nadaljevala sodelovanje z nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju izobraževanja, usposabljanja in vzgoje Romov. Sofinancirala je javne delavce in nudila finančno podporo za izvajanje programov v romskih naseljih Brezje – Žabjak in Jedinščica ter zagotavljala prostore za izvedbo programov nevladnih organizacij in zavodov v naseljih Šmihel, Jedinščica in Brezje.

Namen programov je bil prispevati k večji vključenosti otrok in mladih Romov v izobraževalni sistem, sistem zaposlovanja ter priložnosti in kulturne dejavnosti. Povprečno se je mesečno na vseh lokacijah vključilo približno 130 uporabnikov, ki so bili vključeni v program 15 ur mesečno.

Občina je sredstva namenila tudi za novorojence in enkratne socialne pomoči pripadnikom romske skupnosti.

Za izvedbo ukrepov je Mestna občina Novo mesto namenila skupno 813.840 EUR.

Spodbujanje zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja pripadnikov romske skupnosti

Občina je sodelovala z Razvojnim izobraževalnim centrom Novo mesto, ki je izvajal programe izobraževanja odraslih Romov. Podprti so bili ti programi in projekti:

- programi za motivacijo Romov za vključevanje v izobraževanje in usposabljanje za življenje (na primer funkcionalna pismenost, kultura, stereotipi, zdrav način življenja, prometna varnost, tradicija in zgodovina),
- projekt Večnamenski romski center Novo mesto,
- osnovna šola za odrasle,
- tečaj slovenskega jezika.

Občina je podpirala tudi delo dveh organizacij, ki se prednostno ukvarjata s spodbujanjem šolanja in zaposlovanja Romov.

V okviru ukrepa je občina sofinancirala tudi vključevanje Romov v organe lokalne samouprave.

Za izvedbo ukrepov je Mestna občina Novo mesto namenila približno 67.700 EUR.

Spodbujanje ohranjanja in razvoja romskega jezika ter kulturne, informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti

Občina je z javnim razpisom za sofinanciranje delovanja organizacij sodelovala s tremi društvi, ki delujejo na področju ohranjanja in razvoja romske kulture (Romano Veseli, DRPD Novo mesto, Luna in Sonce). Eno društvo je v celoti izvajalo programe ohranjanja kulturnega izročila s plesom, jezikom in ustvarjalnim izražanjem (slikanje, fotografija). Občina je društvom zagotavljala tudi brezplačne prostore za delovanje.

Za izvedbo ukrepov je Mestna občina Novo mesto namenila približno 5.000 EUR.

1.14 Občina Puconci

Poročilo za leto 2023

Občina Puconci je v letu 2023 nadaljevala izvajanje ukrepov za izboljšanje položaja romske skupnosti. Pripravila je podrobni področni program z naslovom Trajnostni koncept razvoja romske skupnosti – Skupaj gradimo zeleno prihodnost romske skupnosti v Občini Puconci, ki je bil v postopku sprejetja.

Izvedeni ukrepi in aktivnosti:

- Na podlagi Pravilnika o dodeljevanju pomoči za izboljšanje bivalnih razmer romskim gospodinjstvom (Uradni list RS, št. 24/19) so bila dodeljena sredstva za stanovanjsko gradnjo ter sanacijo stanovanjskih objektov in streh romskim družinam.
- Sofinancirani so bili priklopi na javno komunalno omrežje (električno, vodovodno in kanalizacijsko).

- Financiran je bil odvoz komunalnih odpadkov.
- Izvedeno je bilo financiranje kastracije, sterilizacije in odlova malih živali v romskih naseljih.
- Na podlagi Pravilnika o dodeljevanju socialnih pomoči (Uradni list RS, št. 3/01 in 22/09) so bile dodeljene enkratne denarne pomoči za pripadnike romske skupnosti.
- Financirani sta bili obnova javnih poti in izgradnja javne razsvetljave v naselju Vadarci – Romi.
- Zagotovljen je bil nakup delovnih zvezkov.
- Osnovna šola Puconci je imela zaposleno eno romsko pomočnico in dodatno zaposlenega 0,5 delovnega mesta romske pomočnice v vrtcu.
- Financiran je bil lastni delež za zaposlene Rome v okviru javnih del (na osnovni šoli in v komunalnem podjetju).
- V občinskem svetu je deloval romski svetnik, imenovana pa je bila tudi komisija za reševanje romskega vprašanja.

Finančna sredstva, namenjena v letu 2023:

- Enkratne denarne pomoči za Rome: 21.494,40 EUR.
- Pomoč za izboljšanje bivalnih razmer: 60.397,30 EUR.
- Odvoz komunalnih odpadkov v romskih naseljih: 4.971,09 EUR.
- Obnova javnih poti in izgradnja javne razsvetljave Vadarci – Romi: 43.841,81 EUR.
- Stroški omrežnine za vodo na igrišču v romskem naselju v Dolini: 152,88 EUR; električna energija: 172,81 EUR.
- Gradbena dela in ureditev električne napeljave na igrišču v romskem naselju v Dolini: 5.331,38 EUR.
- Nakup delovnih zvezkov: 1.689,44 EUR.
- Sofinanciranje ekonomske cene vrtca: 62.520,00 EUR.
- Regresiranje prevozov osnovnošolskih učencev iz romske skupnosti: 38.927,24 EUR.
- Financiranje lastnega deleža zaposlenih Romov v okviru javnih del: 3.159,61 EUR (osnovna šola: 1.053,90 EUR, komunalno podjetje: 2.105,71 EUR).
- Donacija Športnemu društvu Dolina: 600,00 EUR.
- Sejnine za romskega svetnika in člane komisije za romska vprašanja: 2.004,46 EUR.

Poročilo za leto 2024

Občina Puconci je v letu 2024 sprejela podroben področni program in ukrepe v okviru Trajnostnega koncepta razvoja romske skupnosti – Skupaj gradimo zeleno prihodnost romske skupnosti v Občini Puconci.

Izvedeni ukrepi in aktivnosti:

Urejanje prostorskega vprašanja in izboljšanje bivalnih razmer:

- Na podlagi Pravilnika o dodeljevanju pomoči Romom za izboljšanje bivalnih razmer (Uradni list RS, št. 13/24) so bila dodeljena sredstva za stanovanjsko gradnjo, sanacijo stanovanjskih objektov in streh romskih družin.
- Sofinancirani so bili priklopi na javno komunalno omrežje (električno, vodovodno in kanalizacijsko).
- Financirani so bili odmeri, parcelacije in druge geodetske storitve v romskih naseljih.
- Izvedeno je bilo financiranje odvoza komunalnih odpadkov.
- Izvedeno je bilo financiranje kastracije, sterilizacije in odlova malih živali.

Vzgoja, izobraževanje in štipendijska politika:

- Na podlagi Pravilnika o dodeljevanju socialnih pomoči (Uradni list RS, št. 3/01 in 22/09) so bile dodeljene enkratne denarne pomoči za Rome.
- Zagotovljen je bil nakup delovnih zvezkov za romske učence.
- Osnovna šola Puconci je imela zaposleno eno romsko pomočnico in dodatno zaposlenega 0,5 delovnega mesta romske pomočnice v vrtcu.

Zaposlovanje in usposabljanje:

- V okviru programa javnih del so bili pripadniki romske skupnosti zaposleni na Osnovni šoli Puconci in v komunalnem podjetju. Na šoli sta bila zaposlena en pripadnik in en nepripadnik romske skupnosti v programu socializacije. Država je sofinancirala 95 odstotkov stroškov, preostalih pet odstotkov pa je krila občina, ki je zagotovila tudi izplačilo regresa.

- V občinskem svetu je deloval romski svetnik, imenovana pa je bila komisija za reševanje romskega vprašanja.
- Center za socialno delo Pomurje je izvajal mobilno strokovno službo za podporo romskim družinam. Občina je na podlagi pogodbe sofinancirala 0,5 zaposlenega v teh programih.

Kulturne, jezikovne in informativne dejavnosti:

- Financiran je bil glasbeni nastop romske glasbe (Mišo Kontrec) ob predstavitvi knjige *Beli Rom*.
- Financirana je bila pogostitev ob predstavitvi knjige *Beli Rom*.
- Podprto je bilo delovanje Romskega društva Narcisa.

Druge aktivnosti:

- Občina je pripravila in sprejela Akcijski načrt za razvoj romske skupnosti 2023–2030.
- Dodeljena so bila sredstva za organizacijo turnirja v pikadu s sodelovanjem pripadnikov romske skupnosti.
- Na podlagi javnega razpisa za šport so bila dodeljena sredstva Športnemu klubu KMN Dolina.

Finančna sredstva, namenjena v letu 2024:

Urejanje prostorskega vprašanja:

- Pomoč za izboljšanje bivalnih razmer: 66.453,79 EUR.
- Geodetske storitve: 10.659,75 EUR.
- Odvoz komunalnih odpadkov: 2.180,00 EUR.
- Popravilo peči v romskem gospodinjstvu: 133,00 EUR.

Vzgoja in izobraževanje:

- Nakup delovnih zvezkov: 1.557,95 EUR.
- Sofinanciranje ekonomske cene vrtca: približno 56.000,00 EUR.
- Regresiranje prevozov osnovnošolskih učencev: približno 41.000,00 EUR.

Zaposlovanje in usposabljanje:

- Lastni delež za zaposlene v javnih delih:
 - Osnovna šola: 6.595,99 EUR.
 - Komunalno podjetje: 1.393,01 EUR.
- Sofinanciranje mobilne strokovne službe (CSD Pomurje): 5.087,76 EUR.

Kulturne in informativne dejavnosti:

- Glasbeni nastop Mišo Kontrec: 300,00 EUR.
- Pogostitev ob predstavitvi knjige *Beli Rom*: 300,00 EUR.
- Podpora Rorskemu društvu Narcisa: 250,00 EUR.

Druge aktivnosti:

- Enkratne denarne pomoči za Rome: 23.477,05 EUR.
- Sejnine romskemu svetniku: 669,49 EUR.
- Sejnine članom komisije za romska vprašanja: 2.187,81 EUR.
- Priprava in sprejetje akcijskega načrta: 9.150,00 EUR.
- KMN Dolina – javni razpis za šport: 420,35 EUR.
- Organizacija turnirja v pikadu: 36,74 EUR.
- Dobava materiala za nogometno igrišče v Dolini: 260,00 EUR.
- Stroški omrežnine za vodo na igrišču v Dolini: 134,64 EUR.

1.15 Občina Rogašovci

Poročilo za leto 2023

Občina Rogašovci je imela sprejet Akcijski načrt – socialna vključenost Romov v Občini Rogašovci za obdobje 2014–2017, ki je bil večinoma uresničen. V letu 2023 je občina načrtovala pripravo novega podrobnega področnega programa za obdobje 2024–2028.

V letu 2023 občina ni imela posebne proračunske postavke za izvajanje ukrepov za Rome, vendar je z obstoječimi proračunskimi sredstvi izvedla te ukrepe za urejanje prostorskega vprašanja in izboljšanje bivalnih razmer v romskih naseljih:

Št.	Aktivnost	Znesek (EUR)
1	Odvoz kosovnih odpadkov (romsko naselje Ropoča) – Saubermacher	675,72
2	Odvoz kosovnih odpadkov (romska naselja Sotina, Serdica) – Saubermacher	6.480,95
3	Nabava in vgradnja oken in vrat za objekt v romskem naselju Serdica	1.204,89
4	Obnova ceste v romskem naselju Serdica	59.913,86
5	Obnova ceste v romskem naselju Ropoča	19.576,97
6	Izgradnja kanalizacije v romskem naselju Pertoča (v teku)	221.951,71
7	Dezinsekcija v romskem naselju Ropoča (ščurki)	416,10
Skupaj		310.220,02

Znesek v višini 310.220,02 EUR je bil namenjen izključno za potrebe romskih naselij.

Poleg navedenega se je v letih 2021–2023 izvajal projekt Nadgradnja vodovodnega sistema B, sofinanciran iz kohezijskega sklada. Projekt je bil v zaključni fazi in je zajemal vse občine na območju Upravne enote Murska Sobota (12 občin), vključno z ureditvijo javnega vodovoda v vseh romskih naseljih na območju občine Rogašovci.

Na področju vzgoje in izobraževanja je občina vsem šoloobveznim otrokom zagotavljala delovne zvezke za 4. razred (do 3. razreda jih krije država).

Posameznim najbolj socialno ogroženim družinam iz romskih naselij je občina nudila pomoč pri urejanju in opremljanju bivališč. V primerih zelo slabega socialnega stanja je občina v sodelovanju s Centrom za socialno delo Murska Sobota reševala bivanjske razmere posameznikov iz romske skupnosti.

Poročilo za leto 2024

Občina Rogašovci je leta 2013 sprejela Akcijski načrt – socialna vključenost Romov v Občini Rogašovci. Cilji iz akcijskega načrta so bili večinoma uresničeni. V letu 2024 je občina načrtovala pripravo novega podrobnega področnega programa in ukrepov do leta 2030, pri čemer je bilo sprejetje načrta predvideno do konca leta.

Čeprav nov akcijski načrt še ni sprejet, občina izvaja različne ukrepe in aktivnosti, s katerimi se urejajo romski zaselki in spodbuja večja socialna vključenost.

Urejanje prostorskega vprašanja in izboljšanje razmer v romskih naseljih

V letu 2024 je občina izvedla te ukrepe:

Št.	Namen	Znesek v EUR (z DDV)
1	Odvoz kosovnih odpadkov – Saubermacher	5.157,53
2	Stroški dezinsekcije v romskem naselju Ropoča – NLZOH	416,10

Št.	Namen	Znesek v EUR (z DDV)
3	Obnova ceste v romskem naselju Sotina	92.026,31
4	Izdelava elaborata za odmero ceste v naselju Sotina	4.303,96
5	Odkup zemljišč za gradnjo ceste v naselju Sotina	4.719,55
6	Izgradnja kanalizacije v romskem naselju Pertoča	501.793,63
7	Popravilo centralnega ogrevanja v domu v naselju Pertoča	638,06
Skupaj		609.055,14

V letu 2024 so bila v celoti končana dela v okviru projekta Nadgradnja vodovodnega sistema B, ki je vključeval gradnjo vodovodnega omrežja tudi v vseh romskih zaselkih, s čimer so se izboljšali bivalni pogoji in je bil omogočen dostop do pitne vode za vse prebivalce.

Poleg tega se je v letu 2024 intenzivno gradilo omrežje RUNE, ki je omogočilo priklop na širokopasovno omrežje vsem zainteresiranim.

Vzgoja, izobraževanje in štipendijska politika

Zaradi nizkega povprečnega mesečnega dohodka so bili številni romski starši upravičeni do maksimalne subvencije pri plačilu vrtca. Občina je sofinancirala razliko do polne ekonomske cene vrtca, pri čemer je okvirna vrednost znašala 80.000 EUR.

Spodbujanje zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja

Občina je v letu 2024 izvedla te ukrepe:

Št.	Namen	Znesek v EUR (z DDV)
1	Mobilna strokovna služba CSD Pomurje	5.087,75
2	Sofinanciranje javnih del – informator na OŠ Sveti Jurij	2.442,00
Skupaj		7.529,75

V okviru režijskega obrata je občina omogočila usposabljanje romskega delavca za večjo socialno aktivacijo in vključevanje.

Spodbujanje ohranjanja romske kulture in jezika

Občina je v letu 2024 romskim družinam namenila 2.280 EUR denarne pomoči.

Posameznim najbolj socialno ogroženim družinam iz romskih naselij je bila nudena pomoč pri urejanju in opremljanju bivališč v sodelovanju s CSD. Poleg tega je občina spodbujala društvene dejavnosti ter formalne in neformalne oblike vključevanja Romov v lokalno okolje z informiranjem, obveščanjem in podporo pri učenju osnovnih življenjskih veščin.

Za pomoč najranljivejšim pripadnikom romske skupnosti je občina (so)financirala izvajanje aktivnosti, kot je mobilna strokovna služba CSD, ki je posameznike učila osnovnih veščin, kot so kuhanje, osebna higiena in urejenost bivalnega prostora.

1.16 Občina Semič

Poročilo za leto 2023

Občina Semič je majhna občina (približno 3.800 prebivalcev) z relativno majhnim številom pripadnikov romske skupnosti. Obstoječa romska naselja so bila opremljena s komunalno infrastrukturo, elektriko, optičnim omrežjem in podobno. Zaradi navedenih razlogov občina ni imela sprejetega podrobnega področnega programa in ukrepov, za katere bi izrecno namenjala sredstva, je pa redno izvajala ukrepe za večjo vključenost pripadnikov romske skupnosti na področjih urejanja prostora, socialnega varstva, vzgoje in izobraževanja ter zdravstvenega varstva.

V letu 2023 je občina Semič zagotovila sredstva za sofinanciranje teh ukrepov:

- Sofinanciranje javnih del: izvedla je projekt *Pomoč Romom pri socializaciji*, v okviru katerega je bil zaposlen en delavec v vrtcu Sonček Semič ter en delavec na področju vključevanja posebej ranljivih skupin pri CSD DBK, Enota Črnomelj.
- Urejanje infrastrukture: na podlagi razpisa ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj je bila v celoti preplastena cesta v romskem naselju Vrčice. Z izvedeno preplastitvijo in ureditvijo cestišča se je izboljšalo stanje prometne infrastrukture, kar je pozitivno vplivalo na dostopnost do bivališč, na prometno varnost in osnovne življenjske pogoje prebivalcev.
- Nakup nepremičnine: občina je kupila nepremičnino za ureditev križišča na Roški cesti v Semiču, kjer je zgoščeno bivališče več romskih družin. Cesta na tem odseku je bila nepregledna in ozka. Z nakupom nepremičnine je občina pridobila prostor za razširitev cestišča, kar je omogočilo večjo preglednost in prometno varnost.
- Sofinanciranje programov Zavoda za kulturo in izobraževanje Črnomelj: podprla je programe, kot sta osnovna šola za odrasle, opismenjevanje Romov in podobno.
- Sofinanciranje zaposlitve strokovne delavke na CSD DBK: strokovna delavka je pokrivala romsko populacijo na območju občine. Občina je CSD DBK, Enoti Črnomelj, omogočila brezplačno uporabo prostora za izvajanje dejavnosti. Dislocirana pisarna je bila vzpostavljena za lažji dostop romske populacije do socialnovarstvenih storitev.
- Podpora otrokom iz rejniških in vzgojnih ustanov: v zadnjih letih je bilo več otrok iz romskih družin nameščenih v rejništvo oziroma mladinske domove. Občina je za te otroke sofinancirala vrtčevsko varstvo, povračilo stroškov prevoza rejnikom in drugim ustanovam (na primer Mladinski dom Malči Beličeve, Vzgojni dom Veržej).
- Delovanje komisije za spremljanje položaja Romov: komisija je bila ustanovljena za mandatno obdobje in je imela šest članov. Redno se je sestajala, spremljala položaj Romov v občini in po potrebi vabila druge deležnike k medresorskemu sodelovanju. Prednost majhne občine je bila v tem, da so pristojni poznali večino romskih družin in bili redno seznanjeni s težavami, s katerimi so se spoprijemale. Z osebnim pristopom so deležniki lažje pripravljali akcijske načrte za reševanje individualnih primerov.

Največje težave, s katerimi se je občina spoprijemala, so bile povezane z neobiskovanjem šole in vrtcev. Romski starši otrok niso želeli vključevati v vrtec oziroma niso vztrajali pri rednem obiskovanju šole. Občina je skupaj z Osnovno šolo Semič, CSD DBK Enota Črnomelj, ZD Črnomelj, PP Črnomelj in drugimi deležniki redno sodelovala z namenom večje vključenosti romskih otrok v vzgojno-izobraževalni sistem, vendar večje spremembe na tem področju niso bile zaznane.

Namenska sredstva za izvajanje ukrepov v zvezi z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti:

Občina Semič je v letu 2023 kot občina s stalno naseljeno romsko skupnostjo prejela sredstva v višini 92.576,00 EUR. Sredstva so bila v celoti porabljena za izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti (podrobneje v priloženi preglednici).

Poročilo za leto 2024

Občina Semič je majhna občina (približno 3.900 prebivalcev) z relativno majhnim številom pripadnikov romske skupnosti. Obstoječa romska naselja so bila opremljena s komunalno infrastrukturo, elektriko, optičnim omrežjem in podobno. Zaradi navedenih razlogov občina ni imela sprejetega podrobnega področnega programa in ukrepov, za katere bi izrecno namenjala sredstva, je pa redno izvajala ukrepe za večjo vključenost pripadnikov romske skupnosti na področjih urejanja prostora, socialnega varstva, vzgoje in izobraževanja ter zdravstvenega varstva.

Izdelava podrobnih področnih programov in ukrepov oziroma akcijskega načrta je bila predvidena v letu 2024 v okviru nalog, ki jih za občino izvaja Skupna občinska uprava občin Dolenjske in Bele krajine.

V letu 2024 je občina Semič zagotovila sredstva za sofinanciranje teh ukrepov:

- Sofinanciranje javnih del: izvedla je projekt *Pomoč Romom pri socializaciji*, v okviru katerega je bil zaposlen en delavec v vrtcu Sonček Semič in en delavec na področju vključevanja posebej ranljivih skupin pri CSD DBK, Enota Črnomelj.
- Urejanje infrastrukture: na podlagi razpisa ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj je bila v celoti preplastena cesta v romskem naselju Blatnik. Z izvedeno preplastitvijo in ureditvijo cestišča se je izboljšalo stanje prometne infrastrukture, kar je pozitivno vplivalo na dostopnost do bivališč, na prometno varnost ter osnovne življenjske pogoje prebivalcev.
- Sofinanciranje programov Zavoda za kulturo in izobraževanje Črnomelj: podprla je programe, kot sta osnovna šola za odrasle, opismenjevanje Romov in podobno, ter delovanje Hiše sadeži družbe Črnomelj, ki pokriva področje vključevanja ranljivih skupin.
- Sofinanciranje zaposlitve strokovne delavke na CSD DBK: strokovna delavka je obravnavala romsko populacijo na območju občine. Občina je CSD DBK, Enoti Črnomelj, omogočila uporabo prostora za izvajanje dejavnosti. Dislocirana pisarna je bila vzpostavljena za lažji dostop romske populacije do socialnovarstvenih storitev.
- Podpora otrokom iz rejniških in vzgojnih ustanov: v zadnjih letih je bilo več otrok in mladostnikov iz romskih družin nameščenih v rejništvo, mladinske domove in posebne zavode. Občina je za te otroke in mladostnike sofinancirala vrtčevsko varstvo, oskrbnine, povračilo stroškov prevoza rejnikom in podobno.
- Delovanje komisije za spremljanje položaja Romov: komisija je bila ustanovljena za mandatno obdobje in je imela šest članov.
- Medresorski sestanek: v letu 2024 je bil sklican medresorski sestanek aktivnih deležnikov na področju spremljanja in izboljševanja položaja stalno naseljene romske skupnosti v občini. Sestanka so se udeležili predstavniki občine, občinskega sveta, centra za socialno delo, Zavoda za kulturo in izobraževanje Črnomelj, zavoda za zaposlovanje, Zdravstvenega doma Črnomelj, Policijske postaje Črnomelj, Osnovne šole Semič, vrtca Sonček Semič, Skupne občinske uprave Dolenjske in Bele krajine ter člani komisije za spremljanje položaja romske skupnosti. Prednost majhne občine je bila v tem, da so pristojni poznali večino romskih družin in bili redno seznanjeni s težavami, s katerimi so se spoprijemale. Z osebnim pristopom so deležniki lažje pripravljali individualne akcijske načrte za reševanje težavnih primerov.

Največja težava, s katero se je občina v letu 2024 spoprijemala, je bila še vedno ne vključevanje romskih otrok v vzgojno-izobraževalne procese. Romski starši otrok niso želeli vključevati v vrtec oziroma niso vztrajali pri rednem obiskovanju šole. Občina je skupaj z Osnovno šolo Semič, CSD DBK, Enota Črnomelj, ZD Črnomelj, PP Črnomelj in drugimi deležniki redno sodelovala z namenom večje vključenosti romskih otrok v vzgojno-izobraževalni sistem, vendar večje spremembe na tem področju niso bile bilo zaznane.

Kljub vlaganju sredstev in sodelovanju z zavodom za zaposlovanje je občina ugotovila, da se stopnja zaposlenosti med Romi ni zvišala. Pripadniki romske skupnosti so ostajali dolgotrajno brezposelni prejemniki denarne socialne pomoči.

Namenska sredstva za izvajanje ukrepov v zvezi z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti:

Občina Semič je v letu 2024 kot občina s stalno naseljeno romsko skupnostjo prejela sredstva v višini 128.049,00 EUR. Sredstva so bila porabljena za izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti (podrobneje v priloženi preglednici). Del sredstev, ki je ostal neporabljen v letu 2024, je občina kot namenska sredstva prenesla v naslednje proračunsko leto, saj je v letu 2026 načrtovala večjo investicijo v romskem naselju Srednja vas. V okviru projekta bo izvedena izgradnja celovitega kanalizacijskega sistema, ki bo zajemal kanalizacijsko omrežje s pripadajočo čistilno napravo. Ocenjena vrednost investicije znaša 500.000,00 EUR. Občina upa, da bo del sredstev pridobila z javnim razpisom ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj, in sicer z javnim razpisom za sofinanciranje projektov komunalne infrastrukture v romskih naseljih za leti 2025 in 2026. Del investicije bo financiran s sredstvi, ki jih občina prejme na podlagi 20.a člena ZFO (upoštevajoč morebitne prenose sredstev), preostanek pa bo financiran iz lastnih proračunskih sredstev.

1.17 Občina Šentjernej

Poročilo za leto 2023

Občina Šentjernej je v letu 2023 izvajala več ukrepov za izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti. V nadaljevanju so navedeni ključni ukrepi in poraba sredstev:

1. Program javnega dela – socialno vključevanje posebej ranljivih skupin
Občina je v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje in Centrom za socialno delo Dolenjska in Bela krajina sklenila pogodbo o izvajanju programa javnega dela. Udeleženec programa je uporabnikom nudil konkretne oblike pomoči, med drugim podporo pri sodelovanju z institucijami (zdravstvo, šolstvo, predšolska vzgoja, občina, CSD, Rdeči križ, Karitas), pomoč pri delu z otroki, organizaciji prostočasnih dejavnosti, izpolnjevanju vlog, vzpostavljanju socialne mreže, učenju za zdravo življenje in pri razvijanju spoštljivih medosebnih odnosov. Program je bil usmerjen v aktivno vključevanje uporabnikov v učenje in uvajanje pozitivnih sprememb v vsakdanje življenje.
2. Program javnega dela – pomoč Romom pri socializaciji
Občina je v sodelovanju z ZZZS in Osnovno šolo Šentjernej za dve osebi sklenila pogodbo o izvajanju programa s ciljem olajšati vključevanje romskih otrok v šolski sistem. Program je obravnaval izzive, kot so neustrezna pripravljenost otrok na šolo, nepoznavanje slovenskega jezika ter mnenje staršev o nepomembnosti šolskega uspeha.
3. Izobraževanje odraslih
Na podlagi pogodbe z Razvojnim izobraževalnim centrom Novo mesto je občina financirala program izobraževanja odraslih, ki se ga udeležujejo pripadniki romske skupnosti.
4. Prostorske prilagoditve v OŠ Šentjernej
Občina je zaznala trend povečevanja vpisa romskih otrok (šolsko leto 2021/22: 51 otrok; 2023/24: 63 otrok). Zaradi normativnega zmanjšanja števila otrok v razredih ob vključevanju romskih otrok je bilo treba zagotoviti dodatne prostore. V ta namen so bili urejeni novi prostori za učitelje na podstrešju šole, dodatni prostori za učence ter preselitev ene skupine vrtčevskih otrok, da se je pridobil prostor za dodatni razred.
5. Vzdrževalna dela v romskem naselju na Trdinovi cesti
Občina je izvedla vzdrževalna dela na zemljiščih, uredila okolico in odstranila odvečno zemljinjo.
6. Zapuščene živali v bližini romskih naselij
Občina je zaznala povečano število zapuščenih živali (psi, mačke, koze, kozli, poniji, konji), ki so bile uradno neregistrirane. V skladu z Zakonom o zaščiti živali je morala občina glede teh živali ustrezno ukrepati.
7. Stroški sejnin
Iz občinskega proračuna so bili kriti stroški sejnin za romskega svetnika in člane komisije za spremljanje položaja romske skupnosti.

Stroški v letu 2023 za potrebe urejanja položaja pripadnikov romske skupnosti:

Ukrep	Strošek (EUR)
1. Program javnega dela – socialno vključevanje	3.290,38
2. Program javnega dela – pomoč Romom pri socializaciji	5.046,76
3. Izobraževanje odraslih	623,00
4. Prostorske prilagoditve v OŠ Šentjernej	164.572,00
5. Vzdrževalna dela v naselju	1.263,31
6. Zapuščene živali	6.365,79
7. Sejnine	1.586,18

Ukrep	Strošek (EUR)
Skupaj	182.747,42

Občina Šentjernej je na področjih, kot so vzgoja in izobraževanje, zvišanje izobrazbene ravni, štipendijska politika, zaposlovanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje, razvoj romskega jezika ter kulturna, informativna in založniška dejavnost, omejena v pristožnostih. Ta področja urejajo državne institucije, ki delujejo samostojno na podlagi zakonodaje. Kljub večkratnim opozorilom in pozivom občina pogoša aktivnejšo vlogo teh institucij.

Poročilo za leto 2024

Občina Šentjernej v letu 2024 ni imela sprejetega celovitega dokumenta, ki bi na enem mestu opredeljeval področne programe in ukrepe za urejanje položaja pripadnikov romske skupnosti. V letu 2025 je v sodelovanju s Skupno občinsko upravo občin Dolenjske in Bele krajine začela pripravljati strategijo reševanja romskega vprašanja v občini Šentjernej, ki naj bi sistematično opredelila to področje, ga finančno ovrednotila in vsebovala akcijski načrt za uresničevanje dogovorjenih ukrepov.

Kljub odsotnosti strategije je občina tudi v letu 2024 v občinskem proračunu zagotovila sredstva za izvajanje ukrepov, in sicer:

1. Program javnega dela – socialno vključevanje posebej ranljivih skupin
Občina je v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje in Centrom za socialno delo Dolenjska in Bela krajina sklenila pogodbo o izvajanju programa javnega dela za eno osebo. Udeleženec programa je uporabnikom nudil konkretne oblike pomoči, med drugim podporo pri sodelovanju z institucijami, pomoč pri delu z otroki, pri organizaciji prostočasnih dejavnosti, izpolnjevanju vlog, vzpostavljanju socialne mreže, učenju za zdravo življenje ter pri razvijanju spoštljivih medosebnih odnosov. Program je bil usmerjen v aktivno vključevanje uporabnikov v učenje in uvajanje pozitivnih sprememb v vsakdanje življenje.
2. Program javnega dela – pomoč Romom pri socializaciji
Občina je v sodelovanju z ZRSZ in Osnovno šolo Šentjernej za dve osebi sklenila pogodbo o izvajanju programa, katerega cilj je bil olajšati vključevanje romskih otrok v šolski sistem. Program je obravnaval izzive, kot so neustrezna pripravljenost otrok na šolo, nepoznavanje slovenskega jezika ter mnenje staršev o nepomembnosti šolskega uspeha.
3. Izobraževanje odraslih
Na podlagi pogodbe z Razvojnim izobraževalnim centrom Novo mesto je občina sofinancirala programe izobraževanja odraslih, zlasti osnovno šolo za odrasle, svetovalno dejavnost ter druge formalne in neformalne izobraževalne programe, ki so jih obiskovali pripadniki romske skupnosti.
4. Prostorske prilagoditve v Osnovni šoli Šentjernej
Občina je zaznala nadaljevanje trenda povečevanja vpisa romskih otrok (šolsko leto 2021/22: 51 otrok; 2024/25: 64 otrok). Zaradi normativnega zmanjšanja števila otrok v razredih ob vključevanju romskih otrok je bilo treba zagotoviti dodatne prostore in pogoje za izvajanje dodatne strokovne pomoči, svetovalnega dela ter delavnic.
5. Urejanje bivalnih pogojev v romskih naseljih
Občina je v letu 2024 financirala urejanje in vzdrževanje zemljišč in poti v petih nelegalnih romskih naseljih, pluženje, odvoze odpadkov, sanacijo divjih odlagališč ter plačilo neplačanih stroškov. Prav tako se je spoprijemala s povečanim številom zapuščenih in nelastniških živali v bližini romskih naselij, ki so bile uradno neregistrirane. V skladu z Zakonom o zaščiti živali je morala občina glede teh živali ustrezno ukrepati.
6. Sofinanciranje Romskega zeliščarskega društva Romanco-Rman
Občina je sofinancirala delovanje društva v občini, ki edini deluje na področju ohranjanja in razvoja romskega jezika, kulture in tradicije.
7. Stroški sejnin in sodelovanje z institucijami
Iz občinskega proračuna so bili kriti stroški sejnin za romskega svetnika in člane komisije za spremljanje položaja romske skupnosti. Občina je organizirala in se udeleževala srečanj s predstavniki različnih institucij, ki se ukvarjajo z romsko tematiko (Forum romskih svetnikov, seja občinskega sveta o varnosti, sestanki z lokalnimi organizacijami, mreža za integracijo romske skupnosti pri SOS, skupina županov JV regije ter srečanja na ravni vlade, državnega zbora in sveta).

Občina je v letu 2024 zaznala, da je upravljanje razlik med načinom življenja romske skupnosti in večinskega prebivalstva čedalje večji izziv. Zaradi nedorečene zakonodaje in pričakovanj javnosti je bila občina pogosto v zahtevnem položaju. V okviru svojih zmožnosti je nudila pomoč posameznikom v stiski ter se povezovala z različnimi deležniki na lokalni in državni ravni. Vpetost občinske uprave v to tematiko je bila intenzivna in je zahtevala angažiranost strokovnih služb ter vodstva, ki je temu namenilo skoraj četrtino delovnega časa. Delo je obsegalo obravnavo pobud, vprašanj občanov in pripadnikov romske skupnosti, svetovanja ter reševanje bivanjskih in eksistenčnih izzivov. Občina se je spoprijemala tudi z razseljevanjem Romov v druga naselja, kar je povzročalo izzive sobivanja in varnostna tveganja. V želji po večji vključenosti romskih otrok v izobraževanje je občina izvajala aktivnosti za spodbujanje sodelovanja med institucijami ter za iskanje novih poti in spodbud.

Stroški v letu 2024 za potrebe urejanja položaja pripadnikov romske skupnosti:

Ukrep	Strošek (EUR)
1. Program javnega dela – socialno vključevanje	4.470,45
2. Program javnega dela – pomoč Romom pri socializaciji	6.050,00
3. Izobraževanje odraslih	1.000,00
4. Prostorske prilagoditve v OŠ Šentjernej	35.667,12
5. Urejanje bivalnih pogojev in živali	18.324,04
6. Sofinanciranje društva Romanco-Rman	277,56
7. Sejnine in sodelovanje z institucijami	141.849,38
Skupaj	207.638,55

Občina Šentjernej je na področjih, kot so vzgoja in izobraževanje, zvišanje izobrazbene ravni, štipendijska politika, zaposlovanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje, razvoj romskega jezika ter kulturna, informativna in založniška dejavnost, omejena v pristožnostih. Ta področja urejajo državne institucije, ki delujejo samostojno na podlagi zakonodaje. Kljub večkratnim opozorilom in pozivom občina pogreša aktivnejšo in učinkovitejšo vlogo teh institucij.

1.18 Občina Tišina

Poročilo za leto 2023

Strateški okvir

Občina Tišina v letu 2023 še ni imela sprejetega podrobnega področnega programa, akcijskega načrta ali strategije, ki bi se nanašala izključno na romsko skupnost. Občina je sodelovala z uradom za narodnosti v okviru projekta »Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa v Sloveniji preko nadaljevanja in nadgradnje dela Nacionalne platforme za Rome – SIFOROMA3«.

Občina je v poročilu potrdila, da še vedno veljajo vsi podatki, navedeni v prejšnjih poročilih. Romsko naselje je bilo pri izvedbi investicij in projektov obravnavano enakovredno kot druga naselja v občini. V naselju so bili urejeni kanalizacija, vodovod, asfaltno omrežje, pločniki, ulična razsvetljava, telefonske povezave in internet.

Medinstitucionalno sodelovanje

Občina ni zaznala potrebe po posebnih oblikah medinstitucionalnega sodelovanja. Zadeve so se urejale sproti v sodelovanju s centrom za socialno delo ali drugimi institucijami. Delovno telo občinskega sveta za spremljanje romske skupnosti, ustanovljeno v skladu s 7. členom ZRomS-1, je bilo aktivno in je obravnavalo aktualne teme, kot so:

- nepravilna uporaba kanalizacijskega sistema,
- neplačevanje obveznosti,
- urejenost okolja.

V občinskem svetu sta poleg predstavnika romske skupnosti delovala še **dva člana romske skupnosti**, izvoljena na listah političnih strank.

Prostorsko načrtovanje

Občina je ob sprejemanju občinskega prostorskega načrta želela zagotoviti območje za širitev romskega naselja na zemljiščih v lasti Romov. Ker soglasja pristojnih državnih organov ni bilo, je bila širitev predvidena na drugem območju. OPPN je bil deloma izveden, vendar investicije v komunalno ureditev ni bilo mogoče izvesti, saj lastniki zemljišč niso želeli prodati.

Občina je poudarila, da lokalne skupnosti ne morejo same nositi odgovornosti za aktivnosti, povezane z romsko skupnostjo, in da bi morala država zagotoviti dodatno podporo.

Investicije v infrastrukturo

V letu 2023 je bil v romskem naselju zgrajen nov vodovod v sklopu projekta Pomurski vodovod – sistem B. Vsaka hiša je dobila nov vodovodni jašek in števec na parceli.

Na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje projektov osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih v letih 2023 in 2024 je občina izvedla projekt »Preplastitev ceste in rekonstrukcija obstoječe cestne razsvetljave v romskem naselju Vanča vas – Borejci«. Vrednost projekta je znašala 219.858,43 EUR z DDV, od tega je občina prejela 125.500,73 EUR sredstev za sofinanciranje.

Finančni pregled

Občina Tišina je v letu 2023 iz občinskega proračuna za potrebe izvajanja aktivnosti in ukrepov, povezanih z romsko skupnostjo, namenila ta sredstva:

- Romsko kulturno, turistično in športno društvo Amari bas – Naša sreča:
 - ljubiteljska kulturna dejavnost: 726,64 EUR,
 - turizem: 768,06 EUR,
 - šport: 500,00 EUR.
- Romsko kulturno društvo PONOS – kulinarika turizem:
 - ljubiteljska kulturna dejavnost: 221,15 EUR,
 - turizem: 533,38 EUR.
- Romsko društvo Amaro drom – Naša pot:
 - ljubiteljska kulturna dejavnost: 236,95 EUR.
- Nogometni klub Roma:
 - šport: 5.215,55 EUR.
- Delovanje romske vaške skupnosti: 1.462,80 EUR.
- Občinske pomoči za socialno šibke občane (romsko prebivalstvo): 18.000,00 EUR.
- Javna dela (vključenost romskih prebivalcev): 90.000,00 EUR.

Poročilo za leto 2024

Strateški okvir

Občina Tišina v letu 2024 še ni imela sprejetega podrobnega področnega programa ukrepov, akcijskega načrta ali strategije na področju vključevanja romske skupnosti. Vendar je sodelovala z uradom za narodnosti v okviru projekta »Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa v Sloveniji preko nadaljevanja in nadgradnje dela Nacionalne platforme za Rome — SIFOROMA3«.

Za občino Tišina so tako še vedno veljali vsi podatki, ki jih je poslala za pripravo devetega in vseh prejšnjih poročil.

Občina ni izvajala posebnih aktivnosti, namenjenih izključno romskemu naselju. Vse investicije in projekti so vključevali romsko naselje enakovredno kot druga naselja v občini. Tako so bili tudi v romskem naselju zgrajeni kanalizacija, vodovod, asfaltno omrežje, pločniki, javna razsvetljava, telefonske povezave in internet. Romska društva so se enakovredno vključevala v javne razpise, ki jih je objavljala občina.

V občini ni bilo potrebe po posebnih oblikah medinstitucionalnega sodelovanja, saj so se zadeve urejale sproti, po potrebi v sodelovanju s centrom za socialno delo ali drugimi institucijami. Zato ni bilo potrebe po ustanavljanju posebnih delovnih skupin.

Medinstitucionalno sodelovanje

Delovno telo občinskega sveta za spremljanje položaja romske skupnosti, ustanovljeno v skladu s 7. členom Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (ZRomS-1), je bilo aktivno, občina pa je z njim dobro sodelovala. V tekočem mandatnem obdobju je telo izvedlo več sej, na katerih so obravnavali aktualne teme, kot so nepravilna uporaba kanalizacijskega sistema (zamašitve), neplačevanje obveznosti in urejenost okolja. Obravnavali so vsakdanja vprašanja, podobno kot drugi odbori vaških skupnosti. V občinskem svetu sta poleg predstavnika romske skupnosti delovala še dva svetnika romske narodnosti, izvoljena na listah političnih strank.

Prostorsko načrtovanje

Občina je ob sprejemanju občinskega prostorskega načrta želela zagotoviti območje za širitev romskega naselja na zemljiščih v lasti Romov, vendar za to ni prejela soglasja pristojnih državnih organov. Širitev je bila nato predvidena na drugem območju z izdelanim OPPN-jem, ki je bil deloma izveden. Nadaljnja komunalna ureditev ni bila mogoča, saj lastniki zemljišč niso želeli prodati svojih parcel. Občina je poudarila, da bi morala država aktivneje sodelovati pri reševanju tovrstnih vprašanj, saj lokalna skupnost sama ne more nositi celotnega bremena.

Investicije v infrastrukturo

V letu 2024 so v okviru projekta »Nadgradnja vodovodnega sistema B« v romskem naselju nastali dodatni stroški pri prevezavi novega vodovoda na obstoječe priključke. Ti stroški so bremenili občinski proračun, saj občina ni imela natančnih po o lokacijah starega sistema in priključkov. Dodatni stroški so vključevali daljše linije novih cevi (tudi do 50 m), povrnitev v prvotno stanje (tlakovci, asfalt, ureditev okolice in podobno). V romskem naselju Vanča vas – Borejci je občina s spremembo proračuna zagotovila dodatna sredstva v višini 30.000 EUR, ki so bila v celoti porabljena.

Obnova večnamenske zgradbe v romskem naselju

V letu 2024 je bilo za obnovo večnamenske zgradbe v romskem naselju namenjeno 9.435 EUR. Nogometni klub Roma je na občinski svet poslal prošnjo za dodelitev sredstev za poplačilo komunalnega prispevka. Občinski svet je prošnjo ugodil na 12. redni seji 2. julija 2024 (sklep št. 007-0019/2024-I). Na podlagi sklepa je bila izdana odločba o odmeri komunalnega prispevka in potrdilo, potrebno za izdajo gradbenega dovoljenja. Gradbeno dovoljenje je bilo pridobljeno, občina pa je v proračunu za leto 2025 načrtovala nadaljnja sredstva za izvedbo projekta.

Finančni pregled

Poleg zgoraj navedenih zneskov je občina Tišina v letu 2024 namenila sredstva tudi za te aktivnosti:

- Kulturna dejavnost:
 - Romsko kulturno, turistično in športno društvo Amari bas – Naša sreča: 684,39 EUR
 - Romsko kulturno društvo PONOS – kulinarika turizem: 369,57 EUR
- Turizem (2023):
 - Amari bas – Naša sreča: 1.018,25 EUR
 - PONOS – kulinarika turizem: 578,55 EUR
- Šport (2023):

- Amari bas – Naša sreča: 520,40 EUR
- Nogometni klub Roma: 5.795,56 EUR
- Delovanje romske vaške skupnosti: 436,00 EUR
- Pomoč socialno šibkim romskim občanom: 27.000,00 EUR
- Javna dela z vključevanjem romske skupnosti: 153.000,00 EUR

1.19 Občina Trebnje

Poročilo za leto 2023

Strateški okvir

Občinski svet Občine Trebnje je na 21. redni seji 20. aprila 2022 sprejel ukrepe za Rome v občini Trebnje za obdobje 2022–2030 v skladu s 6. členom ZRomS-1. Dokument je bil pripravljen na podlagi analize dejanskega stanja, posvetov z deležniki, sej večdisciplinarnega aktiva za integracijo Romov in komisije za spremljanje položaja romske skupnosti ter razprave na občinskem svetu.

Urejanje prostorskega vprašanja in bivalnih razmer

Občina je v letu 2023 izvedla te ukrepe:

- dodelila občinsko denarno pomoč sedmim romskim družinam v skupni višini 1.431,01 EUR,
- dodelila denarno pomoč ob rojstvu otroka šestim romskim družinam v skupni višini 1.800,00 EUR,
- sofinancirala deratizacijo in oskrbo zapuščenih živali (sterilizacija, kastracija) v višini 4.975,32 EUR,
- zagotovila priključitev stanovanjske hiše romski družini na električni distribucijski sistem (strošek: 3.794,85 EUR),
- izvedla gradbena dela pri zunanji ureditvi v romskem naselju v skupni vrednosti 19.690,80 EUR.

Vzgoja, izobraževanje in socialna vključenost

Občina je v letu 2023:

- sofinancirala dva programa socialnega varstva:
 - preventivni program za romske družine (Vrtec Mavrica Trebnje): 426,00 EUR,
 - poletni tabor za romske otroke (CSD Trebnje): 404,00 EUR,
- zagotovila letno sofinanciranje programa dnevnega centra Kher Šu Beši v višini 7.000,00 EUR in brezplačno uporabo prostorov,
- omogočila delovanje Centra šolskih in obšolskih dejavnosti v romskem naselju z brezplačnimi prostori,
- financirala program Osnovna šola za odrasle (CIK Trebnje) v višini 3.788,38 EUR,
- zagotovila sredstva za delovanje Enote Romano vrtca Mavrica Trebnje, v katero je bilo vključenih 21 otrok (strošek: 85.970,00 EUR),
- podprla projekt »Dvig socialnega in kulturnega kapitala na OŠ Trebnje«,
- zagotovila vsakodnevno prisotnost strokovnih delavcev vrtca, CSD-ja in CŠOD-ja v naselju Vejar.

Zaposlovanje in socialna aktivacija

Občina je:

- sofinancirala zaposlitev treh oseb v okviru javnih del za izvajanje programa *Pomoč Romom pri socializaciji*, ki ga je izvajal CSD Trebnje (strošek: 10.103,08 EUR).

Kulturna, jezikovna in informativna dejavnost

Občina je v letu 2023:

- nadaljevala delovanje večdisciplinarnega aktiva za integracijo Romov (MDA),
- usklajevala delo institucij (občina, vrtec, šola, zdravstveni dom, CSD, izvajalci prevozov),
- zagotovila zastopnost romske skupnosti v uredništvu občinskega glasila,
- zagotovila zastopnost romske skupnosti v občinskem svetu z romskim svetnikom,
- za izvajanje teh aktivnosti namenila sredstva v višini 1.477,28 EUR.

Skupna poraba sredstev

Občina Trebnje je v letu 2023 za izvajanje ukrepov in aktivnosti, povezanih z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti, zagotovila skupno 140.860,72 EUR.

Poročilo za leto 2024

Strateški okvir

Občinski svet Občine Trebnje je na 21. redni seji 20. aprila 2022 sprejel ukrepe za Rome v občini Trebnje za obdobje 2022–2030 v skladu s 6. členom ZRomS-1. Dokument je bil pripravljen na podlagi analize dejanskega stanja, posvetov z deležniki, sej večdisciplinarnega aktiva za integracijo Romov in komisije za spremljanje položaja romske skupnosti ter razprave na občinskem svetu.

Urejanje prostorskega vprašanja in bivalnih razmer

Občina je v letu 2024 za izboljšanje bivalnih razmer pripadnikov romske skupnosti namenila 68.727,64 EUR. Izvedeni so bili ti ukrepi:

- dodeljena je bila občinska denarna pomoč šestim romskim družinam v skupni višini 1.203,18 EUR,
- dodeljena je bila denarna pomoč ob rojstvu otroka enajstim romskim družinam v skupni višini 3.300,00 EUR,
- izvedeni sta bili deratizacija in oskrba zapuščenih živali (sterilizacija, kastracija) v višini 5.182,14 EUR,
- organizirana sta bila čistilna akcija in odvoz odpadkov (1.596,95 EUR),
- izvedena so bila investicijsko-vzdrževalna dela na objektu, kjer deluje Center šolskih in obšolskih dejavnosti (1.196,99 EUR),
- urejena je bila travnata površina za nogometno igrišče in kupljeni so bili nogometni goli (2.595,49 EUR),
- za ureditev ceste v naselju Vejar je bilo namenjenih 53.652,89 EUR.

Vzgoja, izobraževanje in socialna vključenost

Občina je za ukrepe na področju izobraževanja in socialne vključenosti namenila 105.162,00 EUR.

Izvedeni so bili ti ukrepi:

- sofinancirana sta bila dva programa socialnega varstva:
 - preventivni program za romske družine (vrtec Mavrica Trebnje): 632,00 EUR,
 - poletni tabor za romske otroke (CSD Trebnje): 632,00 EUR,
- center za socialno delo je v naselju Vejar izvajal program dnevnega centra Kher Šu Beši, za katerega je občina zagotovila 7.000,00 EUR in brezplačne prostore,
- Center šolskih in obšolskih dejavnosti je deloval v romskem naselju v prostorih, ki jih je občina zagotovila brezplačno,
- Center za izobraževanje in kulturo Trebnje je izvajal Program Osnovna šola za odrasle, za katerega je občina zagotovila 3.898,00 EUR,
- za delovanje Enote Romano vrtca Mavrica Trebnje, v katero je bilo vključenih 21 otrok, je bilo namenjenih 88.385,40 EUR,
- v naselju Vejar je bila zagotovljena vsakodnevna prisotnost strokovnih delavcev vrtca, CSD-ja in CŠOD-ja,
- za avtobusni prevoz 58 osnovnošolskih otrok iz romskega naselja je bilo namenjenih 4.614,62 EUR.

Zaposlovanje in socialna aktivacija

Občina je za ukrepe na področju zaposlovanja namenila 11.517,10 EUR. Sofinancirala je zaposlitev štirih oseb v okviru javnih del za izvajanje programa *Pomoč Romom pri socializaciji*, ki sta ga izvajala CSD Trebnje in OŠ Trebnje.

Kulturna, jezikovna in informativna dejavnost

Za ukrepe na področju kulture, jezika in informiranja je občina namenila 2.685,00 EUR. Izvedene so bile te aktivnosti:

- delovanje večdisciplinarnega aktiva za integracijo Romov (MDA),
- delovanje komisije za spremljanje položaja romske skupnosti, ki je v letu 2024 izvedla dve seji,
- zastopnost romske skupnosti v uredništvu občinskega glasila,
- zastopnost romske skupnosti v občinskem svetu z romskim svetnikom.

Skupna poraba sredstev

Občina Trebnje je v letu 2024 za izvajanje ukrepov in aktivnosti, povezanih z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti, zagotovila skupno 188.092,10 EUR.

1.20 Občina Turnišče

Poročilo za leto 2023

Strateški okvir

Občina Turnišče je na seji občinskega sveta 14. decembra 2023 sprejela podroben področni program za obdobje 2023–2030, ki je temeljni dokument za izvajanje ukrepov za izboljšanje položaja romske skupnosti.

Urejanje prostorskega vprašanja in bivalnih razmer

V letu 2023 je občina izvajala te ukrepe:

- priprava dokumentacije za komunalno ureditev romskega naselja (cesta s pripadajočo komunalno infrastrukturo),
- izgradnja ceste s pripadajočo komunalno infrastrukturo,
- zagotavljanje urejenosti naselja (odvoz kosovnih in nevarnih odpadkov, košnja, urejanje zelenic),
- priprava področnega podrobnega programa s strani zunanjega izvajalca.

Vzgoja, izobraževanje in štipendijska politika

Občina je v sodelovanju s CSD Pomurje, enota Lendava, in Občino Dobrovnik:

- sofinancirala program učne pomoči v romskem naselju v okviru javnih del,
- sofinancirala aktivnosti Ljudske univerze Lendava, namenjene romski populaciji,
- sodelovala z OŠ Turnišče in enoto Vrtec Turnišče,
- organizirala prevoz vseh šoloobveznih otrok iz naselja Gomilica v OŠ Turnišče.

Zaposlovanje in usposabljanje

Občina je:

- sofinancirala dejavnosti Ljudske univerze Lendava, ki je izvajala izobraževanja in omogočala vključevanje prebivalcev romskega naselja v javna dela v občinskih in javnih podjetjih.

Kulturna in jezikovna dejavnost

Občina je vsako leto objavila javni razpis za romska društva, vendar v letu 2023 ni prejela nobene vloge. V preteklosti je nudila pomoč pri izpolnjevanju vlog, a društvo v zadnjem času ni izkazalo interesa.

Dodatne aktivnosti

Občina je del sredstev namenila:

- obnovi prostorov v vrtcu (sanitarije, nakup igrač in didaktičnih pripomočkov, obdarovanje otrok v decembru),
- OŠ Turnišče (nakup gradiv in učnih pripomočkov, obdarovanje otrok v decembru).

Občina je v letu 2023 prejela 146.715,33 EUR sredstev za romsko populacijo, porabila pa je več kot 200.000 EUR.

Poročilo za leto 2024

Strateški okvir

Občina Turnišče je nadaljevala izvajanje podrobnega področnega programa 2023–2030, sprejetega decembra 2023.

Urejanje prostorskega vprašanja in bivalnih razmer

V letu 2024 je občina:

- vložila vlogo za legalizacijo objektov v romskem naselju Gomilica (v obravnavi na UE Lendava),
- pripravila vso potrebno dokumentacijo za legalizacijo, ki je zastala zaradi pritožbe na Upravno sodišče RS glede izvajanja določil ZUREP-a,
- zagotavljala urejenost naselja (odvoz odpadkov, košnja, urejanje zelenic).

Vzgoja, izobraževanje in štipendijska politika

Občina je:

- v sodelovanju s CSD Pomurje, enota Lendava, sofinancirala program učne pomoči v romskem naselju,
- sofinancirala aktivnosti Ljudske univerze Lendava, namenjene romski populaciji,
- sodelovala z OŠ Turnišče in enoto Vrtec Turnišče (sofinanciranje javnih del),
- organizirala prevoz vseh šoloobveznih otrok iz naselja Gomilica v OŠ Turnišče.

Zaposlovanje in usposabljanje

Občina je:

- sofinancirala dejavnosti Ljudske univerze Lendava, ki je izvajala izobraževanja in omogočala vključevanje prebivalcev romskega naselja v javna dela v občinskih in javnih podjetjih.

Kulturna in jezikovna dejavnost

Občina je tudi v letu 2024 objavila javni razpis za romska društva, vendar vloge ni prejela. V preteklosti je nudila pomoč pri izpolnjevanju vlog, a društvo ni izkazalo interesa.

Dodatne aktivnosti

Del sredstev je bil namenjen:

- obnovi prostorov v vrtcu (sanitarije, nakup igrač in didaktičnih pripomočkov, obdarovanje otrok v decembru),
- OŠ Turnišče (obnova sanitarij v 1. nadstropju, nakup gradiv in učnih pripomočkov, obdarovanje otrok v decembru).

Občina je v letu 2024 pristopila k izdelavi DGD in PZI za objekt Večnamenskega romskega centra, ki je nujno potreben za izvajanje programov v romskem naselju. Trenutno CSD Pomurje in LU Lendava izvajata aktivnosti pod nastreškom pri romskem svetniku.

Občina je načrtovala tudi kolesarsko povezavo med naselji Gomilica, Trnje in Črenšovci (Kamenci) ter pozvala urad za narodnosti, da se predvidijo javni razpisi za povezovanje romskih zaselkov.

Občina je pohvalila angažiranost romskega svetnika Mirkoja Šarkezija, ki se aktivno vključuje v reševanje težav v naselju in redno sodeluje na sejah občinskega sveta.

Občina vodi posebno proračunsko postavko za romsko naselje, razen za stroške, ki jih ni mogoče ločiti po področjih (na primer javna razsvetljava, zimska služba, urejanje cest).

2. DRUGE OBČINE Z ROMSKIM PREBIVALSTVOM

2.1 Občina Brežice

Poročilo za leto 2023

Strateški okvir

Občina Brežice je v letu 2022 sprejela Strategijo reševanja romskega vprašanja v občini Brežice 2022–2030, ki je stopila v veljavo 8. julija 2022. Strategija je podrobni področni program, na podlagi katerega se izvajajo ukrepi za večjo vključenost romske skupnosti. Dokument je bil objavljen na spletni strani občine v zavihku strateški dokumenti.

V letu 2023 je bilo na ustanovni seji potrjeno popolno članstvo v komisiji za spremljanje položaja romske skupnosti.

Urejanje prostorskega vprašanja in bivalnih razmer

Občina Brežice je v letu 2021 začela pripravljati občinski podrobni prostorski načrt (OPPN) za območje romskega naselja EUP GAZ-03. Geodetski posnetek je bil izdelan že leta 2021, v letu 2022 pa razširjen na območje zunaj stavbnega zemljišča, kamor se je naselje že razširilo.

V letu 2022 je občina sklenila pogodbo s podjetjem ACER d.o.o. Novo mesto za izdelavo OPPN. Za pripravo strokovnih podlag je bil 17. novembra 2022 izveden sestanek z občinskimi strokovnimi službami. Naročena je bila tudi ocena vrednosti zemljišč, ki jih zasedajo pripadniki romske skupnosti.

V juniju 2023 je bila izdelana strokovna podlaga za pozidavo območja Krušče, ki je podlaga za širitev stavbnih zemljišč v OPN in za nadaljnjo izdelavo OPPN. Aktivnosti so bile del ukrepa 1.1 iz strategije.

Občina je vsako leto iz proračuna namenjala nadomestilo Krajevni skupnosti Cerklje ob Krki za obnovo in izgradnjo infrastrukture s ciljem večje sprejemljivosti romske populacije v lokalnem okolju.

V letu 2023 je občina podala ponudbo za odkup zemljišč 34 lastnikom parcel št. 3894 in 3895 k. o. Cerklje, ki jih uporabljajo Romi. Odkupna cena je temeljila na cenitvah pooblaščenih cenilcev. Do 29. novembra 2023 so solastniki 47 odstotkov površine sprejeli ponujeno ceno in pogoje prodaje. Izhodišče za izvedbo odkupa je bilo pridobljeno soglasje lastnikov, katerih površine skupaj pomenijo najmanj 80 odstotkov celote.

Vzgoja in izobraževanje

Občina Brežice je poleg zakonsko predpisanih normativov, ki jih financira ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, dodatno financirala:

- romskega pomočnika na OŠ Cerklje ob Krki (zaposlena Rominja),
- pomočnika za delo z Romi na OŠ Velika Dolina in OŠ dr. Jožeta Toporišiča Dobova (zaposlena od 27. novembra 2023),
- nakup šolskih potrebščin za romske učence in plačilo materialnih stroškov za dodatno delo z njimi,
- materialne stroške šole na proračunski postavki PP 00099, saj dva razreda OŠ Cerklje ob Krki gostujeta v prostorih zunaj matične šole,
- javna dela za CSD v okviru programa pomoči Romom pri socializaciji.

Zaposlovanje, usposabljanje in socialna aktivacija

Na področju zaposlovanja ni bilo izvedenih posebnih aktivnosti, razen tistih, ki so posredno vplivale na zaposlovanje. Občina je sofinancirala:

- program vključevanja Romov v delovno in socialno okolje, ki ga je izvajal Papilot. Program je vključeval:
 - funkcionalno pismenost,
 - branje dokumentov, uporaba računalnika, pisanje življenjepisa,

- osnove programa Word,
- motivacijo za vključitev v javna dela,
- spoznavanje prednosti izobraževanja in predšolske vzgoje,
- medgeneracijsko sodelovanje,
- oblikovanje zaposlitvenih ciljev,
- simulacijo zaposlitvenega razgovora,
- požarno varnost, telovadbo, prometne predpise,
- izdelavo individualnih načrtov,
- zdravstveno varstvo, varstvo okolja,
- upravljanje denarnih sredstev,
- usposabljanje v realnem in simuliranem delovnem okolju,
- okroglo mizo o zaposlovanju Romov v lokalnem okolju s poudarkom na boju proti diskriminaciji.
- delavnice za Rominje in mladostnike, ki jih je izvajal CSD Posavje. Vsebovale so:
 - pridobivanje psihosocialnih veščin,
 - prepoznavanje nasilja,
 - socialno aktivacijo,
 - zdrav način življenja,
 - učne navade,
 - vključevanje v širšo skupnost,
 - razvijanje fine motorike.

Socialno in zdravstveno varstvo

Občina je z zgoraj navedenima programoma (Papilot in CSD Posavje) prispevala tudi k zmanjševanju izključenosti Romov na področju socialnega in zdravstvenega varstva. Vsebine programov so bile medsebojno povezane in so prispevale k celostni obravnavi romske skupnosti.

Kulturna, jezikovna in informativna dejavnost

Na področju spodbujanja ohranjanja in razvoja romskega jezika ter kulturne, informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti so bile v letu 2023 izvedene te aktivnosti:

- Javni zavod Knjižnica Brežice, katerega ustanoviteljica je Občina Brežice, je – kot vsako leto – ob svetovnem dnevu Romov (8. april) in svetovnem dnevu romskega jezika (5. november) pripravil predstavitev knjig z romsko tematiko, avtorjev romskega porekla in dvojezičnih knjig (v romščini in slovenščini). Finančnih posledic teh aktivnosti ni bilo mogoče natančno opredeliti, saj so bile del rednega delovanja zavoda.
- V okviru del izvajalca, ki je kandidiral na javnem razpisu (Papilot), je bila izdelana zgibanka s slovarjem in pesmijo. Poleg tega je OŠ Cerklje ob Krki ob kulturnem dnevu in mednarodnih dnevih jezika organizirala delavnice in učne ure o jeziku. Tudi te aktivnosti ni bilo mogoče finančno ločeno opredeliti, saj so bile vključene v redno delo zavodov.

Občina Brežice je v letu 2023 iz različnih proračunskih postavk financirala zgoraj navedene aktivnosti. Del sredstev za izvajanje strategije je bil namenjen tudi javnim zavodom, ki delujejo na področjih vzgoje, izobraževanja, kulture in sociale.

Poraba sredstev na podlagi 20.a člena ZFO

Sredstva, ki jih je Občina Brežice v letu 2023 prejela na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin za sofinanciranje obveznosti občin s stalno naseljeno romsko skupnostjo, so bila porabljena za izvajanje ukrepov, navedenih v zgornjih točkah. Razlika sredstev je ostala v integralnem proračunu, saj so ta sredstva dodeljena kot popravek primerne porabe in so nenamenska, kar je bilo pojasnjeno tudi v gradivu Vlade RS ob sprejemanju sprememb ZFO (predlog – skrajšani postopek 2021-3130-0030).

Poročilo za leto 2024

Strateški okvir

Občina Brežice je v letu 2022 sprejela Strategijo reševanja romskega vprašanja v občini Brežice 2022–2030, ki je začela veljati 8. julija 2022. Strategija je podroben področni program za izvajanje ukrepov za večjo vključenost romske skupnosti. Dokument je bil objavljen na spletni strani občine v zavihku strateški dokumenti.

Komisija za spremljanje položaja romske skupnosti je na 3. redni seji 17. januarja 2024 sprejela akcijski načrt za izvajanje strategije s podrobno opredelitvijo aktivnosti, rokov in nosilcev ukrepov. Komisija je 19. marca 2024 pripravila seznanev za občinski svet z vsebino akcijskega načrta.

Akcijski načrt se je izvajal stalno, prilagojen potrebam deležnikov in prednostnim področjem. Pri izvedbi so sodelovale tudi druge institucije s področij iz strategije: bivanjske razmere, vzgoja in izobraževanje, socialno varstvo, kultura, zaposlovanje, zdravstveno varstvo, javna varnost ter sodelovanje med romsko skupnostjo in večinskim prebivalstvom. Občina si je prizadevala pripadnike romske skupnosti in romsko društvo vključiti v aktivno sodelovanje.

Urejanje prostorskega vprašanja in bivalnih razmer

Občina Brežice je bila v letu 2024 v sklepni fazi odkupov zemljišč, na katerih je zgrajeno romsko naselje. Prodajne pogodbe so bile sklenjene z 32 od skupno 34 lastnikov. Preostala solastnika sta soglašala s prodajo, postopek pa je bil še v fazi pred sklenitvijo pogodbe.

Vzgoja, izobraževanje in štipendijska politika

Občina je poleg zakonsko predpisanih normativov, ki jih financira ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, dodatno financirala:

- romskega pomočnika na OŠ Cerklje ob Krki (zaposlena Rominja),
- pomočnika za delo z Romi na OŠ Velika Dolina in OŠ dr. Jožeta Toporišiča Dobova ter na terenu pri romskih družinah (zaposlena od 27. novembra 2023),
- program laične psihosocialne pomoči v sodelovanju s CSD Posavje, enota Brežice,
- zunanjo varnostno službo na OŠ Velika Dolina ob izrednem dogodku (napad romskega učenca), od junija 2024 do konca pouka ter ob začetku šolskega leta 2025/2026,
- materialne potrebščine za delo z romskimi učenci na OŠ Cerklje ob Krki,
- materialne stroške šole na PP 00099 zaradi gostovanja dveh razredov zunaj matične šole,
- urejanje dodatnih prostorov za zagotovitev enakega dostopa do pouka na matični lokaciji,
- izvajanje šolskih prevozov za romske otroke,
- ureditev garderobnih omarič za preprečevanje skrivanja in odtujevanja stvari,
- javna dela za CSD v okviru programa pomoči Romom pri socializaciji,
- sofinanciranje razvojnih izobraževalnih programov za dva prijavitelja na razpis,
- na podlagi vloge denarno socialno pomoč ob rojstvu otroka.

Zaposlovanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje

Na področju spodbujanja zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja pripadnikov romske skupnosti v letu 2024 ni bilo izvedenih posebnih aktivnosti, razen že navedenih ukrepov, ki posredno vplivajo na zaposlovanje.

Za spremljanje izvajanja strategije in akcijskega načrta je občina 26. marca 2024 poslala zaprosilo za podatke ministrstvu za pravosodje, Upravi za probacijo – Probacijski enoti Novo mesto. Prejeti odgovor je pojasnil, da statistike posebej za Rome ne vodijo, ocenjujejo pa njihovo vključenost. V februarju 2024 se je vključila Komunala Brežice, ki je imela zagotovljene izvajalske organizacije.

Zaradi odsotnosti ločenih statistik ni bilo mogoče navesti, kje so Romi zaposleni oziroma vključeni v delovne procese, niti števila vključenih v programe zavoda za zaposlovanje.

V okviru javnega razpisa za razvojne izobraževalne programe je bil prijavitelju financiran program, ki je upošteval cilje strategije in akcijskega načrta za spodbujanje zaposlovanja Romov.

Kulturna, jezikovna in informativna dejavnost

Na področju spodbujanja, ohranjanja in razvoja romskega jezika ter kulturne, informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti so bile v letu 2024 izvedene te aktivnosti:

- Likovno ustvarjanje romskih otrok je bilo izvedeno dvakrat:
 - v prvem trimesečju v šolah z vključevanjem kulturnih vsebin in tradicije; otroci so prejeli praktične nagrade ob svetovnem dnevu Romov,
 - v tednu otroka (7.–13. oktober 2024) z razstavo izdelkov v Knjižnici Brežice in s podelitvijo nagrad.
- Prireditev ob svetovnem dnevu Romov je bila v naselju Krušče, kjer je delujoče romsko društvo pripravilo program. Na podlagi vloge so prejeli sredstva za izdelavo romskih noš, ki so bile uporabljene v programu in bodo uporabljene tudi prihodnjim dogodkom.
- V sodelovanju Krajevne skupnosti Cerklje ob Krki, Občine Brežice, romskega društva in prebivalcev Krušč je bilo organizirano miklavževanje. Darila sta prispevali občina (knjige, zvezki) in krajevna skupnost.
- Knjižnica Brežice kot javni zavod je tudi v letu 2024 ozaveščala javnost o romski kulturi ob svetovnem dnevu Romov (8. april) in svetovnem dnevu romskega jezika (5. november). Aktivnosti so vključevale predstavitev knjig z romsko tematiko, avtorjev romskega porekla in dvojezičnih publikacij. Finančnih posledic teh aktivnosti ni bilo mogoče ločeno opredeliti, saj so bile del rednega delovanja zavoda.

Poraba sredstev na podlagi 20.a člena ZFO

Občina Brežice je v letu 2024 iz različnih proračunskih postavk financirala zgoraj navedene aktivnosti, povezane z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti. Del sredstev je bil namenjen tudi javnim zavodom, ki delujejo na področjih vzgoje, izobraževanja, kulture, sociale in infrastrukture.

Sredstva, prejeta na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin, so bila porabljena za namene, kot je navedeno v zgornjih točkah. Poraba je bila razpršena po različnih proračunskih postavkah v skladu z nenamensko naravo sredstev, ki so dodeljena kot popravek primerne porabe.

2.2 Občina Ivančna Gorica

Poročilo za leto 2023

Strateški okvir

Na 28. redni seji Občinskega sveta Občine Ivančna Gorica 30. marca 2022 je bil sprejet Akcijski načrt za vključevanje pripadnikov romske skupnosti v širšo družbeno skupnost za obdobje 2021–2030 (št. 095-001/2021). Dokument je opredeljeval štiri ključna področja ukrepanja: bivanjske razmere, izobraževanje, zaposlovanje in varno sobivanje.

Bivanjske razmere

Večina Romov iz naselja Vrhpolje je v letu 2023 prebivala na kmetijskem zemljišču v lasti občine v neposredni bližini avtoceste. Ker prizadevanja za spremembo namembnosti zemljišča niso bila uspešna, je občina sklenila kupoprodajno pogodbo v višini 190.000 EUR za nakup hiše za reševanje prostorskega vprašanja. Nepremičnine, zgrajene brez ustreznih dovoljenj, je bilo treba na podlagi odločbe inšpekcijskih služb odstraniti do 1. decembra 2024.

V letu 2023 je ena romska družina s štirimi otroki (dva šoloobvezna) bivala v neprofitnem stanovanju, dodeljenem za določen čas, z namenom zagotavljanja osnovnih pogojev za šolanje otrok.

Drugi pripadniki romske skupnosti, ki so se priselili iz sosednjih občin, so bivali v zasebnih najemniških razmerjih, ki jih občina ni evidentirala.

Vzgoja in izobraževanje

V javni vrtec sta bila v letu 2023 vključena dva romska otroka, eden je obiskoval osnovno šolo v občini, drugi pa v sosednji občini. Podatkov o romskih družinah v zasebnih najemniških razmerjih občina ni vodila.

Občina je v sodelovanju s centrom za socialno delo sodelovala v dveh programih:

- Program JuTRO nove Misli: namenjen romskim otrokom in mladostnikom, izvajal se je v naseljih in prostorih CSD. Cilj programa je bil boljše prepoznavanje potreb romske predšolske in šolske populacije ter njihovo vključevanje v izobraževalni sistem.
- Program Tikno them – Mali svet: preventivni program za izenačevanje možnosti izobraževanja romskih otrok s poudarkom na umskem in motoričnem razvoju ter socializaciji.

V okviru storitve pomoč družini za dom se je ena romska družina vključila v program, ki je obsegal:

- svetovanje pri vzgoji otrok,
- učno pomoč mami in otrokom,
- svetovanje na področju organizacije doma.

Javna delavka je vzpostavila dober odnos z družinami, ki so jo sprejele, in vključevala širšo družino v podporne aktivnosti.

Zaposlovanje in izobraževanje odraslih

Po pridobljenih informacijah je bil v letu 2023 zaposlen en pripadnik romske skupnosti, ena odrasla Rominja pa se je izobraževala za dokončanje osnovne šole. Med mladimi odraslimi Romi ni bilo zaznanega interesa za zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje.

Občina je ocenila, da bodo za učinkovitejše vključevanje Romov v izobraževanje in zaposlovanje potrebne sistemske spremembe na državni ravni.

Kulturna vključenost

Krajevna knjižnica Ivančna Gorica je sodelovala z Romi, nekaj jih je bilo vključenih v članstvo. Sredstva za knjižnično dejavnost niso bila razmejena po namenu, saj občina dejavnost financira celostno.

Finančni pregled

Sredstva, namenjena za izvajanje ukrepov, so opredeljena v priloženi preglednici (ni vključena v besedilo). Vsa sredstva so bila porabljena v skladu z namenom in v okviru sredstev, prejetih na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin (ZFO).

Poročilo za leto 2024

Strateški okvir

Na 28. redni seji Občinskega sveta Občine Ivančna Gorica 30. marca 2022 je bil sprejet Akcijski načrt za vključevanje pripadnikov romske skupnosti v širšo družbeno skupnost za obdobje 2021–2030 (št. 095-001/2021). Dokument je opredeljeval štiri ključna področja: bivanjske razmere, izobraževanje, zaposlovanje in varno sobivanje.

Bivanjske razmere

Občina je v letu 2023 kupila objekt, ki ga je v letu 2024 prenovila. Na podlagi javnega razpisa za dodelitev neprofitnih stanovanj se je v objekt vselila večina Romov iz naselja Vrhpolje.

Ena družina iz naselja Vrhpolje z dvema otrokoma je na podlagi vloge prosilca in v skladu z 29. členom Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj prejela stanovanje za določen čas z namenom integracije in varstva interesov otrok zaradi neprimernih bivanjskih razmer.

Drugi prebivalci zunaj naselja, ki izvirajo iz romskih in mešanih družin ter so se priselili iz sosednjih občin, so bivali v zasebnih najemniških razmerjih, ki jih občina ni evidentirala.

Vzgoja in izobraževanje

V letu 2024 romski otroci niso obiskovali javnega vrtca. Po preselitvi v prenovljeni objekt je bil dogovorjen postopek, da bodo starši v letu 2025 oddali vloge za sprejem otrok v vrtec. Pri izpolnjevanju vlog naj bi sodelovali predstavniki občine in pristojnega centra za socialno delo.

Občina je v sodelovanju s centrom za socialno delo tudi v letu 2024 sodelovala v dveh programih:

- Program JuTRO nove Misli: namenjen romskim otrokom in mladostnikom, izvajal se je v romskih naseljih in prostorih CSD. Cilj programa je bil prepoznavanje potreb romske predšolske in šolske populacije ter njihovo vključevanje v izobraževalni sistem.
- Program Tikno them – Mali svet: preventivni program za izenačevanje možnosti izobraževanja romskih otrok s poudarkom na umskem in motoričnem razvoju ter socializaciji. Program je vključeval tudi izobraževalne in kulturne vsebine.

V okviru storitve pomoč družini za dom se je ena romska družina vključila v program, ki je obsegal:

- svetovanje pri vzgoji otrok,
- učno pomoč mami in otrokom,
- svetovanje na področju organizacije doma.

Javna delavka je vzpostavila dober odnos z družinami, ki so jo sprejele, in vključevala širšo družino v podpirne aktivnosti.

Zaposlovanje in izobraževanje odraslih

Po pridobljenih informacijah je bil v letu 2024 zaposlen en pripadnik romske skupnosti, ki je le občasno prihajal v naselje. Med mladimi odraslimi Romi ni bilo zaznanega interesa za zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje.

Občina je ocenila, da bodo za učinkovitejše vključevanje Romov v izobraževanje in zaposlovanje potrebne sistemske spremembe na državni ravni.

Kulturna vključenost

Krajevna knjižnica Ivančna Gorica je sodelovala z Romi, nekaj jih je bilo včlanjenih. Sredstva za knjižnično dejavnost niso bila razmejena po namenu, saj občina dejavnost financira celostno. Finančni pregled

Sredstva, namenjena za izvajanje ukrepov, so navedena v priloženi preglednici. Poleg neposrednih nakazil je občina sofinancirala tudi predšolsko in šolsko vzgojo, javne zavode (zdravstvo, knjižničarstvo in podobno) in javno infrastrukturo.

2.3 Občina Ribnica

Poročilo za leto 2023

Načrtovanje in strateški okvir

Občina Ribnica je v letu 2023 pripravila program ukrepov za reševanje romskega vprašanja, v letu 2024 pa je načrtovala pripravo strategije reševanja romskega vprašanja.

Urejanje prostorskega vprašanja in naselij

V letu 2023 je občina nadaljevala postopek sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta (SD OPN 4) s poudarkom na umeščanju romskih naselij v prostor. V januarju 2023 je potekal sestanek s predstavniki krajanov Lepovč in Hrovače, kjer so ti izrazili nasprotovanje predlagani lokaciji romskega naselja (varanta V3) ob lokalni cesti proti Mali Gori. Predlagali so alternativne lokacije: nekdanji kamnolom v Dolnjih Podpoljanah, območje med Petrolom in železniško progo v Žlebiču, nekdanje strelišče v Otavica in parc. št. 2127/47, k. o. Ribnica.

Občina je preverila vse predlagane lokacije in jih vključila v dopolnjeni osnutek SD OPN 4. V aprilu 2023 je prejela dopis civilne iniciative Lepovče (CI Lepovče), ki je želela postati stranka v postopku SD OPN

4. Na sestanku v maju 2023 je CI Lepovče predlagala ureditev obstoječe lokacije v Lepovčah, novih predlogov pa ni podala.

Poleg tega je občina v aprilu 2023 izvedla sestanek glede odkupa zemljišč za romsko naselje v Goriči vasi. Večina lastnikov zemljišč je nasprotovala prodaji. Po dodatnih usklajevanjih z vaškim odborom Goriča vas je bil sprejet dogovor o minimalni širitvi naselja z ločenim dostopom.

V okviru postopka SD OPN 4 je bilo izdelano tudi okoljsko poročilo, ki je bilo v juliju 2023 poslano v presojo. Zaradi zamud pri pridobivanju mnenj nosilcev urejanja prostora se je postopek podaljšal.

Vzdrževanje infrastrukture

Občina Ribnica je v letu 2023 financirala popravila in vzdrževanje poti v romskih naseljih Lepovče in Goriča vas.

Zaposlovanje in socialno vključevanje

Občina je v letu 2023 sofinancirala zaposlitev v okviru javnih del iz programa »Pomoč Romom pri socializaciji«, ki se je izvajal na CSD Osrednja Slovenija – zahod, Enota Ribnica. Program je potekal z občasnimi prekinitvami zaradi pomanjkanja kadra. V aprilu 2023 se je zaposlila delavka, ki je program izvajala do 23. novembra 2023, nato pa je prešla v zaposlitev v program na področju socialnega varstva in integracije Romov, ki se je začel izvajati 24. novembra 2023.

Delavka je izvajala terensko delo v vseh romskih naseljih, vključno z učenjem socialnih veščin, pomočjo pri vključevanju otrok v vrtec in šolo, s spremljanjem do institucij, s svetovanjem pri urejanju bivalnega okolja ter z organizacijo prostočasnih dejavnosti. Program je vključeval tudi delavnice s področja zdravstvene preventive, ozaveščanja, socialnih veščin in upravljanja socialnih transferjev.

Podpora družinam in otrokom

Občina je v letu 2023:

- finančno podprla program »Socializacija Romov«, ki ga je izvajal OZ Rdečega križa Ribnica v obliki motivacijskih delavnic za otroke in starše,
- sofinancirala spremljevalca pri šolskem prevozu učencev v OŠ Ljubo Šercer Kočevje zaradi zagotavljanja reda in varnosti, predvsem preprečevanja nasilja med učenci,
- sofinancirala zaposlitev dveh pripadnikov romske skupnosti v okviru javnih del pri podjetju Komunala Ribnica d.o.o.

Občina Ribnica je v letu 2023 zagotovila finančna sredstva za izvajanje ukrepov in aktivnosti, povezanih z romsko skupnostjo, izključno iz sredstev, prejetih na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin (ZFO). Skupna poraba sredstev je bila razdeljena po teh postavkah:

- sofinanciranje zaposlitve v programu javnih del Pomoč Romom pri socializaciji na CSD Osrednja Slovenija – zahod, Enota Ribnica (6.611,67 EUR),
- financiranje zaposlitve strokovnega delavca v okviru CSD Osrednja Slovenija – zahod, Enota Ribnica, na področju socialnega varstva in integracije Romov (3.224,36 EUR),
- sofinanciranje zaposlitve pripadnikov romske skupnosti pri javnem komunalnem podjetju Komunala Ribnica d.o.o. (6.480,88 EUR),
- sofinanciranje izvedbe programa Socializacija Romov v obliki motivacijskih delavnic za otroke in starše v okviru OZ Rdečega križa Ribnica (200,00 EUR),
- financiranje dejavnosti Vrtca Ribnica, namenjenih romskim otrokom (42.159,60 EUR),
- sofinanciranje materialnih stroškov osnovne šole in mobilnega pedagoga glede na delež romskih otrok (15.889,94 EUR),
- stroške aktivnosti, povezanih z romsko skupnostjo (76,18 EUR),
- financiranje delovanja komisije za spremljanje položaja romske skupnosti (1.928,17 EUR),
- sofinanciranje spremljevalca pri prevozu učencev v OŠ Ljubo Šercer Kočevje zaradi preprečevanja nasilja med učenci (13.246,07 EUR),
- stroške postopka sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta (34.965,20 EUR),
- urejanje romskih naselij, vključno s sečnjo dreves po vetrolomu ter s prevozom in namestitvijo zabojnikov (3.594,13 EUR),

- popravilo in vzdrževanje poti v romskih naseljih Lepovče in Goriča vas (4.400,00 EUR), stroške dela zaposlenih na Občini Ribnica za področje romskih zadev (12.880,36 EUR).

Poročilo za leto 2024

Strateški okvir

Občinski svet Občine Ribnica je 26. septembra 2024 sprejel Program ukrepov za reševanje položaja romske skupnosti za obdobje 2024–2029, v katerem so bila opredeljena tudi predvidena potrebna sredstva za izvedbo ukrepov. Dokument je bil objavljen na uradni spletni strani občine v zavihku Strategije, plani in načrti.

Urejanje prostorskega vprašanja in bivalnih razmer

a) Urejanje okolja v romskih naseljih:

- izvedena je bila sečnja nevarnih dreves, ki so ob neurjih ogrožala bivališča,
- redno so se izvajala popravila, vzdrževanje in zimsko pluženje poti do naselij,
- organizirana sta bila privoz in odvoz zabojnikov za kosovne odpadke,
- izvedeni so bili odlov nečipiranih psov ter cepljenje in čipiranje psov z lastniki.

b) Urejanje bivalnih razmer:

- financiran je bil nakup materiala za izolacijo cistern za vodo za družine, ki so izrazile potrebo za to,
- kupljen je bil hidrantni priključek s števcem za dodatni dostop do pitne vode,
- plačani so bili stroški prevoza pitne vode v naselja v okviru prostovoljnega gasilskega društva,
- delno so bili financirani stroški izgradnje nove električne infrastrukture v naselju Lepovče, kar je bil pomemben korak k izboljšanju bivalnih razmer.

Za izvajanje vseh navedenih del je občina financirala tudi najem prevoznega sredstva, ki je zaposlenim omogočal dostop do romskih naselij in delo v njih.

Vzgoja, izobraževanje in socialna integracija

Sredstva so bila namenjena za te ukrepe:

- sofinanciranje spremljevalca pri šolskem prevozu učencev v OŠ Ljubo Šercer Kočevje (zagotavljanje reda in varnosti),
- izvajanje šolskih prevozov za romske otroke v OŠ Ribnica in OŠ Ljubo Šercer Kočevje,
- sofinanciranje dejavnosti v Vrtcu Ribnica glede na delež vpisanih romskih otrok,
- izvajanje nadstandardnega programa mobilnega pedagoga v osnovni šoli,
- kritje materialnih stroškov športnih objektov (Športni center Ribnica, Športni park Ribnica), ki so jih uporabljali romski otroci med poukom,
- financiranje zaposlitve strokovnega delavca na CSD Osrednja Slovenija – zahod, Enota Ribnica, v okviru programa za socialno varstvo in integracijo Romov. Program je vključeval:
 - spodbujanje vključevanja v izobraževalne in socialne programe,
 - podporo staršem pri sodelovanju s šolami in vrtcem,
 - pomoč pri vsakodnevnih opravilih in urejanju bivalnega okolja,
 - organizacijo delavnic s področja zdravstvene preventive, socialnih veščin in prostočasnih dejavnosti,
 - spremljanje porabe socialnih transferjev glede na potrebe posameznikov in družin,
- sofinanciranje zaposlitve v okviru javnih del v programu Pomoč Romom pri socializaciji (CSD Ribnica), ki je vključeval terensko delo, svetovanje, pomoč pri vključevanju otrok v izobraževalni sistem in pri komuniciranju z institucijami,
- tekoče vzdrževanje objekta TVD Partizan, ki so ga romski otroci uporabljali za pouk (v obdobju september–december),
- sofinanciranje bralnih uric za romske otroke v knjižnici Miklova hiša (izvedenih je bilo 26 uric, otroci so prejeli tudi odpisane knjige),
- oprema zabojnika v naselju Lepovče, ki ga je uporabljal CSD za izvajanje izobraževalnih delavnic in aktivnosti za otroke.

Zaposlovanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje

Občina Ribnica je v letu 2024 namenila sredstva za:

- sofinanciranje zaposlitev romskih pomočnikov na centru za socialno delo in v osnovni šoli,
- sofinanciranje zaposlitve enega pripadnika romske skupnosti v okviru javnih del pri javnem komunalnem podjetju Komunala Ribnica d.o.o. Zaposlitev ni bila uspešno končana zaradi kršitve pogodbe o zaposlitvi.

Kulturne, informativne in založniške dejavnosti

Dejavnosti na področju ohranjanja in razvoja romskega jezika ter kulture so se v letu 2024 izvajale posredno:

- s sodelovanjem zaposlenih na CSD, ki so v romskih naseljih izvajali delavnice, ki so vključevale tudi kulturne vsebine,
- z delavnicami za otroke in starše, ki jih je izvajala Območna enota Rdečega križa Ribnica.

Za leto 2025 so bile že zasnovane dodatne kulturne dejavnosti v sodelovanju z Rokodelskim centrom Ribnica.

Finančni pregled

Občina Ribnica je v letu 2024 iz sredstev, prejetih na podlagi 20.a člena ZFO, porabila skupno 232.051,79 EUR. Sredstva so bila namenjena za:

- sofinanciranje javnih del na CSD Ribnica v okviru programa Pomoč Romom pri socializaciji (8.102,00 EUR),
- financiranje zaposlitve strokovnega delavca za integracijo Romov v okviru CSD Ribnica (22.502,00 EUR),
- financiranje delavnic Rdečega križa (200,00 EUR),
- izvajanje aktivnosti za integracijo romske skupnosti (7.433,26 EUR),
- delovanje komisije za spremljanje položaja romske skupnosti (697,01 EUR),
- ureditev romskih naselij (31.946,80 EUR),
- pomoč staršem ob rojstvu otrok (835,00 EUR),
- prevoz romskih otrok v OŠ Ljubo Šercer Kočevje (2.703,00 EUR),
- prevoz romskih otrok v OŠ Ribnica (5.000,00 EUR),
- javna dela pri Komunali Ribnica (3.611,88 EUR),
- sofinanciranje spremljevalca pri prevozu otrok s posebnimi potrebami (7.989,00 EUR),
- materialne stroške OŠ Ljubo Šercer Kočevje (648,00 EUR),
- stroške zavetišč za živali (5.132,06 EUR),
- vzdrževanje dostopnih cest v romskih naseljih (4.800,00 EUR),
- stroške dela zaposlenih na Občini Ribnica za področje romskih zadev (39.035,33 EUR),
- dejavnost javnih vrtcev – Vrtec Ribnica (41.406,80 EUR),
- materialne stroške v osnovnih šolah (18.246,98 EUR),
- materialne stroške Športnega centra Ribnica (16.255,90 EUR),
- materialne stroške zunanjih športnih igrišč (2.832,75 EUR),
- tekoče vzdrževanje TVD Partizan (652,02 EUR),
- sofinanciranje knjižničnih dejavnosti v knjižnici Miklova hiša (390,00 EUR),
- izvajanje dodatnih (nadstandardnih) programov v osnovni šoli – mobilni pedagog (11.632,00 EUR).

2.4 Občina Šalovci

Poročilo za leto 2023

Splošni okvir in pristop

Občina Šalovci je v skladu z Zakonom o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07) in na podlagi sklepov komisije za spremljanje položaja romske skupnosti, ki jih je potrdil občinski svet, tudi v letu 2023 nadaljevala izvajanje ukrepov za izboljšanje socialno-ekonomskega položaja romske skupnosti.

Občina je že več let izvajala številne aktivnosti in vlagala sredstva v izboljšanje razmer v romskem naselju, tudi v obdobjih, ko še ni prejela dodatnih državnih sredstev. Zaradi tega je bilo stanje komunalne infrastrukture v naselju občutno boljše.

Izvedeni ukrepi in aktivnosti

V letu 2023 so bile izvedene te aktivnosti:

- redna košnja in mulčenje okolice hiš,
- priprava in dostava drv za kurjavo starejšim pripadnikom skupnosti,
- manjša vzdrževalna dela na stanovanjskih objektih,
- brezplačni prevozi do javnih ustanov, bolnišnic, lekarn in trgovin,
- dostava toplih obrokov hrane,
- pomoč starejši pripadnici pri urejanju nastanitve v domu starejših (ki ga je pozneje zapustila),
- organizacija dveh večdnevni taborov v turističnem nastanitvenem centru Peterloug (eden za romske otroke, drugi za vse),
- redni prevozi vseh šoloobveznih otrok s kombijem v šolo in iz šole,
- sodelovanje s policijsko postajo glede varnostnih razmer (ocenjene kot dobre),
- sodelovanje z ravnateljico OŠ in socialno delavko glede prisotnosti pri pouku in učnega uspeha (ocenjeni kot zadovoljivi),
- redni terenski obiski in pogovori z romskimi prebivalci o potrebah in pričakovanjih,
- opozarjanje na pomen urejenosti okolice in čistoče naselja.

Izobraževanje in učna pomoč

V sodelovanju s CSD Murska Sobota ter občinama Kuzma in Moravske Toplice je bila zaposlena oseba za izvajanje učne pomoči. Kljub začetnim pričakovanjem je oseba po enem mesecu odstopila od pogodbe, nadomestne osebe pa ni bilo mogoče zagotoviti.

Načrtovanje in strateški dokumenti

Občina Šalovci v letu 2023 še ni sprejela akcijskega načrta za razvoj romske skupnosti 2023–2030, kot ga predvideva 6. člen ZRomS-1. Je pa izvedla analizo aktualnega stanja, ugotovila kratkoročne in dolgoročne potrebe ter naročila pripravo načrta zunanjemu izvajalcu. Priprava je bila v zaključni fazi, sprejetje pa načrtovano v prvi polovici leta 2024.

Infrastruktura in komunalna ureditev

V skladu s sprejetim programom so bila sredstva v letu 2023 prednostno namenjena:

- izgradnji cestne infrastrukture,
- urejanju prostorskega vprašanja,
- izboljšanju bivalnih razmer (legalizacija objektov, nabava gradbenega materiala).

Občina se je uspešno prijavila na razpis ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj s projektom »Modernizacija romskega naselja Mali Šalovci« (skupna vrednost: 124.939,72 EUR). Odobrena so bila sredstva v višini 59.225,76 EUR.

Finančni pregled

V letu 2023 je občina prejela:

- 73.306,00 EUR za sofinanciranje uresničevanja ustavnih pravic romske skupnosti,
- skupaj 132.531,76 EUR dodatnih sredstev.

Skupni izdatki za izvajanje ukrepov so znašali 149.337,67 EUR, razdeljeni po teh postavkah:

- načrti in projektna dokumentacija: 3.870,45 EUR,
(projektna dokumentacija za posodobitev ceste do naselja Mali Šalovci)
- prireditve: 511,65 EUR,
(predbožično srečanje in obdaritev)

- drug material in storitve: 18.437,15 EUR
(odvoz gradbenih odpadkov – 47.440 ton, legalizacija objekta, grelnik vode, gradbeni material),
- posodobitev naselja Mali Šalovci: 126.518,42 EUR
(izvajalec del: 123.956,42 EUR, strokovni nadzor: 2.562,00 EUR).

Občina je sredstva vodila pod posebno proračunsko postavko »Sofinanciranje delovanja romske skupnosti«, kar je omogočalo pregledno namensko porabo.

Nekatere storitve, naročene in izvedene v letu 2023 (na primer geodetske in projektantske storitve, priprava akcijskega načrta), bodo zapadle v plačilo v letu 2024.

Sklep

Občina Šalovci je tudi v letu 2023 izvajala številne ukrepe za izboljšanje položaja romske skupnosti. V prihodnje bo še večji poudarek namenila področju vzgoje in izobraževanja, zvišanju izobrazbene ravni, spodbujanju zaposlovanja in drugim ključnim področjem razvoja.

Poročilo za leto 2024

Strateški okvir in načrtovanje

Občina Šalovci je v letu 2024 nadaljevala izvajanje ukrepov za izboljšanje socialno-ekonomskega položaja romske skupnosti, v skladu z:

- Zakonom o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07),
- sprejetim Akcijskim načrtom za razvoj romske manjšine v Občini Šalovci 2024–2030,
- sklepi komisije za spremljanje položaja romske skupnosti,
- veljavnim občinskim proračunom.

Akcijski načrt je bil pripravljen na podlagi analiz, usklajevanj in terenskih izkušenj ter je vseboval jasno opredeljene cilje in ukrepe. Občina je pričakovala tudi aktivno sodelovanje pripadnikov romske skupnosti pri izvajanju ukrepov.

Urejanje naselja in bivalnih razmer

V letu 2024 so bile izvedene te aktivnosti za izboljšanje urejenosti in funkcionalnosti naselja:

- urejanje okolice stanovanjskih hiš in izboljšanje urejenosti naselja,
- ureditev novih jarkov za odvodnjavanje,
- izgradnja nove greznice pri eni hiši,
- postavitve dodatnih električnih drogov z ulično razsvetljavo,
- namestitve novoletnih okraskov v predprazničnem času,
- sanacija dveh stanovanjskih hiš (preureditev prostorov, ureditev sanitarij, zamenjava oken in vrat, vgradnja ogrevalnega sistema, električne napeljave in opreme),
- ureditev manjšega igrišča.

Socialna podpora in terensko delo

Občina je v sodelovanju s Centrom za socialno delo Pomurje Murska Sobota sklenila pogodbo o izvajanju mobilne strokovne službe za podporo pripadnikom romske skupnosti. V ta namen je bila zaposlena oseba iz lokalnega okolja, ki je izvajala različne oblike pomoči neposredno na terenu.

Izobraževanje, otroci in družine:

- Del sredstev je bil namenjen šolskemu skladu za sofinanciranje šolskih potrebščin, šole v naravi in ekskurzij.
- Izvajali so se šolski prevozi, brezplačni prevozi do javnih ustanov, dostava drv, košnja in mulčenje okolice hiš ter obrezovanje drevja.
- V sodelovanju z OŠ Šalovci, vrtcem, CSD, NIJZ, Policijo, Rdečim križem in drugimi deležniki so bile organizirane delavnice, tabori, srečanja in izobraževanja.

Legalizacija in prostorsko urejanje:

- izdelava projektne dokumentacije za legalizacijo objektov,
- pridobivanje gradbenih dovoljenj,
- vpis stavb v kataster nepremičnin.

Finančni pregled

Občina Šalovci je v letu 2024 prejela 101.438,00 EUR sredstev za izvajanje ukrepov. Skupni izdatki so znašali 85.805,50 EUR. Zaradi neugodnih vremenskih razmer nekatera naročena dela (na primer postavitve male komunalne čistilne naprave, prizidek, popravilo strehe) niso bila izvedena in bodo izvedena v prihodnjih mesecih.

Razdelitev izdatkov po področjih:

- sofinanciranje delovanja romske skupnosti: 85.805,50 EUR (vključuje vse spodaj navedene postavke),
- drug material in storitve: 35.493,31 EUR,
- tekoči transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam: 6.720,11 EUR,
- novogradnje: 1.561,60 EUR,
- obnove: 22.815,48 EUR,
- načrti in projektna dokumentacija: 19.215,00 EUR.

Občina je tudi v letu 2024 vodila področje sofinanciranja delovanja romske skupnosti ločeno v skladu s programsko klasifikacijo izdatkov občinskih proračunov, kar je omogočalo pregledno in namensko porabo sredstev.

Sklep

Občina Šalovci je v letu 2024 nadaljevala izvajanje ukrepov, usmerjenih v izboljšanje bivalnih razmer, socialne vključenosti in izobraževalnih možnosti romske skupnosti. V prihodnje bo še naprej izvajala aktivnosti, opredeljene v akcijskem načrtu s posebnim poudarkom na otrocih, mladih in vključevanju v skupnost.

2.5 Občina Škocjan

Poročilo za leto 2023

Strateški okvir

Občina Škocjan je na 6. redni seji občinskega sveta 19. decembra 2023 sprejela Strategijo reševanja romskega vprašanja v občini Škocjan 2023–2030+. Dokument je nastal v sodelovanju z Uradom Vlade RS za narodnosti in nato poslan pristojnim institucijam in objavljen na spletni strani občine.

Strategija je predvidela izvajanje ukrepov na področjih bivanjskih razmer, vzgoje in izobraževanja, socialnega varstva, kulture, zaposlovanja, zdravstvenega varstva, javne varnosti ter sodelovanja med pripadniki romske skupnosti in večinskim prebivalstvom.

Občina je oblikovala komisijo za sprejetje akcijskega načrta. Prvo srečanje komisije je bilo predvideno za konec decembra 2023.

Izvedeni ukrepi in aktivnosti

V letu 2023 je občina izvedla te ukrepe in aktivnosti:

- aktivno sodelovanje z Uradom Vlade RS za narodnosti, Svetom romske skupnosti RS in drugimi pristojnimi institucijami,
- sodelovanje pri projektu »Skupaj smo uspešnejši – usmerjena razprava o celovitih pristopih in akcijskem načrtu za učinkovito naslavljanje romske tematike«,
- sprejetje strategije reševanja romskega vprašanja,
- izvajanje programov za Rome v osnovni šoli Frana Metelka Škocjan,

- zagotovitev predšolske vzgoje v naselju Dobruška vas 41 za obe naselji (tudi Dobruška vas 35)
 - nakup in postavitve objekta (projekt CŠOD),
- izboljšanje bivanjskih razmer v naseljih: odvajanje komunalnih vod (WC-kabine), urejanje poti,
- odlov živali,
- odprava povzročene škode na centralni čistilni napravi,
- zagotavljanje varnosti javne lastnine.

Finančni vidik

Sredstva, namenjena za leto 2023, so bila večinoma porabljena. Preostanek sredstev se je prenesel v leto 2024. Občina je v dopisu 16. junija 2023 izrazila mnenje, da so razpoložljiva sredstva nezadostna glede na dejanske potrebe.

Občina je kot prejemnica sredstev na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin (ZFO) prejela 3,5 odstotka primerne porabe. V dopisu je predlagala spremembo načina financiranja, ki bi upošteval relativni delež romskega prebivalstva. Po ocenah občine je bilo v romsko skupnost vključenih več kot 10 odstotkov prebivalcev, medtem ko je v osnovni šoli delež romskih otrok znašal približno 20 odstotkov.

Poročilo za leto 2024

Podrobni področni program in ukrepi

Občina Škocjan je 19. decembra 2023, sprejela strategijo reševanja romskega vprašanja v občini Škocjan 2023–2030+. Na podlagi sprejete strategije je komisija za uresničevanje strategije reševanja romskega vprašanja v Občini Škocjan 2023– 2030+ 20. marca 2024 sprejela akcijski načrt uresničevanja strategije reševanja romskega vprašanja v občini Škocjan za leto 2024.

Izvedeni ukrepi in aktivnosti

Na področju urejanja prostorskega vprašanja romskih naselij in izboljšanja bivalnih razmer so bile izvedene te aktivnosti: varovanje javne lastnine v coni s čistilno napravo (varovanje in namestitvev kamer), zagotavljanje kemičnih sanitarij in njihovo vzdrževanje (vse bivanjske enote v romskem naselju), urejanje poti v naseljih z zagotavljanjem peska, izvajanje deratizacije in dezinfekcije v naselju za preprečevanje širjenja in uničevanja glodavcev in insektov za preprečitev razvoja in širjenja nalezljivih bolezni, odstranitev poškodovanih avtobusnih postaj zaradi preprečevanja poškodb uporabnikov (avtobusna postajališča je romska populacija uničila, čeprav so bila namenjena njihovi uporabi), mulčenje trave in odstranjevanje zarasti ter izvedba čistilnih akcij za boljše bivalne razmere v okolici naselij in VNRC-ja.

Na področju vzgoje in izobraževanja, zvišanja izobrazbene ravni in štipendijske politike so bile izvedene te aktivnosti: vzpostavitev Centra šolskih in obšolskih dejavnosti v okviru projekta VNRC, redno izvajanje pravljčnih uric enkrat mesečno po dve uri, pravljčni ABC – osnove opismenjevanja s pravljčnimi delavnicami s knjižničarko iz krajevnih knjižnic Škocjan za otroke iz romskega naselja Dobruška vas v VNRC-ju. Izvedenih je bilo tudi več aktivnosti za spodbujanje obiskovanja osnovne šole za romske otroke (izvedba skupnega sestanka: občina, OŠ F. M. Škocjan, CSD NM, VNRC in SOU ODBK, izvedba sestanka z romskimi družinami s predstavitvijo pomena obiskovanja OŠ, obisk romskih družin v naselju z namenom seznanitve prednosti rednega obiskovanja OŠ in podobno).

Na ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter na ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so poslali tudi pobudo za aktivnejše reševanje vprašanja pravice do šolanja romskih otrok skupaj s poročilom Osnovne šole Frana Metelka Škocjan o neopravičenih izostankih romskih otrok od pouka ter o izvedenih ukrepih za izboljšanje obiska pouka romskih učencev na OŠ Frana Metelka Škocjan v zadnjih dveh šolskih letih. Po izvedenem pregledu poročila, pogovoru s predstavniki šole in na podlagi poznavanju stanja na terenu ugotavljajo, da je zdajšnji sistem zagotavljanja pravice do šolanja povsem neučinkovit. Na zakonski ravni ni ukrepa, ki bi prisilil družine (starše), ki živijo le od socialnih transferjev, k pošiljanju otrok v osnovno šolo. Veljavni Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – UPB s spremembami in dopolnitvami) v 50. členu določa obiskovanje pouka kot pravico in dolžnost učenca. Nadzor nad izvajanjem te določbe izvaja inšpekcija, pristojna za šolstvo, pri tem pa ima le možnost izreči staršem globo za prekršek, če njihov otrok ne obiskuje pouka in drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole iz neopravičljivih razlogov (100. in 102. člen tega zakona).

Tako v šoli zaznavajo, da veliko otrok iz romskih družin kljub prijavam inšpekciji ne obiskuje redno pouka, del njih pa prihaja v šolo le izjemoma. S tem so grobo kršene pravice otrok, prisiljeni so ostati na socialnem dnu, prav tako pa ni pričakovati napredka romske skupnosti kot celote, če otroci ne bodo dosegli določene ravni izobrazbe, ki jim bi omogočila zaposlovanje.

Na področju spodbujanja zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja je bila v okviru projekta VNRC zaposlena ena oseba romskega porekla, ki se redno poklicno izobražuje. Konec leta 2024 smo v okviru javnih del zaposlili še eno osebo romskega porekla za opravljanje hišniških del za potrebe delovanja VNRC-ja. V okviru programa opravljanja družbeno koristnih del smo v letu 2024 omogočili delo v splošno javno korist eni osebi romskega porekla. V okviru programa javnih del smo v letu 2024 sofinancirali izvedbo javnih del v OŠ F. M. Škocjan za dve osebi romskega porekla.

Na področju spodbujanja ohranjanja in razvoja romskega jezika ter kulturnih, informativnih in založniških dejavnosti se redno enkrat mesečno izvajajo praviljične urice za romske otroke, ki se vključujejo v aktivnosti VNRC-ja. OŠ F. M. Škocjan je ob svetovnem dnevu Romov v prostorih šole pripravila kulturno prireditev za spodbujanje ohranjanja in razvoja romskega jezika ter predstavitev romske kulture širši javnosti.

Višina porabljenih sredstev in njihova namenska poraba

Občina Škocjan je vključena v sistem financiranja iz državnega proračuna na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin. Prejeta dodatna sredstva za sofinanciranje obveznosti občine s stalno naseljeno romsko skupnostjo so bila v letu 2024 porabljena v višini 127.379,41 EUR za izvajanje ukrepov in aktivnosti v zvezi z urejanjem položaja pripadnikov romske skupnosti. Preglednico porabe sredstev po namenih prilagam.

2.6 Mestna občina Ljubljana²

Poročilo za leto 2023

Demografske značilnosti in obravnava romske skupnosti

Mestna občina Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MOL) se v letu 2023 glede na svojo demografsko strukturo ni spoprijemala z vprašanji, ki bi se nanašala izključno na romsko prebivalstvo. Na območju MOL so sicer obstajali predeli, kjer so prebivale Rominje in Romi, vendar ni bilo mogoče govoriti o tradicionalnih oziroma avtohtonih sklenjenih romskih naseljih ali oblikovani romski skupnosti. Pripadniki romske skupnosti so prebivali razpršeno med drugim prebivalstvom.

MOL ni imela zakonske podlage ali pristojnosti za vodenje evidenc prebivalcev po etnični pripadnosti. Rominje in Romi so bili v MOL obravnavani enako kot druge občanke in občani, zato občina zanje ni izvajala posebnih ukrepov.

Strateški okvir

Mestni svet MOL je leta 2021 sprejel Strategijo razvoja socialnega varstva za obdobje 2021–2027, ki je temeljni strateški dokument občine na področju socialnega varstva. Strategija je določala izhodišča, usmeritve, cilje in naloge MOL ter vsebovala aktivnosti, storitve in programe, ki jih je občina zagotavljala za ranljive skupine prebivalstva, med njimi tudi za Rominje in Rome.

Poročilo za leto 2024

Demografske značilnosti in obravnava romske skupnosti

² V primeru večjih mestnih občin, ki so navedene v nadaljevanju poročila, kot so Ljubljana, Maribor, Velenje in Celje, kjer živijo pripadniki romske skupnosti, ki so se večinoma priselili iz držav nekdanje skupne države (Jugoslavije) v zadnjih desetletjih 20. stoletja iz ekonomskih razlogov, ni mogoče govoriti o poselitvi v t. i. romskih naseljih, ampak je poselitev razpršena in mešana z drugimi prebivalci občin. Kljub temu so glede na dejansko stanje v posamezni občini tudi med temi občinami razlike v njihovem pristopu k obravnavi izzivov. Še posebej v Ljubljani in Mariboru je pridobljenih že kar nekaj izkušenj pri podpornem delu z romskimi družinami, ko so se te morale preseliti oziroma naseliti v neprofitna najemna stanovanja v stanovanjskih soseskah.

Tudi v letu 2024 se Mestna občina Ljubljana ni spoprijemala z vprašanji, povezanimi izključno z romskim prebivalstvom. Čeprav so na območju MOL prebivale Rominje in Romi, ni bilo mogoče govoriti o tradicionalnih oziroma avtohtonih sklenjenih romskih naseljih ali oblikovani romski skupnosti, saj so prebivali razpršeni med drugim prebivalstvom.

Občina ni imela zakonske podlage ali pristojnosti za vodenje evidenc prebivalcev glede na etnično pripadnost. Rominje in Romi so bili obravnavani enako kot drugi občani in občanke, brez posebnih ukrepov, namenjenih izključno njim.

Strateški okvir

Strategija razvoja socialnega varstva za obdobje 2021–2027, ki jo je MOL sprejel leta 2021, je tudi v letu 2024 ostajala ključni strateški dokument občine na področju socialnega varstva. Vključevala je cilje, naloge, storitve in programe, ki so bili namenjeni ranljivim skupinam, vključno z Rominjami in Romi.

2.7 Mestna občina Maribor

Poročilo za leto 2023

Programi in ukrepi

Mestna občina Maribor v letu 2023 ni imela sprejetega podrobnega področnega programa, ukrepov ali akcijskega načrta, namenjenega posebej romski skupnosti. Pripadniki romske skupnosti so bili obravnavani enako kot drugi občani ter so se lahko vključevali v vse programe in ukrepe, ki so jih izvajali občina in pravne osebe v njeni lasti.

Od prijaviteljev na javne razpise (na primer razpis Javnega medobčinskega stanovanjskega sklada Maribor – JMSS Maribor za dodelitev neprofitnih stanovanj, razpis za mlade družine, dodelitev začasne bivalne enote in podobno) občina ni zahtevala občutljivih osebnih podatkov, kot so rasa, narodno poreklo ali versko prepričanje. Zato ni vodila podatkov o uspešnosti romskih prosilcev.

Stanovanjsko vprašanje

V prejšnjih letih je bilo v Mariboru največ deložacij iz neprofitnih stanovanj v Sloveniji, predvsem zaradi neplačevanja najemnin in obratovalnih stroškov. JMSS Maribor je zato k sodelovanju povabil Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice, ki je nudilo podporo najemnikom in drugim občanom z bivanjskimi težavami.

Od leta 2017 je društvo v prostorih JMSS Maribor na Preradovičevi ulici 17 A vzpostavilo skupnostni prostor. V tej soseski (Preradovičeva ulica 17, 17 A, 17 B ter Murkova ulica 2, 4, 6) je prebivalo večje število pripadnikov romske skupnosti. Med stanovalci so prevladovali brezposelnost, slabša pismenost, konflikti, hrup, uničevanje skupne lastnine in težave pri ločevanju odpadkov.

Društvo je izvajalo program za preprečevanje deložacij in krepitev moči za ohranitev obstoječe nastanitve, ki je vključeval več kot 140 uporabnikov v preventivnem delu ter približno 70 uporabnikov v okviru terenske podpore. Program je prispeval k večji kakovosti bivanja, večjemu zadovoljstvu najemnikov in krepitevi zaupanja med njimi, tudi med pripadniki romske skupnosti.

Čeprav se je število deložacij zmanjševalo, so težave ostale. Veliko najemnikov ni zmoglo rednega plačevanja obveznosti, hkrati pa se je pojavljala neustrezna raba stanovanj (kopičenje predmetov v skupnih prostorih, zanemarjenost, nevezdržne vonjave in podobno). Društvo je tudi v letu 2023 nadaljevalo z aktivno podporo ranljivim posameznikom in družinam. V sodelovanju z JMSS Maribor je bilo preprečenih več deložacij, kar je posameznikom omogočilo ohranitev bivališča ter psihosocialno in finančno okrepitev.

JMSS Maribor je društvu za izvajanje programa oddal šest stanovanjskih enot in dve garaži. Program se je nadaljeval tudi v letu 2024.

Medinstitucionalno sodelovanje

V Mestni občini Maribor je delovala komisija za spremljanje romskega vprašanja, ki je imela 11 članov. V komisiji so sodelovali predstavniki romske skupnosti (svetniki mestnih četrti, predsednik Romskega društva Romano Pralipe), predstavniki mestnega sveta, strokovnih služb, direktorica JMSS Maribor, predstavnica Centra za socialno delo Maribor, predstavnik Policijske postaje Maribor ter podžupanja kot predsednica komisije.

Komisija je spremljala položaj pripadnikov romske skupnosti, obravnavala vprašanja, dajala predloge in pobude, sodelovala pri uresničevanju razvojnega programa občine, obravnavala vprašanja vzgoje in izobraževanja, ohranjanja romskega jezika in kulture ter sodelovala z romskimi društvi in drugimi organizacijami. Njeno delo je zajemalo tudi stanovanjsko tematiko, vključno z dodeljevanjem neprofitnih stanovanj, plačevanjem najemnin in obratovalnih stroškov ter povečanjem stanovanjske kulture.

Vzgoja, izobraževanje in socialna vključenost

Občina je izvajala zakonsko predpisane normative in standarde v vrtcih in osnovnih šolah za romske otroke (dodatni strokovni delavci, oblikovanje oddelkov z romskimi učenci in podobno). Na področju zdravstva in socialnega varstva je omogočala uveljavljanje pomoči, sofinancirala društva in program romskega koordinatorja.

Romi so se v letu 2023 izobraževali na Andragoškem zavodu Maribor – Ljudski univerzi Maribor v različnih programih (osnovna šola za odrasle, projektno učenje, digitalna vključenost romskih deklet in žensk in podobno). Cilji izobraževanja so bili zvišanje izobrazbene ravni, povečanje zaposljivosti, izboljšanje možnosti za učenje, dostop do kakovostnih izobraževalnih možnosti, spodbujanje ranljivih skupin k učenju ter krepitev solidarnosti in medgeneracijskega sodelovanja.

Občina je tudi v letu 2023 z javnimi razpisi štipendirala nadarjene dijake in študente ter dijake srednjega poklicnega izobraževanja. Pri prijavah na razpise ni zahtevala občutljivih osebnih podatkov, kot so rasa, narodno poreklo ali versko prepričanje.

Zaposlovanje

Mestna občina Maribor je vsako leto sofinancirala zaposlitve v okviru programa javnih del tudi za ranljive skupine, vključno z Romi. Vse prispele vloge romskih društev in organizacij je občina obravnavala kot del javnega interesa.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Območna služba Maribor, je Romom nudil enako podporo kot drugim brezposelnim občanom, vključno z vključevanjem v programe javnih del, socialne aktivacije, osnovno šolo za odrasle ter neformalna izobraževanja (digitalna pismenost, slovenščina kot drugi jezik, računalniška pismenost in podobno).

Koordinator za romska vprašanja

Občina je že deseto leto financirala program Koordinator za romska vprašanja, ki ga je izvajal strokovni delavec na Centru za socialno delo Maribor. Koordinator je Romom pomagal pri izboljšanju materialnega položaja, svetoval pri iskanju zaposlitve ter spodbujal otroke in mlade k izobraževanju. Deloval je kot povezovalni člen med romsko skupnostjo, institucijami in občino ter prispeval k iskanju rešitev za zmanjšanje diskriminacije.

Delovanje romskih društev

Od leta 1997 je v Mestni občini Maribor aktivno delovalo Romsko društvo Romano Pralipe Maribor, katerega glavni cilj je bil ohranjanje kulturne dediščine ter izboljšanje položaja Romov v lokalni skupnosti, Sloveniji in širše. Tudi v letu 2023 je društvo organiziralo prireditve ob svetovnem dnevu Romov ter številne druge dogodke, delavnice in tabore.

Na lokalni, državni in mednarodni ravni je že desetletje delovalo tudi Združenje EPEKA, ki je v letu 2023 pripravljalo prireditve in izvajalo delavnice v okviru državnega projekta Slovenska romska pot, osredotočenega na krepitev kulturnih kompetenc romske skupnosti.

V letu 2023 je delovalo tudi Društvo za povezovanje romskih žensk Loli Luludi, ustanovljeno leta 2021, ki se je osredotočalo na izboljšanje položaja romskih žensk.

Mestna občina Maribor je imela z društvom Romano Pralipe sklenjeno najemno pogodbo o brezplačni uporabi poslovnega prostora na Partizanski cesti 12. Do novembra 2023 je bila sklenjena tudi pogodba o brezplačni uporabi prostora na Gorkega ulici 34, katerega uporabnik je bilo Združenje EPEKA. V decembru 2023 je bilo v Mariboru ustanovljeno novo romsko društvo Sprememba takoj.

Finančna podpora iz občinskega proračuna

Mestna občina Maribor je v letu 2023 iz občinskega proračuna namenila sredstva za te ukrepe in aktivnosti, povezane z romsko skupnostjo in ranljivimi skupinami:

- financiranje programa Koordinator za romska vprašanja (CSD Maribor),
- sofinanciranje zaposlitev Romov v okviru javnih del,
- financiranje programa Mladinska postaja EPEKA, namenjenega mladim Romom,
- sofinanciranje socialnovarstvenih in humanitarnih programov (na primer vključevanje Romov v zdrav življenjski slog, svetovalna INFO točka, romsko kulinarično razvajanje),
- sofinanciranje programov za krepitev zdravja (na primer delavnice o škodljivosti kajenja, aktivacija romskih žensk in moških za skrb za zdravje),
- sofinanciranje prireditve ob svetovnem dnevu Romov,
- sofinanciranje izobraževanja (osnovna šola za odrasle),
- štipendiranje dijakov in študentov (brez zbiranja občutljivih osebnih podatkov),
- subvencioniranje najemnin, financiranje zdravstvenega zavarovanja oseb brez prejemkov, letovanja otrok iz socialno ogroženih družin, občinske denarne pomoči, pomoč ob rojstvu otrok ter sofinanciranje mlečnih preparatov za dojenčke in male otroke.

Občina ni zbiral podatkov o rasni, narodnostni ali verski pripadnosti, zato ni vodila evidenc o pripadnosti romski skupnosti pri prejemnikih teh sredstev.

Poročilo za leto 2024

Stanovanjska politika

Tudi v letu 2024 Mestna občina Maribor ni imela posebej za romsko skupnost oblikovanega področnega programa ali ukrepov na stanovanjskem področju. Romi so bili obravnavani enako kot drugi občani ter so se lahko vključevali v vse razpise in ukrepe občine ali pravnih oseb v njeni lasti.

Od prosilcev (na primer za dodelitev neprofitnih stanovanj, začasnih bivalnih enot in podobno) občina ni zahtevala občutljivih osebnih podatkov, zato ni vodila podatkov o uspešnosti romskih prosilcev.

Program proti deložacijam

JMSS Maribor je tudi v letu 2024 nadaljeval sodelovanje z društvom Kralji ulice, ki je izvajalo program Preprečevanje deložacij in krepitev moči za ohranitev obstoječe nastanitve. Program je vključeval več kot 160 uporabnikov v preventivnem delu in približno 70 v okviru terenske podpore. V soseski na Preradovičevi in Murkovi ulici, kjer je prebivalo več pripadnikov romske skupnosti, so bile še vedno težave, povezane z brezposelnostjo, pismenostjo, konflikti in neustrezno rabo stanovanj.

Z aktivnim sodelovanjem društva in JMSS Maribor je bilo tudi v letu 2024 preprečenih več deložacij. Društvu je bilo za izvajanje programa oddanih šest stanovanjskih enot in dve garaži. Program se je nadaljeval tudi v letu 2025.

Vzgoja, izobraževanje in socialna vključenost

Občina je izvajala zakonsko predpisane normative in standarde v vrtcih in osnovnih šolah za romske otroke (dodatni strokovni delavci, oblikovanje oddelkov in podobno). Prav tako je na področju zdravstva in socialnega varstva omogočala uveljavljanje pomoči, sofinancirala društva in program romskega koordinatorja.

Romi so se izobraževali na Andragoškem zavodu Maribor – Ljudski univerzi Maribor, predvsem v programih osnovne šole za odrasle. Cilji izobraževanja so bili zvišanje izobrazbene ravni, povečanje zaposljivosti, izboljšanje možnosti za učenje, spodbujanje ranljivih skupin ter krepitev solidarnosti in medgeneracijskega sodelovanja.

Tako kot v prejšnjih letih je občina tudi v letu 2024 z javnimi razpisi štipendirala nadarjene dijake in študente ter dijake srednjega poklicnega izobraževanja. Ob tem ni zbirala občutljivih osebnih podatkov.

Zaposlovanje in socialna aktivacija

Mestna občina Maribor je tudi v letu 2024 sofinancirala zaposlitve v okviru programa javnih del za ranljivejše skupine, vključno s pripadniki romske skupnosti. Občina je v javnem interesu potrdila vse prispele vloge romskih društev in drugih organizacij v občini.

Na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, Območni službi Maribor, so Romom nudili enako podporo kot drugim brezposelnim občanom, in sicer z ukrepi aktivne politike zaposlovanja. V letu 2024 so bili vključeni v program javnih del, program socialne aktivacije, osnovno šolo za odrasle ter v različne programe neformalnega izobraževanja in usposabljanja (računalniška pismenost za odrasle, slovenščina kot drugi tuji jezik, osnovna digitalna pismenost in podobno).

Koordinator za romska vprašanja

Za izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti, sobivanja in njihovega vključevanja v okolje je Mestna občina Maribor že enajsto leto financirala program Koordinator za romska vprašanja. Strokovni delavec na Centru za socialno delo Maribor je Romom pomagal pri izboljšanju materialnega položaja, svetoval pri iskanju zaposlitve ter spodbujal otroke in mlade k izobraževanju. Koordinator je deloval kot povezovalni člen med romsko skupnostjo, institucijami in občino ter prispeval k iskanju rešitev za zmanjšanje diskriminacije.

Komisija za spremljanje romskega vprašanja

Občina je v letu 2019 imenovala komisijo za spremljanje romskega vprašanja, v kateri so sodelovali predstavniki romske skupnosti, mestnega sveta, strokovnih služb, direktorica JMSS Maribor, predstavnica CSD Maribor, predstavnik Policijske postaje Maribor in podžupanja kot predsednica komisije.

Naloge komisije so bile:

- spremljanje in obravnavanje položaja pripadnikov romske skupnosti,
- dajanje predlogov in pobud,
- sodelovanje pri uresničevanju razvojnega programa občine,
- obravnavanje vprašanj vzgoje in izobraževanja,
- ohranjanje romskega jezika in kulture,
- sodelovanje z romskimi društvi in organizacijami,
- obravnavanje stanovanjskega vprašanja (dodeljevanje neprofitnih stanovanj, plačevanje najemnin, primerna raba stanovanj in povečanje stanovanjske kulture).

Delovanje romskih društev

V letu 2024 so v občini aktivno delovala ta romska društva:

- Romsko društvo Romano Pralipe Maribor, ki je imelo z občino sklenjeno najemno pogodbo za brezplačno uporabo poslovnega prostora na Partizanski cesti 12,
- Združenje EPEKA,
- Društvo za povezovanje romskih žensk,
- Romsko društvo Romani kafenava dobrota,
- Romsko društvo Sprememba takoj.

Finančna podpora iz občinskega proračuna

Mestna občina Maribor ni spadala med občine z evidentiranimi romskimi naselji, zato ni bila upravičena do dodatnih sredstev iz državnega proračuna na podlagi 20.a člena Zakona o financiranju občin. Kljub temu je v letu 2024 iz občinskega proračuna namenila skupno 50.455 EUR za te ukrepe in aktivnosti:

- financiranje programa Koordinator za romska vprašanja,
- sofinanciranje zaposlitve Romov po programu javnih del,
- sofinanciranje programa Socialno vključevanje posebej ranljivih skupin,
- sofinanciranje programa Mladinska postaja EPEKA (namenjen mladim Romom),
- sofinanciranje kulturnih programov v okviru javnega programskega razpisa (likovno ustvarjanje romskih otrok in mladine, folklorna in instrumentalna zasedba, instrumentalna skupina),
- sofinanciranje programa Svetovalna INFO točka za ranljivo skupino Romov,
- sofinanciranje programa Romsko srce – Roamno vođi,
- sofinanciranje izobraževanja (osnovna šola za odrasle).

Občina je dodatno subvencionirala najemnine, financirala zdravstveno zavarovanje oseb brez prejemkov, štipendirala dijake in študente, omogočila letovanja otrok iz socialno ogroženih družin, otrok z zdravstvenimi težavami in srednješolske mladine. Zagotovila je tudi občinske denarne pomoči, pomoč ob rojstvu otrok ter sofinancirala mlečne preparate za dojenčke in male otroke.

Pri vseh navedenih ukrepih občina ni zbirala občutljivih osebnih podatkov, kot sta rasno ali narodno poreklo in versko prepričanje, zato ni vodila evidenc o pripadnosti romski skupnosti.

2.8 Mestna občina Velenje

Poročilo za leto 2023

Mestna občina Velenje (v nadaljnjem besedilu: MOV) v letu 2023 ni sprejela podrobnega področnega programa ali posebnih ukrepov za izboljšanje položaja romske skupnosti, prav tako tovrstnih načrtov ni predvidevala za prihodnost. Na območju MOV ni bilo romskega naselja, saj so bili pripadniki romske skupnosti uspešno vključeni v širšo družbo in vpeti v sosedsko sobivanje. V občini so verjeli, da romska naselja dolgoročno ne pomenijo ustrezne rešitve in da je prihodnost v učinkoviti integraciji romske skupnosti v večinsko prebivalstvo.

Od leta 2011 niso zaznali stanovanjskih težav pripadnikov romske skupnosti. V letu 2023 so v občinskih neprofitnih stanovanjih prebivale tri romske družine, pri čemer je ena izmed njih redno prejela subvencijo najemnine v višini 196,15 evra mesečno.

MOV je zagotavljala različne programe in storitve s področja socialnega varstva, namenjene ranljivim skupinam prebivalstva. Med njimi so bili: enkratna izredna denarna pomoč, pomoč iz podračuna za dobrodelne namene, energijski toplotni dodatek, institucionalno varstvo, družinski pomočnik, pomoč na domu, javna kuhinja, kritje pogrebnih stroškov, pomoč ob rojstvu otroka, brezplačna pravna pomoč, brezplačna uporaba sistema mestnih koles Bicy, brezplačni mestni potniški promet ter brezplačni prevozi za starejše in gibalno ovirane v okviru projekta Kamerate. Pri izvajanju teh programov niso zaznali težav ali negativnih izkušenj.

Romska skupnost se je v MOV enakovredno vključevala v družbeno življenje in delovno okolje, zato na lokalni ravni niso zaznali potrebe po posebnem medinstitucionalnem sodelovanju. V primeru diskriminacije ali socialne izključenosti bi občina sprejela ustrezne ukrepe, vendar tovrstnih pojavov niso zaznali. V enem primeru so si zaposleni na stanovanjskem področju MOV v sodelovanju s centrom za socialno delo prizadevali, da bi ena romska družina kljub kršitvam hišnega reda in pritožbam sosedo, lahko ostala v neprofitnem stanovanju.

MOV si je prizadevala za vzpostavljanje pozitivnega in vključujočega okolja za romsko skupnost in si želela, da bi tako ostalo tudi v prihodnje.

Poročilo za leto 2024

V letu 2024 MOV ni sprejela posebnega področnega programa ali ukrepov za izboljšanje položaja romske skupnosti, prav tako tovrstnih načrtov ni predvidevala. Na območju občine ni bilo romskega naselja, saj so bili pripadniki romske skupnosti uspešno vključeni v širšo družbo in sobivali z drugim

prebivalstvom. Občina je menila, da romska naselja dolgoročno niso ustrezna rešitev, temveč je ključnega pomena učinkovita integracija romske skupnosti.

Stanovanjskih težav romskih družin niso zaznali že od leta 2011. V letu 2024 so v občinskih neprofitnih stanovanjih prebivale tri romske družine, pri čemer je ena izmed njih redno prejela subvencijo za najemnino v višini 204,55 evra mesečno.

MOV je zagotavljala različne socialnovarstvene programe in storitve, namenjene ranljivim skupinam prebivalstva. Ti so bili: enkratna izredna denarna pomoč, finančna podpora iz podračuna za dobrodelne namene, energijski toplotni dodatek, institucionalno varstvo, pomoč na domu, javna kuhinja, kritje pogrebnih stroškov, pomoč ob rojstvu otroka, brezplačna pravna pomoč, uporaba sistema mestnih koles Bicy, brezplačni mestni prevoz ter prevozi za starejše in gibalno ovirane v okviru projekta Kamerat. Pri izvajanju teh programov niso zaznali težav ali negativnih izkušenj.

Romska skupnost je bila v MOV enakovredno vključena v družbeno življenje in delovno okolje, zato na lokalni ravni niso zaznali potrebe po posebnem medinstitucionalnem sodelovanju. V primeru diskriminacije ali socialne izključenosti bi občina sprejela ustrezne ukrepe, vendar tovrstnih pojavov nismo zaznali.

MOV si je prizadevala za vzpostavljanje spodbudnega in vključujočega okolja za romsko skupnost ter ohranjanje in nadgrajevanje dobrih praks tudi v prihodnje.

2.9 Mestna občina Celje

Poročilo za leto 2023

Mestna občina Celje na področjih, ki jih opredeljuje zakonodaja, izvaja naloge in ukrepe, namenjene vsem prebivalcem ne glede na njihovo etnično pripadnost. Občina ne vodi evidenc, ki bi omogočale ugotavljanje posameznikov po narodnosti, prav tako na območju občine ni organizirane oblike romske skupnosti.

V skladu z zakonodajo občina izvaja ukrepe, ki so namenjeni vsem skupinam prebivalstva, in sicer v okviru lastnih programov ali s sofinanciranjem izvajalcev, ki izvajajo socialnovarstvene in druge podporne programe.

Zaradi navedenega ni mogoče izpolniti preglednice, ki bi ločeno prikazovala ukrepe izključno za romsko skupnost.

Poročilo za leto 2024

Tudi v letu 2024 Mestna občina Celje nadaljuje izvajanje zakonsko določenih nalog na področju socialnega varstva, pri čemer zagotavlja pomoč vsem občanom, ki so pomoči potrebni, ne glede na njihovo pripadnost.

Občina ne vodi registra, ki bi omogočal ugotavljanje posameznikov po narodnosti, in na območju občine ni formalno organizirane romske skupnosti.

V okviru socialnega varstva občina:

- izvaja zakonsko določene naloge po Zakonu o socialnem varstvu,
- sodeluje z državo pri izvajanju dodatnih ukrepov in programov,
- zagotavlja dostopnost programov in podpira delovanje invalidskih in nevladnih organizacij,
- sofinancira programe, ki prispevajo k zmanjševanju socialnih stisk vseh občanov.

Sredstva se namenjajo za:

- varstvo obolelih oseb,
- socialno varnost starejših,
- varstvo otrok in družin,
- podporo socialno ogroženim in izključenim skupinam (starejši, invalidi, odvisniki),
- druge dejavnosti na področju socialne varnosti.